

EL SUPORT INTENSIU PER A L'ESCOLARITZACIÓ INCLUSIVA EN UNA ESCOLA DEL VALLÈS ORIENTAL

TREBALL DE FI DE GRAU DE MESTRA D'EDUCACIÓ
PRIMÀRIA AMB MENCIÓ D'EDUCACIÓ INCLUSIVA I
ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

MUNUERA I SERRA, Marta

Tutora: Olga Pedragosa Xuclà

Grau d'Educació Primària amb menció d'educació inclusiva i atenció a la diversitat

Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes

Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya

Vic, maig de 2021

“Més que trobar la manera de tractar els alumnes diferents, hem de trobar la manera d'ensenyar junts tots els alumnes, tenint en compte que són diferents.”

(Pujolàs, 2003:18)

Agraïments

Primerament, voldria donar les gràcies a l'Olga, per haver confiat en mi i haver-me deixat compartir amb ella aquesta última etapa de la meva formació. Ha estat un plaer.

M'agradaria donar les gràcies als meus pares i la meva germana, per animar-me sempre a aconseguir tot el que em proposi.

També m'agradaria agrair a l'escola de pràctiques, que sempre ha estat molt oberta en ajudar-me, i especialment, a les participants que han volgut formar part de la meva investigació.

I per últim al Jordi, per fer-me costat i acompanyar-me sempre.

Resum

L'escola ha de ser un reflex de la societat constantment canviant en la que vivim. Per aquest motiu, els centres educatius han de promoure la igualtat d'oportunitats entre l'alumnat i reduir les barreres d'aprenentatge i participació amb les que l'alumnat amb necessitats educatives especials sovint es troba. El Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva és un recurs que permet incloure a tot l'alumnat dins de l'escola ordinària, per transformar l'educació i per avançar cap a un horitzó, on el respecte, la convivència i la tolerància siguin els eixos vertebradors que la defineixin.

En aquest Treball de Fi de Grau es pretén analitzar l'experiència d'una escola amb SIEI de la comarca del Vallès Oriental, per tal de conèixer si és realment un suport que promou la inclusió de tot l'alumnat que hi forma part.

Paraules clau: Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI), inclusió, igualtat d'oportunitats, escola ordinària

Abstract:

The school must be a reflection of the constantly changing society in which we live. For this reason, schools must promote equal opportunities among students and reduce the barriers to learning and participation that students with special educational needs often face. Intensive Support for Inclusive Schooling is a resource that allows all students to be included in the ordinary school, to transform education and to move towards an horizon, where respect, coexistence and tolerance are the backbones that define it.

This Final Degree Project aims to analyze the experience of a school with SIEI in the region of Vallès Oriental, in order to know if it is really a support that promotes the inclusion of all students who are part of it.

Keywords: Intensive Support for Inclusive Schooling (SIEI), inclusion, equal opportunities, regular school

Índex

1	INTRODUCCIÓ:.....	6
2	QUÈ ÉS L'EDUCACIÓ INCLUSIVA?	8
3	EVOLUCIÓ DELS SUPORTS INCLUSIUS.....	13
3.1.1	<i>Lleis i Decrets</i>	13
3.1.2	<i>Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu</i>	17
4	L'ATENCIÓ INCLUSIVA ALS CENTRES EDUCATIUS.....	23
4.1	DOCUMENTS I ALTRES ESTRUCTURES DE GESTIÓ DE CENTRES, ORIENTADES A LA INCLUSIÓ EDUCATIVA.....	25
4.2	DOCUMENTS DE PLANIFICACIÓ CURRICULAR I INDIVIDUALITZADA	28
5	QUÈ SÓN ELS SIEI?	30
5.1	CARACTERÍSTIQUES DE L'ALUMNAT SIEI	31
5.2	PAPER MESTRES SIEI A L'AULA ORDINÀRIA	31
5.3	RELACIÓ AMB LES FAMÍLIES	34
6	PREGUNTA D'INVESTIGACIÓ	36
7	OBJECTIUS DE LA RECERCA	36
7.1	OBJECTIUS GENERALS	36
7.2	OBJECTIUS ESPECÍFICS	36
8	METODOLOGIA	37
8.1	TIPUS DE RECERCA O ESTUDI	37
8.2	PARTICIPANTS	38
8.2.1	<i>Cas 1: Inspectora d'Educació</i>	38
8.2.2	<i>Cas 2: Directora del centre educatiu</i>	39
8.2.3	<i>Cas 3: Mestra de suport a la inclusió (SIEI)</i>	39
8.2.4	<i>Cas 4: Tutora</i>	39
8.3	FASES I TEMPORITZACIÓ DE LA RECERCA	39
8.3.1	<i>Fase 1: disseny</i>	39
8.3.2	<i>Fase 2: Desenvolupament</i>	40
8.3.3	<i>Fase 3: Anàlisi de dades i conclusions</i>	40
8.4	INSTRUMENTS DE RECOLLIDA DE DADES	40
8.4.1	<i>Entrevistes</i>	41
8.4.2	<i>Anàlisi de documentació</i>	45
8.4.3	<i>Observació</i>	46
8.5	RELACIÓ OBJECTIUS I INSTRUMENTS I RECOLLIDA D'INFORMACIÓ	48
9	CONSIDERACIONS ÈTIQUES DEL PROJECTE	49
9.1	NEGOCIACIONS	50
9.2	RELACIONS QUE S'HAN ESTABLERT AMB ELS PARTICIPANTS	50
9.3	CONSENTIMENTS.....	51
9.3.1	<i>Accés a les dades</i>	51

9.3.2	<i>Ús de les dades</i>	51
9.3.3	<i>Comunicació i difusió de les dades</i>	51
10	RESULTATS	51
10.1	CATEGORIES	51
10.1.1	<i>Categoria 1: Gestió d'aula i de centre</i>	52
10.1.2	<i>Categoria 2: Rol de la mestra de suport a la inclusió</i>	52
10.1.3	<i>Categoria 3: Presència, participació i progrés de l'alumnat del SIEI</i>	52
10.1.4	<i>Categoria 4: Coordinació dels professionals</i>	52
10.1.5	<i>Categoria 5: Coordinació i comunicació amb les famílies</i>	52
10.2	RESULTATS PER INSTRUMENTS	53
10.2.1	<i>Entrevistes</i>	53
10.2.2	<i>Anàlisi de documentació</i>	53
10.2.3	<i>Observacions</i>	53
11	ANÀLISI I DISCUSSIÓ DELS RESULTATS	53
	<i>Categoria 1: Gestió d'aula i de centre</i>	53
	<i>Categoria 2: Rol de la mestra de suport a la inclusió</i>	56
	<i>Categoria 3: Presència, participació i progrés de l'alumnat del SIEI</i>	58
	<i>Categoria 4: Coordinació dels professionals</i>	60
	<i>Categoria 5: Coordinació i comunicació amb les famílies</i>	61
12	CONCLUSIONS	63
13	LIMITACIONS I LÍNIES DE FUTUR	67
14	BIBLIOGRAFIA	69
15	ANNEXOS	72
15.1	ANNEX 1: ENTREVISTA INSPECTORA D'EDUCACIÓ	72
15.2	ANNEX 2: ENTREVISTA DIRECTORA.....	76
15.3	ANNEX 3: ENTREVISTA MESTRA DE SUPORT A LA INCLUSIÓ.....	87
15.4	ANNEX 4: ENTREVISTA TUTORA.....	91
15.5	ANNEX 5: ANÀLISI PROJECTE EDUCATIU DE CENTRE.....	96
15.6	ANNEX 6: ANÀLISI PROJECTE DE CONVIVÈNCIA	99
15.7	ANNEX 7: ANÀLISI PLA D'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT	102
15.8	ANNEX 8: OBSERVACIONS.....	107
15.9	ANNEX 9: FULL D'INFORMACIÓ ALS PARTICIPANTS I CONSENTIMENT INFORMAT	120
15.10	ANNEX 10: FULL D'AUTORITZACIÓ OBSERVACIONS	124
15.11	ANNEX 11. QUADRE D'ANÀLISI DELS RESULTATS PER CATEGORIES	125

1 Introducció:

Actualment, vivim en una societat que està sotmesa a continus canvis. Tanmateix, un dels elements característics que la defineix és la diversitat de totes les persones que la conformen, i per consegüent, això es trasllada a les escoles, que són un petit reflex de la nostra societat actual. En aquest sentit, tal com recull l'actual marc normatiu actual en la Llei Catalana d'Educació (2009), el sistema educatiu ha de vetllar per oferir a totes les persones la possibilitat de formar part de l'escola ordinària, garantint la seva participació i reduint totes les barreres d'aprenentatge que dificulten el progrés de determinats col·lectius. Durant molts anys s'evidenciava la necessitat de transformar l'escola, i gràcies al Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, les escoles han iniciat un camí de sensibilització per canviar la mirada envers la inclusió. Alhora, convé ressaltar que aquesta transformació té en compte les diferents recomanacions a escala internacional, ja que es tracta d'un canvi global de l'educació que es du a terme en diferents països. Malgrat que queda molt camí per avançar i l'educació inclusiva continua essent un gran repte avui dia, cal seguir apostant per una educació de qualitat on tothom hi tingui cabuda. Així mateix, gràcies a aquest decret s'han començat a establir a les escoles el Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI), un recurs que permet acollir a les escoles ordinàries alumnat amb necessitats educatives especials que requereixen suports intensius i permanents.

En el treball que ens ocupa pretenc analitzar aquest suport a partir de l'experiència d'una escola de la comarca del Vallès Oriental, per tal de conèixer si són un suport inclusiu, tenint en compte el marc teòric de referència, tot identificant les possibles propostes de millora que es podrien acomplir per assolir una major inclusió. Partint d'aquests objectius pel meu Treball de Fi de Grau, que quedaran més detallats al llarg del treball, s'inicia la investigació.

El treball està estructurant seguint dos grans blocs. Per una banda, trobem el marc teòric, un apartat on es detalla què és l'educació inclusiva, quina ha estat l'evolució dels suports inclusius per arribar on estem actualment, l'atenció educativa que s'hauria de realitzar en els centres educatius i en darrer lloc, s'aprofundeix en el recurs SIEI. Dins del segon bloc, el marc pràctic, queden destacats els objectius de la recerca i la metodologia emprada durant tota la investigació, descrivint el tipus d'estudi, les fases i la temporització del treball, els instruments utilitzats per recollir les dades i la relació entre els objectius i les tècniques de recerca. Seguidament, trobem les consideracions ètiques que s'han tingut en compte a l'hora d'elaborar el marc pràctic i l'anàlisi i discussió

dels resultats obtinguts a partir de la triangulació. Tot seguit, es troben les conclusions i propostes de millora de la investigació, tenint en compte tot el que es descriu al llarg del treball. En darrer lloc, trobem l'últim apartat on es detallen les limitacions que hi ha hagut durant tot el procés i les línies de futur després d'haver elaborat el TFG.

Per últim, i abans de donar per tancada la introducció del meu Treball de Fi de Grau, m'agradaria fer referència a les motivacions que em van fer escollir aquest tema. Des del primer moment vaig tenir clar que m'agradaria tractar el SIEI, ja que sempre havia tingut un interès personal per conèixer més sobre aquest recurs. Altrament, tenia la necessitat d'indagar i aprofundir molt més per descobrir si realment era un suport inclusiu a la pràctica, i per consegüent, per poder prendre partit identificant les possibles propostes de millora. En darrer lloc, vaig considerar que seria un tema molt adient per poder enriquir-me moltíssim com a futura mestra, ja que em permetria endinsar-me de ple en què representa tenir un suport com aquest en una escola.

Part 1: Marc teòric

Seguidament s'inicia el marc teòric del Treball de Fi de Grau que recull les aportacions d'un conjunt de teories, recerques que han desenvolupat autors i autores i que han contribuït a un major coneixement sobre aquests aspectes, esdevenint així, molt rellevants dins del context social, educatiu i escolar actual. Aquest gran bloc ha estat dividit en quatre apartats diferents, però que alhora es troben estretament connectats.

Primerament, es fa referència a l'educació inclusiva a partir de diferents autors de referència sobre el tema. En segon lloc, s'exposa l'evolució de l'educació inclusiva que hi ha hagut al llarg dels anys, per entendre quin ha estat el procés que hi ha hagut fins a arribar avui dia i en concret dels SIEI a casa nostra. A partir del marc legislatiu, concretament, a partir de lleis educatives a nivell d'Espanya i lleis i decrets de Catalunya, es contextualitzarà i es posaran de manifest les diferents transformacions que han marcat l'educació inclusiva.

En tercer lloc, es fa referència a l'atenció educativa dins dels centres educatius, específicament a partir de dos eixos diferents. Primerament, s'exposaran les tres dimensions que s'han de tenir en compte per dur a terme una atenció educativa que garanteixi el progrés de tot l'alumnat, definides per Booth i Ainscow (2006). En segon lloc, farem menció a les estructures organitzatives que disposen els centres educatius per atendre a la diversitat.

En darrer lloc, ens endinsem en els Suports Intensius per a l'Escolarització Inclusiva. Per fer-ho, exposarem la definició dels SIEI, explicarem les característiques de l'alumnat adscrit aquest suport, la figura i el rol de les mestres de suport a la inclusió del SIEI dins les aules ordinàries, i finalment, farem referència a la relació amb les famílies. Tot aquest recorregut teòric ens servirà per fonamentar i justificar l'altra part del document, la part pràctica.

2 Què és l'educació inclusiva?

La inclusió és un ideal molt ampli que sovint és complex d'entendre. És un dels reptes més presents i rellevants actualment, no únicament a les escoles, sinó que també per a la nostra societat. Segons Ainscow (2003:12), per parlar d'inclusió cal tenir presents els quatre elements presents:

- La inclusió és un procés
- La inclusió se centra en la identificació i eliminació de barreres

- La inclusió és *assistència, participació i rendiment* de tots els alumnes
- La inclusió posa especial atenció en aquells grups d'alumnes en perill a ser marginats, exclosos o amb risc de no aconseguir un rendiment òptim

En aquest sentit, cal concebre la inclusió com un procés que es desenvolupa de manera continuada en el temps. Tal com afirmen Ainscow i Booth (2006):

“La inclusió implica canvi. És un procés sense fi per millorar l'aprenentatge i la participació de tot l'alumnat. És un ideal al qual els centres educatius poden aspirar, però que no s'aconsegueix mai del tot. No obstant això, la inclusió es dona en el mateix moment que s'inicia el procés per millorar la participació. Un centre educatiu inclusiu progressa contínuament”.

Ainscow i Booth (2006:5)

D'acord amb el que defensa Stainback (2001)

“L'educació inclusiva és un procés pel qual s'ofereix a tots els nens i nenes, sense distinció pel que fa a la capacitat, la raça o qualsevol altra diferència, l'oportunitat de seguir sent membres de les aules regulars i d'aprendre dels seus companys, i amb ells, a l'aula”

(Encarta, citat per Stainback, 2001:18)

En altres paraules, per aconseguir una escola per a tothom, és primordial que s'atenguin les necessitats educatives de tot l'alumnat i es garanteix la igualtat d'oportunitats, per tal d'evitar l'exclusió de determinats col·lectius, i una bona manera de poder fer-ho és gràcies al Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva. Per aquest motiu, i tal com exposa Valenzuela, et al. (2014) és fonamental concebre la inclusió educativa com la lluita davant totes les desigualtats socials, l'exclusió i la segregació de determinats col·lectius. Per tant, és fonamental que per acabar amb l'exclusió i la marginació de l'alumnat més vulnerable, s'identifiquin i s'intentin eliminar aquestes barreres que sovint troba l'alumnat durant el procés d'ensenyament i aprenentatge. En aquest sentit, tal com defensen Echeita i Duck (2008):

“Avançar cap a la inclusió suposa, per tant, reduir les barreres de diferent índole que impedeixen o dificulten l'accés, la participació i l'aprenentatge, amb especial atenció en els alumnes més vulnerables o desfavorits, per ser els que estan més exposats a situacions d'exclusió i els que més necessiten l'educació, una bona educació”.

Echeita i Duck (2008, p. 1)

D'acord amb el que s'ha mencionat anteriorment, per garantir la inclusió de tots els infants, és important relacionar aquest concepte amb l'*assistència*, la *participació* i el *rendiment*, tres variables defensades per Mel Ainscow. Segons Ainscow (2003) aquests tres factors determinen i garanteixen les bones pràctiques inclusives. Primerament, i fent referència a l'*assistència*, coneguda també com a *presència*, l'autor defensa que aquest concepte té relació amb la connexió amb l'alumne, és a dir, on són educats els infants i la seva continuïtat i constància a l'escola, i per tant, garantir l'accés al sistema educatiu. En aquest sentit, si l'objectiu principal és la inclusió de tots els infants, el terme *presència* ha de fer referència a tot l'alumnat, i per consegüent, incloure a l'aula ordinària als infants que presenten dificultats en l'aprenentatge o una discapacitat.

En segon lloc, la *participació*, Ainscow (2006) fa referència a la qualitat de les experiències d'aprenentatge que l'alumnat viu a l'escola, i per tant, que l'alumne o l'alumna tinguin un paper actiu envers el seu procés d'aprenentatge, tenint present la seva opinió. D'acord amb això, és fonamental que a les escoles s'ofereixin pràctiques educatives diversificades, considerant la importància d'adaptar i flexibilitzar les formes d'ensenyament per intentar ajustar l'ajuda educativa, i per tant, garantir la participació de tot l'alumnat.

En tercer lloc, i fent referència al *rendiment*, també anomenat *èxit*, Ainscow (2006) defensa que aquest tercer factor implica generar aprenentatge, és a dir, la qualitat dels resultats d'aprenentatge amb relació a les diferents àrees curriculars.

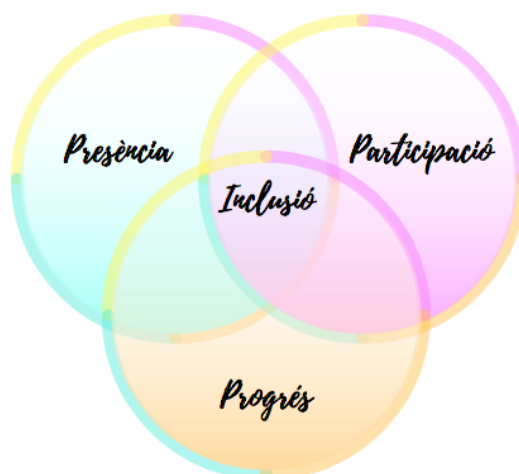
Així doncs, basant-nos en els tres conceptes detallats anteriorment, cal esmentar la importància de concebre'ls conjuntament, com si fos un engranatge. Només amb la suma dels tres factors podem aproximar-nos a la inclusió, i per tant, si algun dels tres elements no es garanteix, la inclusió deixa de tenir sentit.

Posteriorment, Muntaner (2010), va redefinir aquests tres conceptes, creant un model propi. L'autor va afegir noves aportacions a la teoria de Mel Ainscow, que seguidament exposarem.

D'entrada, Muntaner (2010) va definir la *presència* com un factor que fa referència a la incorporació de tot l'alumnat a l'aula ordinària, per garantir que els infants comparteixen amb els seus companys i companyes experiències diversificades i flexibles per donar resposta a totes les necessitats individuals que poden conèixer en un mateix grup. Altrament, l'autor exposa que la *presència* és indispensable, tot i que sempre ha d'anar acompanyada de la *participació*.

Per aquest motiu, Muntaner (2010) va defensar que per avançar cap a un model inclusiu era fonamental que l'alumnat pogués participar activament. Per aquest motiu, va definir la *participació* com un element que havia de potenciar l'autonomia de l'alumnat, a partir de flexibilitzar el currículum, i sobretot, valorar la diversitat com un factor positiu i enriquidor. No obstant això, l'autor posa de manifest que aquests dos elements no són suficients, ja que amb la *presència* i la *participació* estem integrant a tot l'alumnat, però en cap cas estem presentant pràctiques inclusives. Per fer-ho és primordial incorporar un tercer element.

En darrer lloc, l'autor va concretar l'últim element necessari, el *progrés*. Tots els infants han de viure experiències que els guiïn cap a l'aprenentatge, i per tant, que els permetin aprendre al màxim i de la manera més significativa possible durant el procés d'ensenyament i aprenentatge. Per això, cal proposar a l'alumnat pràctiques educatives que s'ajustin als objectius d'aprenentatge individuals de cada individu. Per tant, tal com s'ha dit, per garantir aquest model inclusiu és necessari assegurar els tres elements, ja que únicament d'aquesta manera contribuirem a caminar cap a la inclusió.

Figura 1: Model Muntaner

Font: Elaboració pròpia

Per poder garantir aquests tres elements des de l'escola, és important disposar dels suports necessaris per atendre a l'alumnat, especialment l'alumnat que presenta necessitats educatives especials. Per aquest motiu, les escoles comencen a comptar amb el SIEI, un recurs que permet que aquest alumnat pugui ser present, participar i aprendre.

En termes definits en els paràgrafs anteriors, aquests tres elements són indispensables per oferir una educació de qualitat, on l'equitat esdevingui un factor present. Per aquest motiu, convé posar de manifest la següent investigació.

L'any 1996 va publicar-se l'informe "Educació: Hi ha un tresor amagat a dins", conegut també amb el nom d'Informe Delors. Aquest informe va estar realitzat per Jaques Delors conjuntament amb la Comissió Internacional sobre l'Educació per al segle XXI i impulsat per la UNESCO. Tal com queda concretat en aquest treball:

"D'alguna manera l'educació ha de proporcionar els mapes d'un món complex i contínuament agitat, així com la brúixola que permeti navegar-hi".

(La educación encierra un tesoro, 1996:75)

En aquest sentit, l'educació ha d'acompanyar a l'alumnat durant tot el seu procés d'escolarització, oferint sempre les ajudes educatives necessàries. Un bon exemple d'això són els quatre pilars bàsics de l'educació, definits en l'informe esmentat anteriorment, i que seguidament descriurem. Segons Delors (1996), l'educació està fomentada per quatre pilars bàsics: aprendre a conèixer, aprendre a fer, aprendre a viure junts i aprendre a ser.

- **Aprendre a conèixer:** comprendre i descobrir el món, per tal de construir aprenentatges i desenvolupar capacitats i habilitats que ens permetin viure amb integritat, reconeixent les pròpies fortaleeses i potencialitats. Aprenent a conèixer, a la vegada es potencien diversos aspectes, com l'esperit crític, l'autonomia i el desig de saber, de despertar la curiositat. En aquest sentit, aprendre a conèixer representa aprendre a aprendre, per tal d'acceptar l'educació com una possibilitat d'èxit i aprenentatge.
- **Aprendre a fer:** desenvolupar la capacitat d'adaptació davant situacions noves, mostrant-se flexible davant dels canvis, i sobretot, aprendre a treballar en equip. Aprendre a fer representa aprendre a valorar i concebre les diferents experiències socials o educatives com oportunitats de creixement personal, que ens permetran afrontar de la millor manera possible les adversitats.
- **Aprendre a viure junts:** desenvolupar la capacitat de percebre i comprendre a les persones que ens envolten, observant i respectant els seus sentiments, necessitats, preocupacions i emocions. En aquest sentit, seria fomentar l'empatia, i alhora, aprendre a demanar ajuda quan la necessitem. Aprendre a viure junts representa aprendre a marcar-nos objectius i projectes comuns, a partir d'una visió respectuosa, tolerant i oberta amb les persones.
- **Aprendre a ser:** aprendre a desenvolupar competències emocionals que permetin anar definint la personalitat de cada persona, i alhora, aprendre a actuar de manera crítica i ètica, de manera autònoma i responsable. Aprendre a ser

representa desenvolupar una educació integral, és a dir, una educació en totes les àrees del desenvolupament humà: físic, cognitiu, moral, social, emocional...

3 Evolució dels Suports Inclusius

3.1.1 Lleis i Decrets

L'educació és un dret universal, i com a tal, és indispensable que el sistema educatiu doni suport a aquest dret. A partir de la Declaració Universal de Drets Humans, proclamada l'any 1948 per l'Organització de les Nacions Unides (ONU). Tal com queda establert en l'article 26.1:

“Tota persona té dret a l'educació. L'educació ha de ser gratuïta, almenys pel que fa a la instrucció elemental i fonamental. La instrucció elemental serà obligatòria. L'ensenyament tècnic i professional haurà de ser generalitzada; l'accés als estudis superiors amb plena igualtat per a tots amb atenció al mèrit de cadascú.”

(ONU, 1948)

En aquest sentit, en aquesta Declaració s'esmenta que l'educació ha de ser un dret per a tothom, oferint igualtat d'oportunitats i sense excloure a cap col·lectiu. Tot i això, aquest dret que ha de poder gaudir tothom, no sempre s'ha garantit per tothom. A Espanya, l'educació ha estat sempre subjecte a diversos canvis donats per la implementació de nombroses lleis orgàniques en un període de temps relativament curt. Totes aquestes lleis han fet un tractament de l'Educació Inclusiva a partir de diferents perspectives. És per això que, en aquest segon apartat del marc teòric evidenciam que ha estat l'evolució de l'educació inclusiva al llarg de la història a nivell estatal, centrant-nos en els decrets i les lleis educatives espanyoles, la llei i els decrets de Catalunya, i una declaració i una convenció a nivell internacional. Per fer-ho, ens centrarem en l'etapa posterior a la constitució de 1978, destacant i concertant únicament les modificacions que hi ha hagut envers el marc legislatiu anterior envers l'educació inclusiva. Cal destacar que en el marc legislatiu més antic hi ha menys aspectes a destacar, no obstant això, realitzarem una breu pinzellada. Tanmateix, ens endinsarem en el Decret 150/2017, document de referència a nivell autonòmic, que ens permetrà connectar el que s'exposa amb l'apartat posterior.

L'any 1990 s'aprova **Llei orgànica 1/1990, d'Ordenació General del Sistema Educatiu (LOGSE) del 3 d'octubre de 1990**. Aquesta llei va suposar un canvi cabdal envers les estructures del sistema educatiu. En aquest sentit, i en referència a l'educació inclusiva, en aquesta llei s'introdueix el concepte d'alumnat amb Necessitats Educatives

Especials, enfocant la importància d'atendre la diversitat de tots els infants. Així mateix, s'estableix que l'alumnat ha d'assistir a un centre ordinari, exceptuant l'alumnat al qual no es poden atendre les seves necessitats educatives. Com queda detallat en l'article 37.4:

“L'escolarització en unitats o centres d'educació especial només es durà a terme quan les necessitats de l'alumne no puguin ser ateses per un centre ordinari. Aquesta situació serà revisada periòdicament, de manera que pugui afavorir, sempre que sigui possible, l'accés dels alumnes a un règim de major integració”.

(BOE, 1990)

Altrament, i com a eix vertebrador, s'introdueix i es defensa el concepte d'educació comprensiva, una educació basada a oferir igualtat d'oportunitats a tot l'alumnat, a partir d'un enfocament constructivista. Es valora la interacció com un factor indispensable dins del procés d'ensenyament i aprenentatge, on l'alumnat aprengui a aprendre a partir de pràctiques educatives diversificades, obertes, i flexibles.

L'any 1994 va publicar-se **la Declaració de Salamanca**, com a resultat de la Conferència Mundial sobre Necessitats Educatives Especials, on van participar més de noranta governs i vint-i-cinc organitzacions internacionals. En la declaració, i tal com queda establert en l'article 1:

“[...] reconeixent la necessitat i urgència d'impartir ensenyament a tots els nens, joves i adults amb necessitats educatives especials dins del sistema comú d'educació”.

(ONU, 1994)

En aquest sentit, aquesta declaració posa de manifest la importància d'integrar a la totalitat de l'alumnat dins del sistema educatiu, per posar fi a les desigualtats que sovint que pateixen les persones amb Necessitats Educatives Especials.

L'any 1997 va publicar-se el **decret 299/97 sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials, del 25 de novembre**, un nou document que revisava i actualitzava determinats aspectes del decret anterior, el decret 117/1984, sobre l'ordenació de l'Educació Especial per la seva integració en el sistema educatiu ordinari. En aquest decret es determinava que l'alumnat amb Necessitats Educatives Especials havia de ser escolaritzat en centres educatius ordinaris, i per tant, només en casos molt específics, en centres d'educació especial. En aquest sentit, el decret

focalitza i regula la identificació, avaluació i determinació de les necessitats educatives especial i les possibles modalitats d'escolarització de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Altrament, en el capítol IV, l'únic que no és derogat pel decret següent, el 150/2017, es detallen els requisits mínims de les Unitats de Suport a l'Educació Especial (USEE) i dels centres d'educació especial. Centrant-nos en les USEE, es defineixen com unitats de recursos on l'objectiu principal és promoure la participació de l'alumnat amb necessitats educatives especials, infants que han de formar part del grup ordinari. Es concreta la col·laboració que ha d'haver-hi entre els i les docents de la USEE i el tutor/a del grup ordinari, i detallen els professionals que han de ser assignats en aquestes unitats, i s'explicita que han d'haver-hi mestres especialitzats en psicopedagogia i educadors d'educació especial.

Uns anys més tard, amb la implementació de la **Llei Orgànica 2/2006 d'Educació, del 3 de maig de 2006**, s'introdueixen diverses modificacions, una de les més rellevants és la nova categorització entre l'alumnat que es defineix com alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE). En aquest sentit, aquesta llei orgànica contempla les necessitats específiques que poden tenir l'alumnat amb discapacitat física, psíquica o sensorial, amb trastorns greus de conducta, alumnat d'incorporació tardana, amb altres capacitats cognitives o alumnat que requereix una atenció més especialitzada arrel de les seves circumstàncies socials. (Revista Nacional i Internacional d'Educació Inclusiva, 2017).

Així mateix, en aquesta llei es busca potenciar els recursos necessaris perquè tot l'alumnat pugui comptar amb igualtat d'oportunitats. Com queda detallat en l'article 1.b:

“L'equitat, que garanteixi la igualtat d'oportunitats, la inclusió educativa i la no discriminació i actuï com a element compensador de les desigualtats personals, culturals, econòmiques i socials, amb especial atenció a les que derivin de discapacitat”

(BOE, 2006)

Altrament, en la LOE es contempla que l'alumnat més vulnerable només seran destinats a un centre d'educació especial quan les necessitats de l'alumnat amb necessitats educatives especials no estiguin o no puguin ser ateses a una escola ordinària. En aquest sentit, es passa de parlar sobre el concepte d'integració a concebre la inclusió com un element indispensable. Tal com s'exposa en l'article 74.1:

“L'escolarització de l'alumnat que presenta necessitats educatives especials es regirà pels principis de normalització i inclusió i assegurarà la seva no discriminació i la igualtat efectiva en l'accés i la permanència en el sistema educatiu, i poden introduir-se mesures de flexibilització de les diferents etapes educatives, quan es consideri necessari”.

(BOE, 2006)

Per consegüent, la LOE considera la necessitat de flexibilitzar i adoptar mesures organitzatives i curriculars quan sigui necessari, per tal d'atendre a la diversitat i assegurar la participació de tot l'alumnat. Així mateix, es promou la necessitat de definir uns objectius comuns entre tota la comunitat educativa per tal dirigir l'esforç cap a l'objectiu crucial que es defensa, l'educació de qualitat.

A nivell autonòmic, l'any 2009 va aprovar-se la **Llei d'Educació a Catalunya 12/2009**, vigent actualment. En aquesta llei hi trobem diversos articles que tracten sobre l'organització pedagògica dels centres, destacant l'atenció educativa de l'alumnat amb necessitats educatives específiques. En l'article 81.1 s'esmenta que l'atenció educativa s'ha de regir pel principi d'escola inclusiva, segons el qual s'ha de vetllar perquè tot l'alumnat pugui formar part de l'aula ordinària, per tal d'aprendre dels i amb els companys i companyes.

Altrament, en l'article 81.2 s'estableix que els projectes educatius dels centres han de contemplar els elements organitzatius, metodològics i curriculars per a la participació de la totalitat de l'alumnat. Per tant, s'ha de garantir l'accés i la participació de tots els infants, sense perjudici de les condicions i capacitats de l'alumnat.

Finalment, i en referència a termes d'inclusió, cal destacar l'article 81.4 on s'estableix que:

“Amb relació als alumnes amb necessitats educatives especials, s'ha de garantir, prèviament a llur escolarització, l'avaluació inicial d'aquestes necessitats, l'elaboració d'un pla personalitzat i l'assessorament a cada família directament afectada. Aquests alumnes, un cop avaluades llurs necessitats educatives i els suports disponibles, si es considera que no poden ser atesos en centres ordinaris s'han d'escolaritzar en centres d'educació especial. Aquests centres poden desenvolupar els serveis i programes de suport a l'escolarització d'alumnes amb discapacitats als centres ordinaris que el Departament determini”.

(DOGC, 2009)

L'any 2013, set anys després de l'aprovació de la LOE, s'implementa **la Llei Orgànica 8/2013 per la millora de la qualitat educativa, del 9 de desembre de 2013**. Aquesta llei introdueix poques modificacions respecte a la llei anterior en termes d'inclusió. A partir de les recomanacions de l'Organització per la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE), es plantegen diverses millores en referència a l'atenció educativa de l'alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu. Així mateix, i tal com queda esmentat en aquesta llei, s'han d'adoptar mesures adients i ajustades que permetin identificar les necessitats educatives especials de l'alumnat d'una manera precoç i eficient, i per tant, vetllar per una educació que defuig de la discriminació i la marginació d'aquests infants, i per consegüent, que puguin escolaritzar-se seguint els principis d'inclusió. Tal com queda detallat en l'article 79 bis.2:

“L'escolarització de l'alumnat amb dificultats d'aprenentatge es regeix pels principis de normalització i inclusió i ha d'assegurar la seva no-discriminació i la igualtat efectiva en l'accés i la permanència en el sistema educatiu”

(BOE, 2013)

3.1.2 Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu

D'ençà que va publicar-se **el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu** s'han posat de manifest diverses modificacions que permeten avançar per aconseguir una escola per a tothom, on tot l'alumnat estigui inclòs i tingui l'atenció educativa que es requereixi per garantir la presència, la participació i el progrés de tots i cadascun dels infants que formen part de l'escola. Tal com s'exposa en el decret:

“[...] per avançar des de la corresponsabilitat cap a un repte comú: uns entorns educatius que, tenint en compte la diversitat de les persones i la complexitat social, ofereixin expectatives d'èxit a tots els alumnes en el marc d'un sistema inclusiu.

(DOGC, 2017:2)

El decret 150/2017 s'estructura a partir d'un preàmbul, on es detalla la finalitat del document tenint com a referència el concepte d'educació inclusiva, i cinc capítols. Seguidament exposarem alguns dels aspectes més rellevants i vinculats amb la recerca que ens ocupa.

En el nou decret s'esmenta una novetat molt rellevant envers el decret anterior, publicat vint anys abans. Com queda detallat en l'article 17.1:

“Tots els alumnes s'escolaritzen en centres educatius ordinaris segons el que estableix aquest Decret i d'acord amb el procés d'admissió vigent.”

(DOGC, 2017:11)

En aquest sentit, es concreta que tot l'alumnat amb necessitats educatives especials ha de ser escolaritzat en centres ordinaris, a excepció d'aquells infants amb discapacitat greu o severa on la família sol·liciti un centre d'educació especial.

Per aconseguir l'objectiu principal del decret, una escola per a tothom, és indispensable que tots els centres educatius esdevinguin inclusius, i per consegüent, que tot l'alumnat pugui rebre una atenció educativa de qualitat durant tota l'escolarització. Per assolir aquest objectiu, es presenten al decret diferents aspectes que convé ressaltar. Seguidament en destacarem dos. Primerament, cal fer referència a l'atenció educativa de l'alumnat, on es detallen diferents mesures i suports que tenen com a objectiu l'atenció a la diversitat. Mitjançant aquestes mesures i suports es concreten diverses actuacions i recursos que afavoreixen la presència, la participació i el progrés, i per tant, oferir a la totalitat de l'alumnat expectatives d'èxit. En segon lloc, convé destacar els serveis educatius que treballen en xarxa de manera coordinada, per tal d'assegurar una connexió entre els centres educatius i els serveis d'àmbits de salut i afers socials del territori. Com queda esmentat en l'article 23.2, els serveis educatius del Departament d'educació són:

- **Els equips d'assessorament i orientació psicopedagògics (EAP):** equip de professionals que donen suport a la comunitat educativa amb relació a la resposta educativa dels infants amb necessitats educatives especials.
- **Els centres de recursos educatius per a deficients auditius (CREDA):** servei educatiu que s'ofereix als centres educatius dirigit a l'alumnat amb dificultats d'audició, llenguatge i comunicació.
- **El Centre de Recursos Educatius per a Deficients Visuals (CREDV):** servei educatiu que intervé als centres educatius amb alumnat amb dèficits visuals, orientant la seva tasca a l'atenció de l'alumnat i l'assessorament a les famílies.
- **El Centre de Recursos Educatius per a Alumnes amb Trastorns del Desenvolupament i la Conducta (CRETDIC):** equip de professionals que assessoren els equips docents amb l'objectiu de garantir una educació inclusiva que pugui donar una resposta ajustada a l'alumnat amb trastorns del desenvolupament i de la conducta.
- **Els equips d'assessorament i orientació en llengua, interculturalitat i cohesió social (ELIC):** equips de professionals que assessoren els i les

docents, l'alumnat i les famílies d'aquells infants que presenten dificultats en la competència lingüística, i atenent infants nouvinguts o amb risc d'exclusió social.

- **El Centre de Recursos Pedagògics Específics de Suport a la Innovació i la Recerca Educativa (CESIRE):** centre específic que dona suport als centres educatius donant resposta a demandes concretes i construir projectes interdisciplinaris que promoguin que els equips docents puguin proposar a l'alumnat propostes més innovadores.
- **Els centres de recursos pedagògics (CRP):** equip de professionals que assessoren i acompanyen als centres educatius en els processos de transformació, per avançar cap a una educació que lluiti per la inclusió i l'equitat.
- **Els camps d'aprenentatge (CdA):** servei educatiu que treballa amb els centres educatius proposant activitats innovadores en un entorn d'aprenentatge.

Aquests serveis educatius, que intervenen de manera directa o indirecta als centres educatius, treballen en xarxa amb els equips docents per donar suport, assessorar i orientar a tota la comunitat educativa, per tal d'aprofitar els beneficis que comporten entrecreuar mirades i visions, compartir recursos i coneixements, i proposar iniciatives que vetllin per una educació de qualitat que accepti la diversitat de tot l'alumnat.

A més a més, convé ressaltar que els centres educatius estan dotats de recursos personals, professionals interns de centre que se sumen als suports universals i addicionals que els centres disposen. Tal com queda detallat en l'article 24.5, aquests llocs de treball específics són:

- Les aules d'acollida
- Els suports intensius per a l'escolarització inclusiva (SIEI)
- Els suports intensius a l'audició i el llenguatge (SIAL)
- Els programes de les aules integrals de suport (AIS)

Tots aquests recursos personals són assignats en funció de les necessitats específiques de suport educatiu que hi ha al centre, els recursos personals i el grau de complexitat del centre. Per tant, tots els centres educatius no disposen d'aquests suports, però n'hi ha que ja compten amb el Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI), suport en el qual ens endinsarem en aquest treball.

Tot seguit, en l'article 25 es descriuen els centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR), professionals que es coordinen amb els centres educatius i alguns dels serveis mencionats anteriorment, amb el propòsit d'orientar i assessorar els professionals que intervenen amb alumnat amb necessitats educatives, per tal de

planificar i detallar actuacions que afavoreixin la inclusió d'aquests infants dins l'escola ordinària. Aquest suport per part dels centres d'educació únicament poden rebre l'alumnat amb necessitats educatives especials, que disposin d'un informe de l'EAP on es posi de manifest la necessitat d'aquest suport i que estiguin escolaritzats a una escola ordinària. Com queda detallat en l'article 24.5.b:

“Els suports i recursos intensius que ofereix el centre d'educació especial proveïdor de serveis i recursos han de tenir com a finalitat promoure l'autonomia i l'autodeterminació de l'alumne, i la implicació i l'aprenentatge dels equips docents per millorar la qualitat de la resposta educativa adreçada a tots els alumnes. Juntament amb la planificació del suport, se n'ha de planificar la retirada progressiva, si escau”.

(DOGC, 2017:15)

Tal com s'ha dit, és important incorporar aquests suports sempre que siguin necessaris i reconèixer-los com una oportunitat d'aprenentatge per l'alumnat, i per consegüent, tenir en compte que suposa un benefici per l'atenció integral de l'alumnat amb necessitats educatives especials.

Altrament, cal destacar que, a més de disposar dels serveis educatius que s'han exposat anteriorment, les escoles també disposen d'una xarxa de suports per part de serveis dels departaments amb competències sanitàries i sociosanitàries. Tal com queda exposat dins l'article 4.5, en referència a la xarxa d'educació inclusiva, es detalla que:

“La xarxa territorial dels serveis d'atenció a la infància i l'adolescència, que inclou serveis dels departaments amb competències sanitàries i sociosanitàries i en matèria de treball, i dels ajuntaments i altres ens locals, dóna suport a la xarxa territorial d'Ensenyament i hi col·labora mitjançant diverses modalitats i instruments de corresponsabilització, d'acord amb la Llei d'educació i altra normativa vigent”.

(DOGC, 2017:4)

Aquests serveis d'atenció a la infància i l'adolescència poden ser:

- Centres de desenvolupament infantil i atenció precoç (CDIAP)
- Centre de Salut Mental Infantil i Juvenil (CSMIJ)
- Equips d'atenció a la infància i l'adolescència (EAIA)

Tot seguit, i després d'haver esmentat les novetats que s'han incorporat en aquest nou decret i els serveis educatius i d'atenció a la infància i a l'adolescència, ens centrarem en els criteris establerts per a l'organització dels centres educatius amb la finalitat d'atendre la diversitat de l'alumnat a partir de mesures i suports per a l'atenció educativa. Tal com es detalla en l'article 7.1 i 7.2:

“1. Les mesures per a l'atenció educativa són accions i actuacions organitzades pels centres destinades a facilitar l'accés a l'aprenentatge i a la participació, a fi de permetre el progrés de tots els alumnes, prevenir les dificultats de l'aprenentatge i assegurar un millor ajustament entre les capacitats dels alumnes i el context educatiu. [...]

2. Els suports són els recursos personals, metodològics i materials – inclosos tecnològics- i els ajuts contextuals i comunitaris que els centres utilitzen per aconseguir que les mesures planificades siguin efectives i funcionals, i contribueixin a assolir l'èxit educatiu de tots els alumnes. [...]”.

(DOGC, 2017:6)

Aquestes mesures i suports per a l'atenció educativa que s'han definit prèviament poden ser universals, addicionals o intensives.

Primerament, i fent referència a les **mesures i suports universals**, cal destacar que són actuacions de caràcter educatiu, proactiu i preventiu, que són destinades a tot l'alumnat i tenen una durada continuada en el temps. Aquestes mesures i suports són aplicades pels i les mestres del centre educatiu, guiats per l'equip directiu. Les mesures i suports universals han de quedar determinades dins del Projecte Educatiu de Centre (PEC) i en les normes d'organització i funcionament de centre, i han de ser delimitades i planificades en les programacions d'aula.

En segon lloc, i pel que fa a les **mesures i suports addicionals**, convé ressaltar que únicament tenen impacte sobre un grup reduït d'alumnes, al voltant del quinze per cent. Els infants que poden rebre aquestes mesures i suports són l'alumnat amb Necessitats Específiques de Suport Educatiu (NESE), que poden tenir informe de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu (IRN), informe elaborat per l'Equip d'Assessorament i orientació psicopedagògic (EAP). Les mesures i els suports addicionals tenen una durada temporal i són aplicats pels mestres d'educació especial, els mestres d'audició i llenguatge, els mestres de l'aula d'acollida, els professionals d'orientació educativa, en coordinació amb tots els i les docents del centre educatiu i els professionals dels serveis educatius. Aquestes mesures i suports han de quedar establertes dins del Projecte Educatiu de Centre i detallades a les programacions anuals.

En darrer lloc, i fent referència a les **mesures i suports intensius**, s'ha de tenir en compte que són actuacions atorgades únicament al cinc per cent de l'alumnat, infants amb necessitats educatives especials (NEE). Els infants disposen d'un informe de reconeixement de necessitats, i per tant, aquestes mesures i suports tenen una durada continuada, sense límit temporal. Les mesures i suports intensius són aplicats per tots

els docents, especialment els mestres d'educació especials, els orientadors, els professionals de suport educatiu i els mestres especialistes en audició i llenguatge.

Per concretar detalladament quines són aquestes mesures i suports universals, addicionals i intensius, inclourem la següent taula elaborada a partir del Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu:

MESURES I SUPORTS	
Mesures i Suports Universals	<ul style="list-style-type: none"> · Personificació dels aprenentatges · Organització flexible del centre · Avaluació formativa i formadora · Processos d'acció tutorial · Altres actuacions que contribueixen a l'escolarització i l'educació dels alumnes
Mesures i Suports Addicionals	<ul style="list-style-type: none"> · Mesures d'acció tutorial específiques · Suport del mestre d'educació especial · Suport del professor d'orientació educativa · Suport escolar personalitzat (SEP) · Programes intensius de millora (PIM) · Suport lingüístic i social (SLS) · Aules d'acollida (AA) · Programes de diversificació curricular (PDC) · Projectes específics de suport a l'audició i el llenguatge · Projecte de promoció al poble gitano de Catalunya · Aules hospitalàries · Atenció domiciliària i en hospitals de dia · Unitats en centres de Justícia Juvenil · Unitats en centres de la Direcció General d'Atenció a la Infància i l'Adolescència (DGAIA)
Mesures i Suports Intensius	<ul style="list-style-type: none"> · Els suports intensius de l'escola inclusiva (SIEI) · Els suports intensius a l'audició i llenguatge (SIAL) · El suport personal d'atenció educativa · Programes de l'aula integral de suport (AIS) · Centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos (CEEPSIR) · Centre de Recursos Educatius per a Deficients Auditius (CREDA) · Centre de Recursos Educatius per a Deficients Visuals (CREDV) · Unitats d'escolarització compartida (UEC) · Els programes de noves oportunitats (PNO)

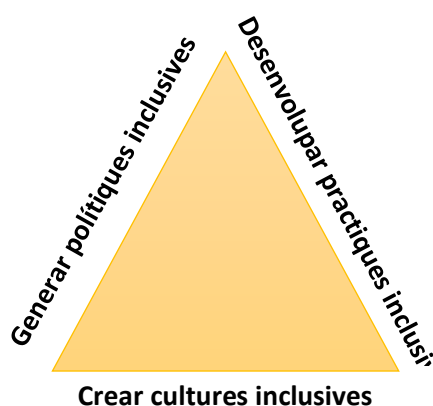
Quadre 1: Mesures i suports universals, addicionals i intensius

4 L'atenció inclusiva als centres educatius

Per poder garantir la inclusió dins d'un centre educatiu és fonamental impulsar processos de canvi que condueixin cap a la supressió de barreres en l'aprenentatge i la participació. Gràcies a les aportacions de Booth i Ainscow (2006) a partir de *l'Índex per a la inclusió*, un recurs destinat a donar suport als centres educatius, van definir-se tres dimensions, segons amb les quals, es pot determinar el grau d'inclusió o exclusió dels centres escolars. En aquest sentit, per poder desenvolupar aquestes tres dimensions per tal de caminar cap a un centre educatiu inclusiu, cal tenir en compte quatre principis (Ainscow, 2004:206):

- Tots els alumnes tenen dret al mateix conjunt d'opcions educatives
- Les escoles han de valorar per igual tots els alumnes i celebrar la diversitat
- Les escoles han de perfeccionar-se per facilitar l'aprenentatge de tots els alumnes
- Tots els membres de la comunitat escolar han de participar perquè s'assoleixi un funcionament eficaç

Segons els autors, aquestes tres dimensions han d'estar interconnectades, com si es tractés d'un gran engranatge. Tot seguit les detallarem, destacant-ne les seccions que divideixen cada dimensió, i que concreten l'atenció que s'ha de dur a terme per afavorir el progrés de tot l'alumnat.

Figura 2: Les tres dimensions de l'Índex per la Inclusió

Font: Elaboració pròpia. Adaptat de Booth i Ainscow, 2006:10.

Primerament, farem referència a la Dimensió A, crear cultures inclusives. Aquesta dimensió fa al·lusió a "crear una comunitat segura, acollidora, col·laboradora i

estimulant” (Booth i Ainscow, 2006, p. 11). En aquest sentit, aquesta dimensió promou que tots els individus que formen part d'aquesta comunitat sentin que tenen un paper important, que poden oferir aprenentatges i construir-ne conjuntament, i sobretot, generar situacions que permetin a l'alumnat una millora de l'èxit educatiu. Convé ressaltar que un dels elements més rellevants per desenvolupar aquesta àrea rau en l'establiment i el progrés de valors inclusius reconeguts i compartits per tota la comunitat educativa, i per consegüent que puguin transmetre's a tots els membres que van incorporant-se progressivament. Aquests principis i valors compartits defineixen i concreten quina és la concepció de l'educació, i per tant, guien les polítiques i pràctiques inclusives que es desenvoluparan al centre educatiu per donar suport al procés d'ensenyament i aprenentatge de tot l'alumnat.

Per tant, s'han de tenir en compte les dues seccions que divideixen la dimensió de crear cultures inclusives:

- Construir comunitat
- Establir valors inclusius

En segon lloc, detallarem la Dimensió B, generar polítiques inclusives. En aquest cas, aquesta dimensió fa referència al principi d'inclusió que es desprèn de les normatives, els marcs d'actuació i la planificació dels recursos. Tenint en compte que les polítiques inclusives promouen que l'alumnat i el professorat participi activament en les propostes del centre educatiu al qual formen part, identificant i minimitzant les situacions de risc d'exclusió. Convé destacar que, perquè aquestes polítiques esdevinguin inclusives és indispensable que incloguin estratègies que permetin avançar en els processos de canvi. Així mateix, s'han de considerar i contemplar els suports que es desenvolupen en el centre educatiu, per tal de garantir que vetllen per la inclusió, i per tant, que atenen a la diversitat de tot l'alumnat. En la dimensió de generar polítiques inclusives s'han de destacar les dues seccions que la integren:

- Promoure una escola per a tothom
- Organitzar el suport d'atenció a la diversitat

En tercer lloc, ens centrarem en la Dimensió C, desenvolupar pràctiques inclusives. La darrera dimensió tracta de desenvolupar pràctiques inclusives que s'ajustin i reflecteixin el que es defineix a partir de les cultures i polítiques inclusives del centre escolar. Aquestes pràctiques han de promoure la participació activa i la implicació de tot l'alumnat

en el seu procés d'aprenentatge. Per fer-ho, és imprescindible iniciar el camí a partir de les experiències i els coneixements previs dels quals disposa l'alumnat, i per tant, tenir en compte els diferents punts dels quals poden partir. És fonamental que aquestes pràctiques es desenvolupin tenint en compte la diversitat de l'aula, és a dir, que estiguin dissenyades per atendre cadascuna de les individualitats presents a l'aula i donar la resposta i ajuda educativa més ajustada. Altrament, cal identificar i gestionar els recursos materials i els recursos de tota la comunitat educativa per tal de fomentar un aprenentatge equitatiu, on tot l'alumnat hi té cabuda, i per consegüent, s'afavoreix la participació activa. En aquesta última dimensió, de desenvolupar pràctiques inclusives, cal destacar les dues seccions que la divideixen:

- Orquestrar l'aprenentatge
- Mobilitzar els recursos

En termes definits en els paràgrafs anteriors, per assolir una escola per a tothom, és indispensable que el sistema educatiu construeixi cultures inclusives, per tal que totes les escoles puguin concretar en el projecte educatiu de centre, polítiques i pràctiques inclusives que vetllin per l'accés i la participació de tot l'alumnat (De l'escola inclusiva al sistema inclusiu, 2015).

4.1 Documents i altres estructures de gestió de centres, orientades a la inclusió educativa

Un cop analitzades les dimensions defensades per Booth i Ainscow, que són l'eix vertebrador de l'*Índex per a la Inclusió*, farem referència a les estructures organitzatives que disposen els centres educatius per atendre la diversitat. Aquest nou apartat s'estructurarà a partir de quatre blocs diferents, fent referència a les polítiques i les pràctiques inclusives dels centres educatius.

A. Documentació del centre educatiu

- **Projecte Educatiu de Centre (PEC):** és un dels documents principals dels quals ha de disposar cadascun dels centres educatius, com queda reflectit en l'article 91 de la Llei 12/2009, del 10 de juliol, d'educació, i ha de ser elaborat per l'equip directiu del centre. En aquest document queden concretats els trets d'identitat de cada centre, els objectius generals i els principis organitzatius per poder complir tot el que es detalla en aquest document. Queden reflectits els valors que defensen, i per consegüent, la concepció que es té sobre la inclusió i l'atenció a la diversitat. Altrament, han de quedar establertes les polítiques i pràctiques que vetllin per la inclusió.

Dins d'aquest document hi trobem integrada la **proposta pedagògica de centre (PPC)**, es recullen les propostes d'intervenció pedagògica, que cada centre reconeix a partir de la seva realitat. Aquest document té com a marc de referència el currículum d'educació i ha de definir els objectius i criteris d'èxit, planificar com ensenyar i com avaluar. Aquesta proposta pedagògica ha de servir com a referència per dissenyar les diferents programacions d'aula i ha de ser revisada i renovada per anar incorporant les possibles modificacions. (De l'escola inclusiva al sistema inclusiu, 2015).

Altrament, hi trobem el **Pla d'atenció a la diversitat**, un document que han de disposar tots els centres educatius, i que forma part del Projecte Educatiu de Centre (PEC). En aquest document s'estableixen els objectius i les actuacions que s'han de realitzar per part de la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD), així com l'organització de les diferents mesures i suports que es poden emprar per donar una resposta educativa ajustada a les diferents necessitats del centre escolar. Altrament, es detalla la coordinació que ha d'haver-hi per part de tots els professionals i els diferents criteris d'organització a tenir en compte amb relació a l'atenció a la diversitat. D'ençà que va aplicar-se el Decret 150/2017, i com que en el decret no es fa una menció explícita al Pla d'atenció a la diversitat, es contempla l'opció que les escoles puguin orientar aquest document a un pla d'atenció educativa inclusiva.

- **Projecte de convivència:** document on han de quedar concretades les diverses accions que s'han de desenvolupar per ensenyar a tota la comunitat educativa a convida i gestionar els possibles conflictes de manera assertiva. En aquest sentit, el projecte de convivència ha de ser elaborat per cada centre, en funció de les seves necessitats, i ha de formar part del Projecte Educatiu de Centre (PEC). Tal com queda detallat en el document Projecte de Convivència i èxit educatiu, del departament d'educació (2016):

“[...] el Departament d'Ensenyament posa a l'abast de tots els centres educatius una aplicació informàtica amb elements de diagnosi, orientacions i recursos per elaborar un projecte que respongui a la necessitat percebuda col·lectivament de millorar el clima escolar i contribuir així a l'èxit personal, acadèmic, social i laboral de tot l'alumnat”.

(Departament d'Educació, 2016:6)

- **B. Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD):** és una estructura organitzativa que s'encarrega de dissenyar, promoure i gestionar les mesures i suports adients per donar una resposta ajudada a la diversitat de cada centre educatiu, fent un

seguiment del procés d'aprenentatge de cada infant. La comissió d'atenció a la diversitat està formada per un membre de l'equip directiu, les mestres d'educació especial, la coordinadora de llengua, interculturalitat i cohesió social, els i les coordinadores de cada cicle, la professional de l'equip d'assessorament i orientació pedagògica (EAP) i altres professionals del centre i/o externs quan és convenient. Els i les professionals que hi formen part es reuneixen per coordinar-se, intercanviar opinions i reflexions i es gestionen les mesures i suports del centre.

C. Comissió social: és una estructura organitzativa que s'encarrega de conèixer les necessitats socials de l'alumnat, per tal de donar una resposta ajustada a les mancances produïdes per una situació familiar de vulnerabilitat. Aquesta comissió, formada pels professionals de Serveis Socials, les mestres especialistes en suport a la inclusió, l'EAP i l'equip directiu del centre, es coordina per atendre els infants amb risc social i valorar els dictàmens de Situació Social o Cultural Desfavorida, sempre que sigui necessari.

D. Treball en xarxa: el treball en xarxa suposa construir un context educatiu i comunitari que ofereixi diverses oportunitats i experiències d'aprenentatge, centrant l'atenció en els infants i les famílies que hi formen part (De l'escola inclusiva al sistema inclusiu, 2015).

En aquest sentit, implica una coordinació entre diferents professionals que intervenen, treballant cooperativament amb tota comunitat educativa per tal de respondre a les diferents necessitats. Per aquest motiu, és molt rellevant disposar d'un mapa territorial de recursos per poder gestionar-los i planificar-los d'una manera eficient i equitativa. Convé destacar que el treball en xarxa pot realitzar-se dins del centre educatiu o amb altres centres i serveis del territori. Com es detalla dins del document de l'escola inclusiva al sistema inclusiu (2015:43):

El treball en xarxa dins dels centres educatius:

- a. Equip docent
- b. Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD)
- c. Comissió Social
- d. Xarxa d'acompanyament

El treball en xarxa en el territori:

- a. Centres Educatius Especials Proveïdors de Serveis i Recursos (CEEPSIR)
- b. Serveis Educatius

c. Xarxa territorial de serveis d'atenció a la infància i l'adolescència

Pel que fa als professionals externs cal remarcar que, tal com defensa Viaña, et al. (2016), el treball en xarxa amb els professionals externs és molt positiu, ja que poden aportar una visió molt més global i profunda.

En aquest sentit, i tal com exposa Funes (2007) el treball en xarxa no només ha de ser treballar conjuntament, sinó que sigui quelcom més profund, és a dir, compartir metes, dissenyar actuacions conjuntes, compartir recursos... Només d'aquesta manera podrem caminar cap a un sistema educatiu més inclusiu. Per tant, per poder acomplir un treball en xarxa que realment afavoreixi la inclusió de l'alumnat amb necessitats educatives especials oferint una igualtat d'oportunitats, és fonamental tenir en compte diversos aspectes. Primerament, cal establir dins de l'horari determinades hores que puguin destinar-se a la coordinació entre els professionals, ja siguin els docents tutors/es, mestres de suport a la inclusió, EAP... Cal garantir aquests espais perquè els i les professionals puguin compartir visions, inquietuds i preocupacions, reflexionar i prendre decisions. Alhora, cal preveure també aquests espais de coordinació amb els professionals externs de centre, per tal de potenciar l'atenció integral de l'alumnat al qual s'atén (De l'escola inclusiva al sistema inclusiu, 2015).

4.2 Documents de planificació curricular i individualitzada

A. Programacions d'aula

Les programacions d'aula són un instrument que serveix per organitzar i planificar tots els elements que es posen de manifest durant el procés d'ensenyament i aprenentatge dels infants d'una aula concreta. Aquestes programacions, que han d'estar estretament vinculades amb els principis i objectius que es desprenen del Projecte Educatiu de Centre, han de ser dissenyades tenint en compte les necessitats educatives del grup, i per consegüent, garantir que es contemplin i s'integren mesures i suports universals per atendre les necessitats de l'alumnat. En aquest sentit, és important alhora destacar la necessitat d'elaborar programacions personalitzades, que promoguin que l'alumnat sigui el protagonista del seu aprenentatge, atenent sempre a les seves necessitats oferint una ajuda educativa ajustada i contingent. Tal com defensa Coll (2018):

“[...] la personalització de l'aprenentatge es pot entendre com la manifestació més recent dels plantejaments pedagògics que proposen ajustar les activitats d'ensenyament i aprenentatge i l'acció docent a les característiques, necessitats i interessos de l'alumnat”.

(Coll, 2018:3)

Seguidament, ens endinsarem en el plantejament que defensa Coll (2018), la **personalització dels aprenentatges, a partir del Disseny Universal de l'Aprenentatge (DUA)**.

Per poder garantir pràctiques inclusives, és indispensable garantir la personalització de l'aprenentatge, és a dir, oferir a cada infant un procés d'ensenyament i aprenentatge individualitzat, a partir d'estratègies d'aprenentatge que permetin adaptar i flexibilitzar les formes d'ensenyament. En aquest sentit, es concep que no hi ha una única manera d'ensenyar, i per tant, s'ha d'oferir a cada infant l'ajuda educativa tan ajustada com sigui possible a les necessitats individuals. Per fer-ho, és important emprar models que permetin orientar l'atenció educativa equitativament. Un dels models més representatius és el **Disseny Universal de l'Aprenentatge**. Tal com s'exposa en el document *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu, 2015*:

“És el model en el qual es conceben o projecten des de l'origen – sempre que això sigui possible – entorns, processos, béns, productes, serveis, objectes, instruments, programes, dispositius o eines, de tal manera que puguin ser utilitzats per totes les persones, en la major extensió possible, sense necessitat d'adaptació ni de disseny especialitzat”.

(De l'escola inclusiva al sistema inclusiu, 2015:16)

En aquest sentit, aquest model fa possible construir entorns d'aprenentatge on es puguin oferir als infants múltiples maneres de presentar la informació, múltiples formes d'acció i representació i múltiples maneres de comprometre's.

B. Informe de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu i Pla de Suport Individualitzat (PI)

L'**informe de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu** és un document elaborat per l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP), després d'haver realitzat una avaluació psicopedagògica. Quan es decideix elaborar un informe de reconeixement de les necessitats específiques de suport educatiu, l'EAP l'ha de proporcionar a l'equip directiu, als serveis territorials o al Consorci d'Educació de Barcelona, i als pares, mares o tutors legals, i comunicar-li a l'infant. Ha de ser revisat i actualitzat com a mínim en cada etapa, i sempre que sigui necessari.

Aquest document, com bé es detalla en el Decret 150/2017 es realitza específicament per alumnes amb necessitats educatives especials, alumnes amb necessitats educatives derivades de situacions socioeconòmiques i socioculturals especialment desfavorides, alumnes amb risc d'abandonament escolar prematur i alumnes amb altes

capacitats derivades de la superdotació intel·lectual, els talents simples i complexos i la precocitat.

A partir d'aquest informe es concreten les conclusions de l'avaluació psicopedagògica i s'expliciten les orientacions i la proposta d'escolarització. A partir d'aquest informe, poden planificar-se mesures i suports intensius, és a dir, actuacions molt adaptades a la singularitat d'aquests infants.

Altrament, cal destacar que tot l'alumnat que disposa d'un informe de reconeixement de necessitats específiques de suport educatiu ha de disposar també d'un Pla de Suport Individualitzat.

El Pla de Suport Individualitzat és un document on es planifiquen detalladament les mesures, els suports i les actuacions necessàries per donar una resposta ajustada a les necessitats de cada infant. Aquest document s'ha d'elaborar entre l'equip docent, i amb la participació de la família i l'infant. Tot i això, el tutor o tutora és el principal responsable, i per consegüent, l'ha d'elaborar i fer el seguiment. L'equip directiu de cada centre educatiu, conjuntament amb la Comissió d'Atenció a la Diversitat ha d'aprovar el pla. (Decret d'Inclusió, 2017).

5 Què són els SIEI?

Els Suports Intensius per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI) són dotacions de professionals que disposen determinades institucions educatives, que s'incorporen al centre educatiu per garantir la inclusió de tot l'alumnat atenent de manera integral les necessitats individuals. Aquest recurs forma part de les mesures i suports intensius que es concreten en el Decret 150/2017, ja que està dissenyat per donar una resposta educativa ajustada a les singularitats dels infants amb necessitats educatives especials. Cal remarcar que és un recurs que reemplaça les antigues Unitats de Suport a l'Educació Especial (USEE), que es detallen en el Decret 117/1984. Aquesta distinció en la terminologia del suport esdevé amb la intenció de transformar la concepció del suport, i per tant, de passar de focalitzar la mirada en el dèficit de l'alumne a centrar la mirada en què podem oferir-li des de l'escola per garantir el progrés de tot l'alumnat.

Els Serveis Territorials s'encarreguen de decidir les escoles que compten amb aquesta dotació, i per tant, assignen el nombre de professionals que s'han d'incorporar, en funció de les necessitats de cada centre educatiu. A partir d'aquí, l'equip directiu i la comissió d'atenció a la diversitat (CAD), amb la implicació per part de tot el claustre i el consell escolar, gestionen el recurs tenint en compte els infants que hi formen part i ajustant les pràctiques educatives perquè esdevinguin inclusives, i per consegüent, que garanteixin

la presència, la participació i el progrés d'aquest alumnat dins l'aula. Convé ressaltar el paper de l'equip d'assessorament i orientació psicopedagògica (EAP), professionals que donen suport als centres educatius, als infants amb necessitats educatives especials i a les seves famílies.

5.1 Característiques de l'alumnat SIEI

L'alumnat que forma part dels Suports Intensius per a l'Escolarització Inclusiva són infants amb necessitats educatives especials, específicament alumnat amb discapacitat intel·lectual, alumnat amb mancances molt significatives o alumnat amb Trastorn de l'Espectre Autista (TEA).

Els infants que reben el Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva han de disposar de l'informe de reconeixement de les Necessitats Específiques de Suport Educatiu, elaborat per l'Equip d'Assessorament i orientació Psicopedagògica (EAP). Altrament, han de disposar del Pla de Suport Individualitat (PI), elaborat per la tutora de l'aula ordinària amb la col·laboració de l'equip docent que requereixi, i quan sigui necessari, amb l'assessorament dels serveis educatius. Per consegüent, l'alumnat ha de ser avaluat en funció dels criteris establerts en el seu PI.

Actualment, aquest suport es preveu dins de tota l'etapa educativa obligatòria, des d'educació infantil, passant per l'educació primària i l'educació secundària, amb la intenció d'oferir aquest suport a l'alumnat durant tota la seva escolarització.

5.2 Paper mestres SIEI a l'aula ordinària

Els i les docents tenen un paper fonamental dins les escoles. S'ocupen de construir valors inclusius conjuntament amb tota la comunitat educativa, i per aquest motiu, tenen una responsabilitat transcendental envers tots els membres que hi formen part. Per aquest motiu és imprescindible la coordinació entre tots professionals que intervenen, així com la construcció de relacions positives. Segons Sánchez, et al. (2017) les debilitats del sistema escolar sovint s'observen en les mancances amb relació a la coordinació de l'equip docent. En aquest sentit, és important concebre que per caminar cap a la inclusió és essencial fer-ho conjuntament, a partir línies pedagògiques compartides. Per aquest fet, en aquest subapartat ens centrarem en el paper de les mestres de suport a la inclusió dels Suports Intensius per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI) a l'escola ordinària.

A partir del document *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu*, es detallen diversos elements a tenir en compte amb relació a les responsabilitats, competències i

compromisos que les docents han de tenir. Un dels elements a tenir en compte, ja que és un dret i un deure dels mestres i les mestres, és la formació continuada. Cal que aquestes formacions tinguin connexió amb el Projecte Pedagògic de Centre (PPC), i en el cas de la mestra del SIEI, que pugui ser vinculada amb la realitat i les necessitats específiques a les quals ha d'atendre.

D'altra banda, cal utilitzar estratègies de treball que potenciïn les pràctiques inclusives. Un bon exemple d'això és la codocència o la docència compartida, ja que permet que dues o més mestres treballin col·laborativament dins d'una mateixa aula, a partir de criteris i compromisos compartits. Tal com defensa Torelló, et al. (2018), la codocència és una estratègia que permet flexibilitzar l'atenció educativa, fomentar estratègies i metodologies inclusives i incorporar nous recursos. En aquest sentit, la docència compartida permet que l'alumnat amb necessitats educatives especials pugui ser present sempre a l'aula ordinària, enriquint el seu procés d'ensenyament i aprenentatge a partir dels aprenentatges construïts conjuntament amb els seus companys i companyes.

Per tal d'afavorir i construir entorns d'aprenentatge que vetllin per la inclusió de l'alumnat del SIEI és indispensable centrar la mirada en la interacció, oferint materials, recursos i suports que potenciïn l'autonomia i on l'alumnat pugui desenvolupar les seves fortaleses. Tanmateix, cal tenir en compte que la Mestra Especialista en Suport a la Inclusió (MESI) ha de ser present a l'aula ordinària i intervenir sempre que sigui necessari per garantir que les mesures i suports afavoreixen els diferents processos d'aprenentatge de l'aula.

A la vegada, és molt important la coordinació i corresponsabilitat amb els diferents serveis educatius que intervenen a l'escola, i per consegüent, compartir mirades i visions diferents que puguin enriquir la planificació i elaboració de propostes metodològiques. Com ha quedat detallat anteriorment, aquesta coordinació és un element essencial per garantir una atenció integral i de qualitat a l'alumnat amb necessitats educatives especials.

En termes definits en els paràgrafs anteriors, i com queda detallat en l'article 24.7 del Decret 150/2017, els docents i professionals d'atenció educativa, han de:

- a) Corresponsabilitzar-se, amb la resta de l'equip docent, en la millora del context educatiu i en l'elaboració i el compliment del PI de cadascun dels alumnes.
- b) Col·laborar amb el tutor de l'alumne en les funcions i tasques de tutoria i orientació, i proporcionar el suport necessari per fer possible l'escolarització inclusiva dels alumnes

amb necessitats educatives especials, compartint amb expectatives d'èxit per a aquests alumnes i junt amb els seus companys, les activitats d'aula o el centre.

c) En el cas del personal docent, exercir les funcions docents genèriques previstes al Decret 39/2014, de 25 de març, pel qual es regulen els procediments per definir el perfil i la provisió dels llocs de treball”.

(DOGC, 2017:15)

Des d'un punt de vista més normatiu, tal com queda detallat en el document *Documents per a l'organització i la gestió dels centres (2020:71)*, del Departament d'Educació, amb relació al centre educatiu, les mestres de suport a la inclusió del suport intensiu a l'escola inclusiva (SIEI), han de:

- Col·laborar amb l'equip directiu en tots els aspectes del projecte educatiu del centre que fan referència a l'atenció a la diversitat de tot l'alumnat, vetllant per la implementació de la coeducació i la perspectiva de gènere.
- Participar en les diferents comissions pedagògiques del centre (CAD, comissió social, etc.).
- Coordinar-se amb l'equip docent en la planificació de la resposta educativa de l'alumnat amb necessitat de suport educatiu.
- Col·laborar en l'organització de les mesures i suports (horaris, espais, equipaments, recursos didàctics, etc.).
- Col·laborar amb els tutors i les tutores i els i les professionals implicats en l'elaboració dels plans de suport individualitzat, quan l'alumnat ho requereixi.
- Acollir i acompanyar l'alumnat i les famílies en l'itinerari formatiu, especialment l'alumne o alumna que presenta necessitats educatives especials.

Altrament, cal tenir en compte que el Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva compta amb un altre professional, que s'assigna als centres que disposen d'aquest suport. Tal com es detalla en el document *Documents per a l'organització i la gestió dels centres (2020)*, els educadors i les educadores d'educació especial han de fer atenció directa amb l'alumnat amb necessitats educatives especials per tal de donar el suport necessari perquè l'alumnat pugui participar en les propostes de l'aula. Altrament, han de ser participis en l'elaboració i desenvolupament de tasques tenint en compte les prioritats de cada infant, sempre acomplint una tasca compartida amb el tutor o tutora del grup de referència de cada infant. Com qualsevol altre professional del centre,

l'educador o educadora ha de participar en el projecte educatiu de centre per tal de seguir la mateixa línia pedagògica per la qual el centre aposta i participar en totes aquelles formacions que tinguin una relació amb la seva funció dins l'escola. Per últim, és essencial que existeixi una comunicació molt intensa per part de tots els professionals que atenen a cada infant, és a dir, entre la tutora o el tutor i els i les mestres especialistes, així com també amb altres serveis externs, a través de les reunions periòdiques de coordinació establertes al centre.

5.3 Relació amb les famílies

Les famílies tenen un paper indispensable per aconseguir una escola inclusiva. Tal com defensa Maffiote, et al (2009), cal compartir i unir punts de vista, esforços i recursos amb les famílies que formen part de la comunitat educativa, i per tant, garantir un espai on totes hi tinguin cabuda. En el document *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu*, i segons estableix el Departament d'Ensenyament (2015:35) es destaquen deu factors amb relació a la participació de les famílies dins de l'escola, que seguidament s'exposen:

- Fer partícips les famílies i, si escau, l'alumne, en les mesures d'atenció incloses en el projecte educatiu del centre
- Oferir informació i aclariments sobre aspectes evolutius dels fills i sobre aspectes funcionals relacionats amb el seu desenvolupament
- Comptar amb l'expertesa de la família per identificar les necessitats específiques de suport educatiu i per planificar l'atenció educativa
- Promoure la participació de les famílies en el procés d'avaluació i informació dels resultats de l'avaluació i de les propostes que se'n derivin
- Comptar amb la voluntat de la família per a l'avaluació psicopedagògica que comporti propostes d'escolarització reflectides en el dictamen d'escolarització
- Compartir els objectius del pla individualitzat que donin resposta a situacions singulars i complexes d'alguns alumnes
- Implicar i alhora acompanyar la família en la transició per les diferents etapes i serveis
- Oferir informació o vies per obtenir-la en relació amb els recursos tècnics i les ajudes socials
- Assessorar sobre estratègies i formes d'actuació que facilitin la regulació de la conducta o l'establiment de límits dels fills
- Facilitar el contacte amb les associacions de famílies o altres entitats que puguin esdevenir un recurs d'ajuda mútua

Altrament, i fent referència a les famílies de l'alumnat amb necessitats educatives, cal prioritzar un altre factor, l'acompanyament que se'ls ofereix durant tota l'escolarització. És imprescindible transmetre a les famílies suport emocional, per tal d'establir vincles entre l'escola i la família que afavoreixin el progrés de l'alumne. Per aquest motiu, cal que els i les docents tinguin en compte els sentiments que poden generar aquestes famílies envers els seus fills o filles, i actuar d'una manera comprensiva que faciliti la creació d'un clima de confiança, harmonia i seguretat. En aquest sentit, i tal com defensa Parellada (2007):

“Tan sols des del reconeixement absolut dels altres, el respecte i l'amor, trobarem les vies per fer d'aquesta relació entre la família i l'escola un lloc de trobada que ha de donar nombrosos fruits, ja que en gran mesura és a les nostres mans el futur de les noves generacions”

(Parellada, 2007)

Part 2: Disseny de la recerca

En aquest segon apartat del Treball de Fi de grau fa referència al marc pràctic del projecte, estructurat en cinc subapartats. Primerament, es fa referència a la pregunta d'investigació del projecte, és a dir, aquella pregunta que es va marcar a l'inici de la recerca amb relació als objectius que es volien assolir. En segon lloc, es presenten els objectius de la recerca, els generals i els específics. En tercer lloc, trobem el subapartat de metodologia, on es descriu el tipus d'estudi del treball que ens ocupa i els diferents instruments emprats per recollir les dades de la recerca. En quart lloc, es presenten les consideracions ètiques del projecte, exposant la importància de tenir en compte diferents aspectes ètics en la recollida de dades a partir dels diferents instruments. En darrer lloc, trobem subapartats dels resultats obtinguts a partir de la triangulació dels tres instruments.

6 Pregunta d'investigació

La pregunta d'investigació del Treball de Fi de Grau és la següent: els Suports Intensius per a l'Escolarització Inclusiva promouen la inclusió?

7 Objectius de la recerca

7.1 Objectius generals

1. Descriure i analitzar el funcionament i l'organització del SIEI per tal de conèixer si són un suport inclusiu per l'alumnat.
2. Analitzar l'experiència d'una escola amb SIEI i veure quines propostes de millora es podrien dur a terme per aconseguir una major inclusió

7.2 Objectius específics

- 1.1. Analitzar la **presència, la participació i el progrés** de l'alumnat del SIEI a l'escola ordinària
- 1.2. Identificar les **estructures o elements de centre** que afavoreixen la inclusió de l'alumnat del SIEI a l'escola i des de l'òptica també, de la coordinació interna
- 1.3. Explorar quina és la funció del **personal extern** que treballa conjuntament amb l'escola i conèixer com és la seva coordinació

- 1.4. Analitzar les **funcions de les mestres i els mestres d'educació inclusiva** en el context d'inclusió, investigant les estratègies que utilitzen les mestres del SIEI
- 1.5. Analitzar la perspectiva i **col·laboració amb les famílies**
- 2.1. Dissenyar les propostes de millora

8 Metodologia

8.1 Tipus de recerca o estudi

La investigació que s'acompleix en aquest Treball de Fi de Grau és qualitativa, que tal com exposa Sandín (2003) consisteix en una activitat sistemàtica que ens permet comprendre en profunditat fenòmens educatius i socials, transformant pràctiques i escenaris educatius, a la presa de decisions i també cap al descobriment i desenvolupament d'un cos organitzat de coneixements. En aquest sentit, la investigació està centrada a interpretar diverses situacions donades a un centre educatiu, tot relacionant l'anàlisi dels resultats amb la teoria descrita al marc teòric. La present investigació, per tant, està inclosa dins del paradigma interpretatiu, ja que l'objectiu primer és conèixer i comprendre la realitat d'un centre educatiu, des d'un enfocament múltiple i divergent, relacionant-ho amb les diverses interpretacions i significats que es construeixen per part de les persones implicades dins de la comunitat educativa.

Altrament, cal destacar que la recerca s'acompleix a partir d'un estudi de cas, a partir de l'experiència d'una escola del Vallès Oriental que disposa de Suport Intensiu per a l'Escolarització inclusiva. Per tant, tal com afirma Stake (1998):

“L'estudi de cas atorga especial atenció a l'exhaustivitat de l'observació, reconstrucció i anàlisi dels casos investigats, i incorpora el punt de vista dels actors involucrats”

(Stake ,1998)

En aquest sentit, l'estudi de cas que es realitza en aquest treball està centrat en una escola concreta, per tal de comprendre i interpretar el context i la realitat d'un centre educatiu, a partir de diferents instruments per a la recollida de dades.

En aquest treball s'utilitza la triangulació, una tècnica d'anàlisi de dades que consisteix a emprar tres instruments diferents de recollida de dades, per tal de contrastar la informació recollida en diferents contextos. Per fer-ho, els tres instruments escollits són l'entrevista, l'observació directa i l'anàlisi de documents.

8.2 Participants

Com s'ha mencionat anteriorment, el treball ha estat organitzat a partir d'un estudi de cas, concretament d'una escola de titularitat pública de la comarca del Vallès Oriental. Tot i que al principi va començar essent una escola petita, a mesura que han anat passant els anys, l'escola ha anat creixent fins a convertir-se en una escola de dues línies. Avui dia, l'escola compta al voltant de 340 infants i amb un claustre format per 28,5 mestres.

L'escola es defineix com una escola pública, catalana, laica, respectuosa amb la pluralitat i democràtica. Defensen una educació basada en la personalització dels aprenentatges, per promoure el creixement personal de l'alumnat a partir d'una educació integral. S'aposta per emprar metodologies i pràctiques inclusives, com l'aprenentatge cooperatiu, els racons de treball i de joc, els ambients d'aprenentatge... És una escola que dóna molt valor a les famílies que formen part de l'escola, i el consideren un element primordial per garantir una educació de qualitat.

El centre disposa del Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI) des de fa tres anys. Actualment, aquest recurs que se suma a les mesures i suports universals i addicionals que el centre disposa i atén a sis infants, repartits entre educació infantil i primària. A més, compta amb el suport de la Mestre de Suport a la Inclusió i l'educadora d'educació especial, ambdues al capdavant del SIEI.

En el marc pràctic de la recerca, com hem mencionat anteriorment, hem emprat tres instruments diferents per a la recollida de dades. Tanmateix, únicament en un instrument hem pogut recollir informació gràcies a la participació directa de quatre persones molt vinculades amb el tema central de la recerca. En les entrevistes han participat quatre persones, escollides perquè eren representatives per la recerca. En les entrevistes hem comptat amb la participació d'una inspectora d'educació, la directora del centre educatiu on s'ha realitzat el marc pràctic, la mestra especialista en suport a la inclusió del mateix centre i una tutora, també del mateix centre. En aquest sentit, això ens he permès conèixer l'objecte d'estudi des de diferents perspectives, i per tant, tenir una visió i una mirada molt més ampla.

8.2.1 Cas 1: Inspectora d'Educació

La primera participant de la recerca ha estat una inspectora d'educació. És el primer any de la participant com a inspectora, ja que anteriorment formava part de l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica (EAP). L'interès d'entrevistar-la recau en la perspectiva més externa que ha pogut oferir, ja que ha pogut compartir una visió més global de les escoles, i sobretot, per conèixer l'escola a partir d'una vessant més

organitzativa i tècnica. Altrament, es va escollir com a participant, ja que participa en la selecció dels centres que es doten del recurs SIEI, i per tant, podia brindar una visió més contrastada de l'objecte d'estudi.

8.2.2 Cas 2: Directora del centre educatiu

La segona participant ha estat la directora del centre educatiu on s'ha realitzat el marc pràctic. La directora fa sis anys que està en aquest càrrec, i prèviament havia estat cap d'estudis. Va ser escollida com a participant, ja que és l'encarregada de liderar l'escola, coneix les polítiques de l'escola, el projecte educatiu, i qui es responsabilitza per vetllar per la inclusió del centre.

8.2.3 Cas 3: Mestra de suport a la inclusió (SIEI)

La tercera participant ha estat la mestra especialista de suport a la inclusió, concretament la mestra adscrita al suport intensiu per a l'escolarització inclusiva. Aquesta mestra porta a l'escola tres anys, d'ençà que va establir-se el recurs SIEI al centre educatiu. Va ser escollida perquè és la responsable d'atenció directa amb l'alumnat que forma part del SIEI i de l'organització d'aquest suport des d'un punt de vista pedagògic.

8.2.4 Cas 4: Tutora

La darrera participant ha estat la tutora d'una aula de cicle inicial de la mateixa escola. És el primer any de la mestra a l'escola, tot i que ja havia treballat anteriorment com educadora d'educació especial. Va ser escollida perquè és la responsable del grup de referència d'un infant que forma part del SIEI, i això ens permetia conèixer l'organització i la planificació de les mesures i els suports, conjuntament amb la mestra de suport a la inclusió.

8.3 Fases i temporització de la recerca

El Treball de Fi de Grau (TFG) ha estat un procés que ha durat gairebé un any. El mes de juny de l'any passat es va fer la proposta general de l'objecte d'estudi del treball, amb la posterior aprovació. A partir d'aquí, i després de l'assignació de la tutora del TFG, s'han seguit tres fases: el disseny, el desenvolupament i l'anàlisi de dades i conclusions. Seguidament, queden concretades totes les tasques acomplides en cadascuna de les fases.

8.3.1 Fase 1: disseny

Tasques	
Juny 2020	Proposta general del tema del Treball de Fi de Grau: Els Suports Intensius per a l'escolarització inclusiva

---

Novembre 2020 Assignació de la tutora del Treball de Fi de Grau

Octubre- Desembre 2020	<ul style="list-style-type: none"> - Definir esquema general del projecte - Dissenyar instruments: entrevistes, observacions i anàlisi de documents - Fer els fulls d'informació i consentiment informat per les entrevistes, i l'autorització per les observacions - Recull de la bibliografia
---------------------------------------	---

Desembre 2020- Gener 2021	<ul style="list-style-type: none"> - Primers contactes amb els centres - Primer esborrany Marc Teòric TFG
--	---

8.3.2 Fase 2: Desenvolupament

Tasques

Gener- Febrer- Març 2021	<ul style="list-style-type: none"> - Fer les observacions a l'escola (educació infantil, cicle inicial i cicle mitjà) - Realitzar entrevista tutora - Realitzar entrevista directora - Realitzar entrevista mestra de suport a la inclusió - Realitzar entrevista inspectora d'educació - Anàlisi dels documents: PEC, Projecte de Convivència i PAD.
---	---

8.3.3 Fase 3: Anàlisi de dades i conclusions

Tasques

Març – Abril 2021	<ul style="list-style-type: none"> - Anàlisi de les dades de les entrevistes - Anàlisi de les dades de l'observació - Discussió a partir de la triangulació (entrevistes, anàlisi de documents i observació)
Abril 2021	- Primer esborrany del redactat de TFG
Abril 2021	- Refer elements corregits
Maig 2021	- Entrega del Treball de Fi de Grau

8.4 Instruments de recollida de dades

Els instruments de recollida de dades són mètodes que s'utilitzen en el cap de la investigació per obtenir dades, siguin quantitatives o qualitatives. A partir d'aquests instruments, podem recollir informació i analitzar-la, tot comparant i establint relacions entre els resultats obtinguts.

En el treball que ens ocupa, les tècniques de recerca que s'empren són l'entrevista, l'observació i l'anàlisi de documents. A partir dels objectius plantejats, definits anteriorment, es va considerar que a partir de la triangulació d'aquests tres instruments,

es podria recollir informació molt representativa per a la investigació, amb el posterior treball de contrast de les dades.

Altrament, convé destacar que, com hem mencionat anteriorment, la recerca que ens ocupa es tracta d'una investigació qualitativa, i per tant, és primordial que aquesta recollida de dades sigui sistemàtica, i que parteixi d'una planificació rigorosa, perquè la posterior anàlisi esdevingui significativa.

8.4.1 Entrevistes

El primer instrument emprat en la investigació ha estat l'entrevista. Aquesta tècnica qualitativa de recerca permet fer un recull ampli de les diferents interpretacions que poden haver-hi sobre una mateixa temàtica. En el cas de les entrevistes realitzades en el treball, s'han escollit participants que tinguessin un vincle amb el tema de la recerca, per tal de conèixer les diferents perspectives, realitats i punts de vista diferents. En aquest sentit, i com defensa Stake (1998) per fer una entrevista rigorosa que aporti resultats significatius per la recerca, és important considerar diversos elements. Primerament, cal que l'entrevistat disposi d'una pauta sistemàtica i precisa amb preguntes breus i ordenades seguint una temàtica. La principal intenció és proposar preguntes descriptives als entrevistats o entrevistades que propiciïn l'oportunitat de generar respostes completes i precises per part de l'entrevistat/da. Altrament, Stake (1998) afirma que per formular preguntes valuoses i beneficioses per la investigació és important reflexionar detingudament sobre les preguntes i poder-les assajar prèviament.

Un cop s'inicia l'entrevista, és important tenir en compte novament certs aspectes. Stake (1998) detalla que, mentre s'acompleix l'entrevista, és fonamental que l'investigador/a escolti activament les respostes de l'entrevistat/da atentament, recollint les anotacions que es creguin convenientes. Tanmateix, és important, que, si es decideix enregistrar l'entrevista, cal que l'entrevistador/a pugui analitzar la gravació posteriorment en més d'una ocasió, i sobretot, de manera molt precisa, per tal d'interpretar tota la informació sense deixar de banda cap informació rellevant. Així mateix, quan es decideix enregistrar l'entrevista, com bé afirma Carrera (2014) s'utilitzen les transcripcions com a material empíric per a la investigació.

Pel que fa al treball de fi de grau que ens ocupa, s'han elaborat quatre entrevistes, totes amb preguntes diferents i altre que coincidien, ja que eren dirigides a persones amb rols diferents dins del context educatiu. Les quatre participants, la inspectora d'educació, la directora del centre, la mestra especialista en suport a la inclusió SIEI i una tutora, han participat en les entrevistes de manera atenta i respectuosa. Convé destacar que, en el cas de les entrevistes que s'han realitzat, han estat totes semiestructurades. Com

afirmen Rubin i Rubin (2002), les entrevistes semiestructurades han d'estar dissenyades prèviament a l'entrevista, seguint l'ordre en què seran llegides. Tanmateix, aquest tipus d'entrevistes permet modificar la manera d'expressar la pregunta i afegir preguntes que no estiguin definides si l'investigador o investigadora ho creu convenient per dirigir la direcció de l'entrevista a profunditzar sobre un tema significatiu per la recerca. En aquest sentit, les entrevistes m'han permès tenir una visió global del funcionament d'una escola amb SIEI, tenint en compte les categories que es definiran posteriorment.

En darrer lloc, cal destacar que les entrevistes s'han fet en dos formats diferents. Tres d'elles, han estat presencials, ja que s'han realitzat durant el període de pràctiques a l'escola. No obstant això, en el cas de l'entrevista a la inspectora d'educació s'ha fet virtualment, ja que per la covid-19 ha estat impossible trobar una alternativa.

Seguidament, es detallen els quatre models que s'han seguit per elaborar les entrevistes.

8.4.1.1 *Entrevista 1: Inspectora d'educació*

1. Em podria explicar una mica en què consisteix la seva feina?
2. Què és per vostè la inclusió? Com definiria una escola inclusiva?
3. Quina creu que és la perspectiva que té la comunitat educativa envers la inclusió?
4. Des del seu punt de vista, com considera que hauria de ser la coordinació de la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD) d'un centre educatiu?
5. Quina creu que ha de ser la funció d'una Mestre d'Educació Inclusiva?
6. Com considera que ha de ser la coordinació entre la mestra del SIEI i la mestra tutora de l'aula de cada infant?
7. Com considera que hauria de ser la comunicació i coordinació amb les famílies dels infants del SIEI?
8. Amb quin personal extern treballa una escola que disposa d'una SIEI? Com s'ha de realitzar aquest treball en xarxa?
9. Quines propostes de millora considera que les escoles haurien de realitzar?

8.4.1.2 *Entrevista 2: Directora del centre*

1. Em podria explicar una mica en què consisteix la seva feina?

2. De quina manera s'organitza l'equip directiu del centre per garantir una atenció a la diversitat que sigui realment inclusiva?
3. Què és per vostè la inclusió? Considera que aquesta escola és inclusiva? Per què?
4. Com descriuries la transformació de l'escola envers la inclusió?
5. Quina creu que és la perspectiva que té la comunitat educativa envers la inclusió?
6. Com considera que és la coordinació de la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD)?
7. En quin moment vau decidir apostar per un SIEI? Com va ser el seu establiment?
8. Quina perspectiva considera que té el claustre envers el SIEI?
9. Quina gestió hi ha darrere del SIEI? És a dir, com us organitzeu per tenir sempre en compte l'alumnat SIEI? (Distribució de suports, espais, agrupacions, horaris...)
10. Considera que hi ha una actitud inclusiva i respectuosa a l'escola? Per què?
11. Amb quin personal extern es treballa conjuntament? Com es realitza el treball en xarxa amb aquests professionals?
12. Quina perspectiva considera que tenen les famílies dels alumnes del SIEI envers aquest suport?
13. Com és la comunicació i la coordinació amb les famílies dels infants del SIEI?
14. A nivell d'escola, considera que s'hauria de realitzar alguna proposta de millora?

8.4.1.3 Entrevista 3: Mestra de suport a la inclusió (SIEI)

1. Com definiria la tasca d'una Mestra d'Educació Inclusiva?
2. Què és per vostè la inclusió? Com definiria una escola inclusiva? Per què?
3. Considera que l'escola disposa dels recursos necessaris per vetllar i assegurar la inclusió de tot l'alumnat? Quins diria que són els que utilitzeu?
4. Com és la coordinació entre el professorat del SIEI i el professorat de l'aula de cada infant?
5. Com és la comunicació i la coordinació amb les famílies dels infants del SIEI?

6. Amb quin personal extern es treballa conjuntament? Com es realitza el treball en xarxa amb aquests professionals?
7. Considera que tots els mestres i les mestres que conformen el claustre defensen i vetllen per la inclusió? Per què?
8. Els infants del SIEI estan sempre o passen la majoria del temps dins l'aula ordinària? Per què?
9. Els infants del SIEI necessiten suports addicionals o intensius? Quins suports i en quines situacions?
10. Quines mesures, específiques d'un alumne del SIEI, necessita? Són mesures descrites dins del seu Pla de Suport Individualitzat?
11. Considera que hi ha una actitud inclusiva i respectuosa dins les aules, i que els infants tenen en compte la diversitat? Per què?
12. Considera que s'hauria de realitzar alguna proposta de millora a nivell d'escola?

8.4.1.4 Entrevista 4: Tutora

1. Em podria explicar una mica en què consisteix la seva feina?
2. Com definiria la tasca de tutora?
3. Què és per vostè la inclusió? Considera que aquesta escola és inclusiva? Per què?
4. Considera que l'escola disposa dels recursos necessaris per vetllar i assegurar la inclusió de tot l'alumnat? Quins diria que són els que utilitzeu?
5. Com és la coordinació entre el professorat del SIEI i vostè?
6. Com és la comunicació i la coordinació amb la família de l'infant del SIEI?
7. Amb quin personal extern es treballa conjuntament? Com es realitza el treball en xarxa amb aquests professionals?
8. Els infants del SIEI passen la majoria del temps dins l'aula ordinària? Per quin motiu?
9. Els infants del SIEI necessiten suports addicionals o intensius? Quins suports i en quines situacions són necessaris?
10. Considera que hi ha una actitud inclusiva i respectuosa dins les aules? Diria que els infants tenen en compte la diversitat? Per què?
11. Considera que s'hauria de contemplar alguna proposta de millora a nivell d'aula?

8.4.2 Anàlisi de documentació

El segon instrument de recollida de dades escollit ha estat l'anàlisi de documents. Aquesta tècnica qualitativa, on s'interpreta una realitat i es categoritza, serveix per donar sentit a les descripcions, explicacions i justificacions que queden descrites als documents (Sabariego, Vilà i Sandín, 2014). En la present recerca, s'han escollit tres documents específics del centre educatiu amb SIEI on s'ha realitzat el marc pràctic de la investigació; el Projecte Educatiu de Centre, el Projecte de Convivència i el Pla d'Atenció a la Diversitat. En aquest sentit, i com detalla Ruiz (1999), l'anàlisi de contingut és:

“una metodologia que utilitza diversos procediments per efectuar inferències vàlides d'un text que ha d'entendre's i tractar-se com un 'escenari d'observació' o com 'l'interlocutor d'una entrevista' de la qual s'extreu informació per sotmetre-la a una anàlisi i interpretació posterior”.

(Ruiz, 1999:197)

Així mateix, per poder sistematitzar aquesta activitat d'anàlisi, és fonamental seguir tres el procés d'anàlisi de dades tenint en compte tres passos, la reducció de la informació, és a dir, seleccionar la més rellevant i identificar les diferents categories, representar les dades, és a dir, distribuir-la per les categories definides, i extreure'n o verificar les conclusions, és a dir, trobar patrons, explicacions... (Miles y Huberman, 1984).

Per tant, l'anàlisi de documents que s'ha realitzat en aquesta recerca ha permès categoritzar la informació que s'ha considerat més rellevant a partir de les cinc categories de la recerca. Com s'ha mencionat anteriorment, els tres documents analitzats han estat:

- 8.4.2.1 *Projecte educatiu del centre*: en aquest document s'han analitzat els principis que defensa el centre i les estructures organitzatives que s'empren per garantir la inclusió de l'alumnat.
- 8.4.2.2 *Projecte de convivència*: en aquest segon document s'han analitzat les actuacions i els recursos que es preveuen a partir de la planificació del centre amb relació a la inclusió.
- 8.4.2.3 *Pla d'Atenció a la Diversitat*: En aquest document s'ha analitzat tot el document, posant l'èmfasi en el Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI).

8.4.3 Observació

El tercer instrument de recollida de dades emprat a la recerca ha estat l'observació. Aquesta tècnica permet fer una anàlisi visual dels aspectes que s'investiguen, per tal de verificar-los o evidenciar-los. Tal com detallar Campos i Lule (2012):

“L'observació és captar de la manera més objectiva possible, el que passa al món real, ja sigui per descriure-ho, analitzar-ho o explicar-ho des d'una perspectiva científica”.

(Campos i Lule, 2012:49)

Per tant, la intenció primera de les observacions realitzades era precisament això, recollir informació a partir de l'observació directa per poder analitzar-la en funció de les diferents perspectives descrites al marc teòric. En aquest sentit, en realitzar les observacions, s'ha de considerar la importància d'anotar i recollir les dades d'interès, per tal de fer una anàlisi posterior tan exhaustiva com sigui possible, tot i que l'observador/a pot ser partícip o únicament observar a distància (Blatxer, Hughe i Thigt, 2008). En el cas de les observacions realitzades en el Treball de Fi de Grau, cal destacar que ha estat una observació participant, ja que he pogut prendre partit en les dinàmiques d'aula i del centre mentre acomplia les observacions. Durant les investigacions, he pogut assistir a diverses aules del centre, totes amb alumnat del SIEI, a una reunió de la Comissió d'Atenció a la Diversitat, i en darrer lloc, ser present a la comunicació amb una de les famílies en les entrades i sortides. Convé destacar que, en algunes de les observacions he pogut ser present a les aules únicament una hora, a causa de la covid-19, i com que no era el meu grup bombolla, no podia estar més d'una hora fora del meu grup estable dins l'escola. Tot i això, el fet de poder observar classes diferents, m'ha permès tenir una visió més global i representativa del Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva de l'escola, ja que les dinàmiques d'aula eren diferents, i això permetia observar la presència, la participació i el progrés de l'alumnat dins les aules de referència.

Seguidament, s'observa la taula que s'ha dissenyat per elaborar les observacions, destacant-ne els rangs que s'han volgut observar en cada categoria.

Característiques de l'observació	Actuacions de les Mestres d'Educació Inclusiva del centre, especialment la mestra del SIEI a diferents aules, tan d'educació infantil com educació primària, gestió de la diversitat a escala de centre i coordinació de la comunitat educativa.
Propòsit de l'observació	Determinar el grau d'inclusió del centre, observant quina és l'atenció a la diversitat i conèixer el paper de les mestres d'Educació inclusiva del centre, especialment la mestra del SIEI.

Temporització de l'observació	Cada observació té una temporalització d'una hora aproximadament.
--------------------------------------	---

DISSENY OBSERVACIÓ GRAU D'INCLUSIÓ DEL CENTRE		
Data:	Grup – classe:	Hora:
Categories	Rangs d'observació	Observacions
Gestió aula/ centre	<ul style="list-style-type: none"> • Participació de l'alumnat: el o la mestra promou la participació activa de tot l'alumnat mitjançant diferents organitzacions d'aula • Distribució de l'alumnat: quan es treballa en equips, els grups estan constituïts de manera heterogènia. • Mesures i suports: les aules disposen de recursos personals i materials i es realitzen actuacions que afavoreixen l'aprenentatge de tot l'alumnat • Gestió del temps: Es respecten els diferents ritmes de treball a l'aula i es dóna una resposta ajustada • Pràctiques educatives inclusives: S'ofereixen a l'aula propostes educatives diversificades adaptades a les necessitats de l'aula 	
Rol mestra Educació Inclusiva i mestra tutora	<ul style="list-style-type: none"> • Visió que els i les docents tenen sobre la diversitat: Els i les mestres tenen en compte a tot l'alumnat i valoren la diversitat com un element enriquidor a l'aula • Docència compartida o codocència: es realitza codocència i hi ha una responsabilitat compartida entre les dues mestres • Rol de la Mestra d'Educació Inclusiva: la mestra d'Educació Inclusiva no únicament intervé individualment amb l'alumne amb necessitats educatives, sinó que col·labora amb el tutor o tutora per promoure l'aprenentatge de tot l'alumnat 	
Presència, participació i accés alumnat SIEI	<ul style="list-style-type: none"> • Presència de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI és sempre present a l'aula o hi és la majoria del temps • Participació de l'alumnat: l'alumnat que forma part del SIEI participa activament a l'aula • Progrés de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI té oportunitats d'aprenentatge dins l'aula? 	
Coordinació diferents professionals (treball en xarxa)	<ul style="list-style-type: none"> • Contacte continuat: els diferents professionals es coordinen de manera continuada • Aspectes tractats en les coordinacions: es treballa conjuntament per assolir uns objectius comuns 	

Comunicació i coordinació famílies	<ul style="list-style-type: none"> • Comunicació i coordinació amb les famílies: es disposa d'espais per dur a terme un diàleg permanent i recíproc 	
------------------------------------	---	--

8.5 Relació objectius i instruments i recollida d'informació

A la taula següent queda detallada la relació entre els objectius, generals i específics, amb els diferents instruments de recollida de dades, per tal de demostrar la coherència i l'adequació d'una amb els altres.

Objectiu general	Objectiu específic	Instruments
1 Descriure i analitzar el funcionament i l'organització de les SIEI per tal de conèixer si són un suport inclusiu	1.1 Analitzar "què reben els alumnes SIEI " progrés participació i accés.	Entrevista 1: Inspectora d'educació Entrevista 2: Directora del centre Entrevista 3: MESI Entrevista 4: Tutora Observacions Anàlisi de documents: Projecte Educatiu de Centre Anàlisi de documents: Projecte de convivència Anàlisi de documents: Pla d'Atenció a la Diversitat
	1.2 Identificar les estructures o elements de centre que també afavoreixen aquesta inclusió de les SIEI a l'escola	Entrevista 1: Inspectora d'educació Entrevista 2: Directora del centre Entrevista 3: MESI Entrevista 4: Tutora Observacions Anàlisi de documents: Projecte Educatiu de Centre Anàlisi de documents: Projecte de convivència Anàlisi de documents: Pla d'Atenció a la Diversitat
	1.3 Explorar quina és la funció del personal extern que treballa conjuntament amb l'escola i conèixer com és la seva coordinació	Entrevista 1: Inspectora d'educació Entrevista 2: Directora del centre Entrevista 3: MESI Entrevista 4: Tutora Observacions Anàlisi de documents: Projecte Educatiu de Centre Anàlisi de documents: Projecte de convivència Anàlisi de documents: Pla d'Atenció a la Diversitat
	1.4 Analitzar les funcions de les mestres i els mestres d'educació inclusiva en el context d'inclusió, investigant les	Entrevista 1: Inspectora d'educació Entrevista 2: Directora del centre Entrevista 3: MESI Entrevista 4: Tutora Observacions Anàlisi de documents: Projecte Educatiu de Centre

	estratègies que utilitzen les mestres SIEI.	Anàlisi de documents: Projecte de convivència Anàlisi de documents: Pla d'Atenció a la Diversitat
	1.5 Analitzar de la perspectiva i col·laboració amb les famílies	Entrevista 1: Inspectora d'educació Entrevista 2: Directora del centre Entrevista 3: MESI Entrevista 4: Tutora Observacions Anàlisi de documents: Projecte Educatiu de Centre Anàlisi de documents: Projecte de convivència Anàlisi de documents: Pla d'Atenció a la Diversitat
2 Analitzar l'experiència d'una escola amb SIEI i veure quines propostes de millora es podrien dur a terme	2.1. Dissenyar les propostes de millora	Entrevista 1: Inspectora d'educació Entrevista 2: Directora del centre Entrevista 3: MESI Entrevista 4: Tutora Observacions Anàlisi de documents: Projecte Educatiu de Centre Anàlisi de documents: Projecte de convivència Anàlisi de documents: Pla d'Atenció a la Diversitat

9 Consideracions ètiques del projecte

En aquest Treball de Fi de Grau, les consideracions ètiques han estat un element fonamental a tenir en compte. Primerament, és important que els aspectes ètics estiguin concretats en el projecte, ja que alguns dels participants són menors i persones amb diversitat funcional. Altrament, es tracten dades privades d'alguns dels participants, i per tant, s'ha de garantir en tot moment la protecció de dades, que només seran utilitzades per l'elaboració de la investigació. Per fer-ho, es mantindrà l'anonimat en tot moment.

Tal com diu Frechette (1994), hi ha quatre principis ètics que s'han de tenir en compte quan es realitza una investigació qualitativa. En primer lloc, cal que el participant de la investigació doni el consentiment lliure a la recerca, per tal de garantir la conformitat de l'individu respecte els procediments a seguir en el desenvolupament dels diferents instruments. En segon lloc, és fonamental que els investigadors tinguin el dret de decidir les condicions en les quals els col·laboradors participen. En tercer lloc, cal garantir que les dades obtingudes s'utilitzaran únicament per l'estudi de la recerca. Per últim, en quart lloc, cal assegurar també que les dades extretes no seran emprades per assolir propòsits comercials o no científics.

Totes les entrevistes realitzades han estat enregistrades, respectant en tot moment els aspectes ètics. Per fer-ho legalment s'ha sol·licitat a totes les participants que signessin

una declaració de consentiment informat, que podreu consultar a l'annex 9. D'aquesta manera, dispo de tots els documents signats que declaren la conformitat de participació en l'entrevista, així com per enregistrar l'entrevista completa i poder fer la transcripció posterior. D'altra banda, i fent referència a les observacions, cal esmentar que no han estat enregistrades, no obstant això, s'ha sol·licitat a la directora del centre que signes una autorització, que podeu consultar a l'annex 10.

Altrament, i fent referència a les hipòtesis de la recerca per aconseguir que esdevingui una investigació ètica, cal tenir en compte el que exposen O'Brien i Broughton (2007). Aquestes hipòtesis han de ser raonables, han de ser aptes per al desenvolupament honest i que tinguin elevades oportunitats de ser completades, és a dir, d'obtenir les respostes necessàries, minimitzant els riscos a l'hora de realitzar-les.

Per últim, és important que es contempli la possibilitat de realitzar les entrevistes en format digital, i per tant, cal tenir en compte l'ètica en la investigació en línia. Tal com diu Nosek, et al. (2002), cal considerar les diferències entre els contextos d'investigació real i virtual, per tal de garantir la confidencialitat de les dades obtingudes. És fonamental tenir present l'absència d'un cap d'investigació, la incertesa sobre el consentiment informat i la pèrdua potencial de l'anonimat – confidencialitat. Malgrat que en determinades ocasions s'hagin de realitzar en format virtual certs instruments, és indispensable que es protegeixin sempre les dades dels participants de la recerca.

9.1 Negociacions

Per poder realitzar dos dels instruments emprats per la investigació de la recerca s'han hagut de realitzar diferents negociacions. Per una banda, i fent referència a les entrevistes, s'ha demanat el consentiment informat a totes les participants, és a dir, a la directora del centre, les mestres i la inspectora. Altrament, i fent referència a les observacions realitzades a l'escola, cal destacar que també s'ha sol·licitat una autorització, en aquest cas a la direcció del centre educatiu. En ambdós casos, s'han signat els documents necessaris, i queden adjuntats els models als annexos 9 i 10.

9.2 Relacions que s'han establert amb els participants

Les relacions que s'han establert amb els participants han estat fruit de les pràctiques dins del quart any del grau. Els participants han estat en tot moment informats del desenvolupament de la investigació, resolent els dubtes i les qüestions que s'han anat generant durant el transcurs d'aquesta.

9.3 Consentiments

Com s'ha comentat anteriorment, per poder dur a terme les diferents entrevistes i l'observació s'han demanat els consentiments informats a totes les participants. Aquestes participants han estat, mestres d'educació inclusiva, la directora del centre educatiu i una inspectora. Aquests consentiments tenen en compte tres elements diferents.

9.3.1 Accés a les dades

Per una banda, s'ha demanat el consentiment d'accés a les dades, posant de manifest que en totes les ocasions s'utilitzarà l'anonimat i la protecció d'aquestes dades, garantint la confidencialitat

9.3.2 Ús de les dades

Altrament, en aquest consentiment informat queda reflectit que aquestes dades seran usades únicament per obtenir resultats significatius per la recerca. En cap cas s'empraran per a altres usos externs.

9.3.3 Comunicació i difusió de les dades

Per últim, cal destacar que un cop acabada la investigació, les participants podran accedir al treball final, comunicant les dades obtingudes a partir de la recerca.

10 Resultats

Aquest nou apartat s'estructurarà en dos subapartats diferents. Primerament, farem referència a les categories del treball, molt vinculades amb els objectius definits anteriorment. En segon lloc, es presentaran els resultats obtinguts a partir dels tres instruments. En l'apartat es farà referència a les taules d'anàlisi elaborades per triangular la informació de cada categoria, que podreu trobar a l'annex 11.

10.1 Categories

Des de l'inici de la recerca, quan es van dissenyar els objectius que es pretenien assolir durant la investigació, van detallar-se cinc categories diferents que permetien organitzar la informació recollida i analitzar-la d'una manera coherent i estructurada. Convé ressaltar que, per definir aquestes categories, no només em vaig centrar únicament en els objectius, sinó que va tenir en consideració el marc teòric del Treball de Fi de Grau. Per poder categoritzar la informació d'una manera més visual i còmode, s'han utilitzat cinc colors diferents, corresponents a les categories que trobareu a continuació. Això ens ha permès organitzar la informació per categories i poder analitzar-la tenint en compte els eixos vertebradors del treball. En tots els annexos on apareix informació

recollida pels instruments descrits anteriorment, observareu que totes les dades estan organitzades per aquests colors.

10.1.1 Categoria 1: **Gestió d'aula i de centre**

En aquesta categoria s'ha inclòs tota la informació referent a les estructures organitzatives i de funcionament del centre educatiu, i més específicament, de les aules. S'ha volgut posar èmfasi a la gestió del centre amb relació a la participació de l'alumnat, les mesures i suports que s'empren per garantir una atenció ajustada a les necessitats dels infants de l'escola i en la distribució dels recursos humans i materials per vetllar per una educació de qualitat i inclusiva.

10.1.2 Categoria 2: **Rol de la mestra de suport a la inclusió**

En aquesta segona categoria la informació recollida ha estat tota aquella referent a la funció de les mestres de suport a la inclusió, amb especial èmfasi a la qual està adscrita al suport SIEI. En aquest sentit, s'ha posat de manifest l'atenció directa que realitzen les professionals del centre, la codocència que es realitza amb els tutors i tutores de cada aula, amb la consegüent coordinació i corresponsabilitat, i la relació amb les famílies.

10.1.3 Categoria 3: **Presència, participació i progrés de l'alumnat del SIEI**

En la tercera categoria s'ha recollit tota la informació referent a la presència, la participació i el progrés de l'alumnat que forma part del suport SIEI. S'ha volgut posar èmfasi a la personalització dels aprenentatges dins del procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat, destacant els suports i les mesures que s'utilitzen a l'aula ordinària per poder arribar a tot l'alumnat i garantir el seu progrés.

10.1.4 Categoria 4: **Coordinació dels professionals**

En la quarta categoria s'ha inclòs tota la informació referent als professionals externs de centre que participen i treballen en xarxa amb l'escola per garantir la inclusió de tot l'alumnat. S'ha posat èmfasi en diversos serveis externs com l'EAP, els Serveis Socials, els i les psicòlogues externes...

10.1.5 Categoria 5: **Coordinació i comunicació amb les famílies**

En la darrera categoria s'ha posat de manifest tota la informació relacionada amb la coordinació i comunicació amb les famílies, especialment amb les famílies que tenen un fill o filla que rep el suport intensiu SIEI. S'ha volgut posar èmfasi en la visió que té l'escola amb relació a les famílies i sobretot, en el treball comú que realitzen diàriament per teixir conjuntament una confiança mútua envers el treball que es fa a l'escola i a casa.

10.2 Resultats per instruments

Seguidament, apareixen totes les tècniques de recerca emprades en el Treball de Fi de Grau. Observareu que tots els instruments redirigeixen a un annex específic, on trobareu tota la informació recollida i categoritzada.

10.2.1 Entrevistes

- Entrevista 1: Inspectora d'educació: Vegeu annex 1
- Entrevista 2: Directora del centre: Vegeu annex 2
- Entrevista 3: Mestra especialista en suport a la inclusió: Vegeu annex 3
- Entrevista 4: Tutora: Vegeu annex 4

10.2.2 Anàlisi de documentació

- *Projecte Educatiu de Centre: Vegeu annex 5*
- *Projecte de Convivència: Vegeu annex 6*
- *Pla d'Atenció a la Diversitat: Vegeu annex 7*

10.2.3 Observacions

- *Observacions: Vegeu annex 8*

11 Anàlisi i discussió dels resultats

En aquest apartat analitzarem totes la informació obtinguda a partir dels instruments de recollida de dades. Per fer-ho hem utilitzat la tècnica de recerca de la triangulació, que ens ha permès relacionar i contrastar les dades de cada instrument: les entrevistes, les observacions i l'anàlisi de documents. Primerament, i per organitzar tota la informació, s'han realitzat taules d'anàlisi de les dades, que podeu veure en l'annex 11. Mitjançant aquestes taules s'han agrupat les idees principals extretes de cada instrument per categories, relacionant i connectant les dades amb el marc teòric, i elaborant unes conclusions personals, com a investigadora i estudiant del grau de mestre d'educació primària. D'aquesta manera, s'ha pogut triangular la informació dels tres instruments d'una manera visual, que permetrà fer seguidament una anàlisi i discussió més organitzada i estructurada.

Seguidament, s'inicia la discussió dels resultats, que s'estructurarà en les categories definides anteriorment, que fan referència als objectius específics del treball.

Categoria 1: **Gestió d'aula i de centre**

Aquesta primera categoria fa referència a l'objectiu específic "Identificar les estructures o elements de centre que afavoreixen la inclusió de l'alumnat del SIEI a l'escola".

Pel que fa a aquesta primera categoria, he pogut comprovar que des del centre es promou i es valora molt la inclusió de tot l'alumnat, i això es reflecteix en els aspectes organitzatius, és a dir, les estructures organitzatives de centre. En aquest sentit, i com afirmen Booth i Ainscow (2006) en l'índex per la inclusió, hi ha tres dimensions que defineixen l'atenció educativa que s'ha de realitzar per garantir el progrés i l'èxit educatiu de tot l'alumnat: Crear cultures inclusives, generar polítiques inclusives i desenvolupar pràctiques inclusives. A l'escola, es fa referència a dues d'aquestes dimensions. Per una banda, la de generar polítiques inclusives, concretament la secció de "promoure una escola per a tothom", ja que, com es pot observar en el seu Projecte Educatiu de Centre, queda remarcat que, els principis que l'escola defensa són "la inclusió, garantint i vetllant sempre per una atenció a la diversitat per aprendre a ser i fer", i això es trasllada a la línia de treball que se segueix al centre. Per l'altra banda, dins de la dimensió de desenvolupar pràctiques inclusives, específicament la secció de "Mobilitzar recursos", podem observar com, dins del Projecte Educatiu de Centre (PEC) i el Pla d'Atenció a la Diversitat (PAD), queda detallat el Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva, com un recurs que garanteix la presència de l'alumnat amb necessitats educatives dins l'aula de referència, conjuntament amb la mestra de suport a la inclusió, que també atén l'alumnat dins l'aula ordinària.

Altrament, dins d'aquesta primera categoria, cal destacar la importància que donen a les mesures d'atenció a la diversitat que s'empren a l'escola, tenint en compte que, en la majoria d'ocasions, aquestes mesures s'estableixen dins la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD). Com bé es descriu en el Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu, concretament en l'article 7.2, es descriu que, els suports, concretament els recursos personals, metodològics, materials i tecnològics, són emprats per assolir que, les mesures concretes siguin efectives i útils, i per consegüent, que garanteixin el progrés de tot l'alumnat.

En aquest sentit, i com afirma la inspectora d'educació:

"[...] però cal deixar de mirar el dèficit de l'alumne per mirar, centrar la mirada en el context i què pot canviar el centre per millorar el progrés de tot l'alumnat".

(Entrevista 1: Inspectora, pregunta 4)

Per tant, és remarcada la importància de centrar la mirada en les mesures i els suports que podem efectuar perquè l'alumnat tingui oportunitats d'aprenentatge i expectatives d'èxit. I això comporta que aquesta distribució dels recursos sigui coherent i equitativa amb les necessitats del centre. Alhora, i com detalla la directora del centre:

“[...] sempre tenim present que hi ha aquesta flexibilitat de quan gestionem els recursos humans del centre, hem de sempre pensar en les necessitats que hi ha”.

(Entrevista 2: Directora, pregunta 9)

Tot i això, en totes les entrevistes hi ha un aspecte que es comparteix, que és la sensació d'angoixa i patiment pels recursos, ja que, quan no es garanteixen els recursos i els suports necessaris, és impossible portar a terme pràctiques educatives inclusives tal com els agradaria.

En darrer lloc, en aquesta categoria convé destacar un dels eixos vertebradors que defensen com a escola, que com bé s'ha comentat anteriorment, és la inclusió. Com afirmen Echeita i Duck (2008), avançar cap a la inclusió consisteix a reduir les barreres de participació i aprenentatge, tenint molt en compte a l'alumnat més vulnerable, per tal de garantir una educació de qualitat.

En aquest sentit, i com afirma la directora, la inclusió per l'equip directiu del centre és:

“[...] és el dret que tenen totes les persones a poder participar d'una vida plena, a la societat d'avui en dia[...]

La inclusió és una suma que ens permetrà com si diguéssim, aquest desenvolupament o aquesta educació integral, que és el que d'alguna manera a l'escola volem, que els nens i les nenes aprenguin i evolucionin i tinguin oportunitats, però també aprenguin dels companys”

(Entrevista 2: Directora, pregunta 3)

Així mateix, la inclusió passa pel dret de tenir una educació integral, per tal que l'alumnat pugui participar i aprendre, no només a l'escola, sinó a la societat actual.

Alhora, aquesta definició que defensava la directora fa referència també a la definició que defensa Stainback (2001) sobre l'educació inclusiva, ja que fa al·lusió al procés que garanteix una igualtat d'oportunitats per tots els membres que hi formen part, dins de l'aula ordinària i per aprendre dels companys/es i amb ells.

Aquests matisos que aporta l'autora, es poden posar de manifest en el seguit d'observacions realitzades per a la recerca, ja que en totes s'observa com els infants del SIEI són presents a l'aula ordinària, i a més, que s'utilitzen metodologies per afavorir la inclusió, com per exemple, la codocència, els racons, la programació multinivell... descrites en el PAD i corroborades en les observacions descrites. Com s'ha dit, l'alumnat que forma part del SIEI és sempre present a les aules, i així es pot observar en totes les observacions realitzades al centre educatiu i que queden detallades a l'annex 8. L'organització i la gestió de les aules contempla i té molt en compte les necessitats de l'alumnat que hi forma part, prioritzant sempre personalitzar l'aprenentatge per garantir que les propostes a l'aula siguin prou flexibles perquè tot l'alumnat pugui ser inclòs. Per tant, tot el que s'ha pogut observar al centre posa de manifest que la gestió del centre propicia que tot l'alumnat pugui ser present a l'aula ordinària.

Categoria 2: Rol de la mestra de suport a la inclusió

En aquesta categoria es relaciona amb l'objectiu específic "Analitzar les funcions de les mestres i els mestres d'educació inclusiva en el context d'inclusió, investigant les estratègies que utilitzen les mestres del SIEI".

En referència a aquesta segona categoria, cal destacar que el rol de la mestra de suport a la inclusió a l'escola té diverses funcions, totes imprescindibles per aconseguir una atenció a la diversitat dins d'una escola inclusiva. Primerament, i com es detalla en el Decret 140/2017, concretament en l'article 24.7, els docents i professionals d'atenció educativa han de tenir una responsabilitat compartida amb tot l'equip docent, per tal d'oferir un context educatiu que tingui en compte les necessitats de l'alumnat, amb especial atenció a l'alumnat amb Pla de Suport Individualitzat. En aquest sentit, i com afirma la mestra especialista en suport a la inclusió del centre, una de les seves tasques és:

"[...] poder oferir les eines i les estratègies perquè l'alumne que té necessitats educatives pugui estar treballant realment dins l'aula com els altres"

(Entrevista 3: MESI, pregunta 2)

Per tant, s'observa aquesta corresponsabilitat amb els mestres tutors i tutores, en el sentit d'estar presents dues mestres a l'aula. Així mateix, com destaca Sánchez, et al. (2017), és fonamental la coordinació entre l'equip docent, per tal de seguir conjuntament la mateixa línia pedagògica. Per tant, s'observa que des de l'escola, es realitza docència

compartida entre els tutors i tutores de cada aula, conjuntament amb les mestres de suport a la inclusió. Pel que es posa de manifest en les observacions realitzades a l'escola, s'observa una responsabilitat compartida per part de les dues mestres a l'aula, destacant-ne sobretot la bona coordinació que hi ha al darrere. Sense aquesta coordinació, per programar, preparar materials..., seria impossible garantir la inclusió de l'alumnat del SIEI. Com defensa Torelló, et al. (2018), la codocència permet que l'alumnat amb més necessitats pugui ser present sempre, rebent l'atenció educativa necessària, a partir de recursos, estratègies i metodologies que afavoreixin la participació de tot l'alumnat. Seguint en aquesta mateixa línia, i com bé afirma la inspectora d'educació, la mestra especialista en suport a la inclusió:

“Per tant, és això, tenir dos mestres a l'aula ens permet arribar molt més a tots els alumnes, preparar diferents nivells d'activitats, preparar els suports de maneres diferents i tenir un ventall de mesures universals molt més gran per arribar a més alumnes”.

(Entrevista 1: inspectora, pregunta 6)

“Ha de ser el suport de tots els docents i també ha de fer una atenció directa amb l'alumnat amb més necessitats de suport educatiu, sempre dins l'aula. La qual cosa permet fer modelatge i que amb aquesta codocència tots els docents es vagin impregnant d'una manera de fer més inclusiva”.

(Entrevista 1: inspectora, pregunta 5)

Perquè es pugui fer una bona inclusió és fonamental garantir la presència dels infants del SIEI a la seva aula de referència, i per tant, com afirmava la inspectora, és indispensable que la mestra de suport intervingui sempre dins l'aula. Com afegeix la inspectora d'educació:

“Suport Intensiu a l'Escola Inclusiva vol dir que el suport va on està el nen, no que el nen va on hi ha el suport. Per tant aquesta mestra del SIEI ha d'anar on hi ha la mestra tutora i per tant es tracta de fer una codocència”.

(Entrevista 1: inspectora, pregunta 6)

Per tant, és evident que el suport ha d'anar sempre on es troba l'infant amb necessitats educatives especials, ja que d'aquesta manera, es garanteix la presència de l'alumnat del SIEI dins l'aula de referència.

Categoria 3: Presència, participació i progrés de l'alumnat del SIEI

En la tercera categoria es fa referència a l'objectiu específic "Analitzar la presència, la participació i el progrés de l'alumnat del SIEI a l'escola ordinària".

Amb relació a aquesta tercera categoria, es fa referència a la presència, la participació i el progrés de l'alumnat, ja que, tot i que s'ha comentat anteriorment superficialment, en aquesta categoria s'aprofundirà sobre aquest tema. Primerament, i com afirmen Booth i Ainscow (2006), la inclusió és un procés que no té un inici i un final, sinó que és continuu. És l'oportunitat de millorar l'aprenentatge i la participació dels infants, i per tant, per arribar ser un centre educatiu inclusiu, cal que les escoles vulguin iniciar aquest procés. En aquest sentit, i com afirma la inspectora d'educació:

"I una escola inclusiva és aquella, doncs que dóna els diferents suports perquè tots els alumnes arribin al seu màxim progrés i el seu màxim èxit educatiu".

(Entrevista 1: inspectora, pregunta 2)

Seguint aquesta mateixa línia, la directora del centre destaca que:

"La inclusió és una suma que ens permetrà com si diguéssim, aquest desenvolupament o aquesta educació integral, que és el que d'alguna manera a l'escola volem, que els nens i les nenes aprenguin i evolucionin i tinguin oportunitats, però també aprenguin dels companys".

(Entrevista 2: directora, pregunta 3)

Per tant, s'observa com la directora defensa el que Ainscow va afirmar gràcies a les seves aportacions, que és aconseguir una educació integral, una educació on tothom pugui formar-hi part, participar i aprendre.

No podem oblidar per tant, que la inclusió implica garantir la presència, la participació i el progrés de l'alumnat. Com bé van defensar Ainscow (2006) i anys després Muntaner (2010), amb les seves aportacions, l'assistència o presència fa referència al fet de poder formar part de l'escola, tenint un paper actiu en l'aprenentatge que permeti a l'alumnat interaccionar i aprendre amb el seu grup d'iguals. En aquest sentit, en totes les observacions realitzades a l'escola s'observa com l'alumnat que forma part del SIEI és sempre dins l'aula ordinària, exceptuant moments molt puntuals on s'observa una necessitat molt concreta que impedeix continuar a l'aula. Pel que fa a la participació, ambdós autors parlen d'aquest factor com l'oportunitat de viure experiències

enriquidores d'aprenentatge en la que tot l'alumnat hi pugui prendre partit, sense oblidar la importància de presentar propostes diversificades i flexibles que permetin enriquir a tots els membres que formen part de l'escola. Per tant, tal com es desprèn de les observacions, l'alumnat del SIEI participa en el desenvolupament d'activitats a l'aula, sempre incorporant aquells suports, mesures o recursos que són necessaris perquè puguin generar-se activitats atractives i enriquidores per l'alumnat. En darrer lloc, els autors defineixen l'èxit i el progrés com un element imprescindible, ja que representa que tot l'alumnat pugui aprendre, i per consegüent, tenir oportunitats d'èxit. Si fem referència a la informació recollida a través de les observacions, podem afirmar que a l'escola es té molt en compte que les activitats o propostes que es generen siguin oportunitats d'aprenentatge per tots els infants que hi formen part, incorporant sempre els suports necessaris.

Tenint en compte això, i com bé remarcava la tutora:

“A la classe tenim un nen SIEI totes les hores del dia a l'aula, i ja et dic, tot el que fem amb ell, les activitats, i tot això, són sempre relacionades amb el que estem treballant tots, i sempre, dins l'aula. Sempre que és convenient es realitzen les adaptacions necessàries per garantir la seva participació”.

(Entrevista 4: tutora, pregunta 3)

Per tant, es posa de manifest la perspectiva de l'equip docent envers els infants que formen part del SIEI, tenint en compte que, sempre han de ser presents dins de l'aula, i sobretot, que puguin tenir oportunitats d'aprenentatge a partir d'adaptacions i amb el suport que sigui necessari. Seguint en aquesta línia, la inspectora d'educació afegeix que:

“Les metodologies d'aula han de passar a ser competencials i han de ser variades i han de ser múltiples, i això ens permetrà arribar a més alumnes”.

(Entrevista 1: inspectora, pregunta 9)

En aquest sentit, i com s'ha pogut posar de manifest en les diverses observacions realitzades a les aules, i com s'ha comentat anteriorment, s'observa que a les aules s'intenten incorporar propostes metodològiques flexibles, per tal de fer atencions molt més individualitzades, i alhora, tenir en compte les potencialitats i necessitats de l'alumnat. Un aspecte que convé destacar que es posa de manifest en una de les observacions és que es valora molt el fet de generar oportunitats d'aprenentatge conjuntament, és a dir, que puguin aprendre dels companys i companyes, i sobretot, amb ells i elles.

Poder donar una resposta educativa ajustada comporta una personalització dels aprenentatges, que com bé queda detallat en el document *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu* (2015), és un model que permet garantir la participació de tot l'alumnat, a partir d'entorns, instruments, eines... elaborats per poder donar una resposta a la diversitat individual de cada persona, on l'infant és el centre del seu aprenentatge. En aquest sentit, dins del Projecte Educatiu de Centre es posa de manifest la necessitat de promoure que l'alumnat pugui sentir-se el protagonista en el seu aprenentatge, per afavorir la seva implicació i les seves expectatives.

Altrament, en aquest document queda detallada l'opció de proposar a les aules múltiples maneres per la representació i per l'acció, per tal que cada alumne pugui ser conscient de les seves fortaleces i debilitats, i aprofitar-ho en el seu procés d'ensenyament i aprenentatge. Per tant, es proposen metodologies que possibiliten formes de treball flexible, per "la formació de la persona en la seva totalitat".

Categoria 4: **Coordinació dels professionals**

En aquesta quarta categoria cal mencionar que està relacionada amb l'objectiu específic "Explorar quina és la funció del personal extern que treballa conjuntament amb l'escola i conèixer com és la seva coordinació".

La coordinació entre els professionals interns i externs de centre és un element que l'escola considera cabdal. Com afirma Funes (2007), el treball en xarxa representa treballar conjuntament, compartint i unificant metes, recursos, orientacions, actuacions... Per tant, per assegurar aquesta bona comunicació i col·laboració per part de tots els professionals que intervenen amb l'alumnat de l'escola, és imprescindible, com queda descrit en el document *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu* (2015), que des de l'escola es destinin espais que possibilitin aquesta coordinació. Com defensa la directora de l'escola:

"Nosaltres partim que és molt important que hi hagi una bona coordinació i un bon treball en xarxa [...] la comunicació és fonamental".

(Entrevista 2: directora, pregunta 11)

Com afirma la inspectora d'educació aquest treball en xarxa s'hauria de realitzar mitjançant:

“[...] reunions periòdiques per tal d’unificar criteris, d’unificar mirades i de veure com es treballa a cadascun dels llocs per tenir un objectiu comú de millora de l’alumne”.

(Entrevista 1: inspectora, pregunta 8)

En aquest sentit, es tracta d’apostar per un treball en xarxa, a partir de trobades que permetin posar sobre la taula les diferents inquietuds, preocupacions o dubtes que puguin sorgir durant les intervencions dins i fora de l’escola i/o l’horari lectiu.

És important destacar que, a escala de centre, es disposa de la Comissió d’Atenció a la Diversitat, formada per diferents professionals que atenen a l’alumnat amb necessitats educatives. A partir de les trobades que realitzen, que són setmanalment, es tracten diversos aspectes. Com destaca la directora:

“Recollíem totes aquelles inquietuds o evidències, d’acord, tant de mestres com dels mateixos assistents, d’aquells alumnes amb necessitats educatives especials, que són o puntuals, o permanents, o el que sigui [...] Llavors d’alguna manera triangulàvem tota la informació des de diferents punts de vista, amb la idea doncs de fer propostes en el mestre per dur terme a l’aula, o de com ajudar a aquells mestres que no saben o tenen dubtes, encaminar proves per obtenir un diagnòstic [...] No amb la idea de trobar un diagnòstic, sinó amb la idea de dir, si va per aquí, diguéssim, com el podem orientar perquè millori a l’aula i en el seu aprenentatge del dia a dia”.

(Entrevista 2: directora, pregunta 6)

Tal com queda descrit en el Pla d’Atenció a la Diversitat, el treball en xarxa que es realitza a l’escola permet aprofitar i distribuir de la manera més equitativa els recursos de centre, tenir un assessorament per part de determinats serveis externs, i alhora, compartir i unificar les línies de treball per garantir el progrés de l’alumnat amb necessitats educatives especials.

Categoria 5: **Coordinació i comunicació amb les famílies**

En la darrera categoria es fa referència a l’objectiu específic “Analitzar la perspectiva i col·laboració amb les famílies”.

En referència a la categoria 5, cal destacar que l’escola considera que, per arribar a ser una escola inclusiva, és imprescindible que el centre educatiu estigui obert a les famílies

dels infants que hi formen part. Com defensa Parellada (2007), si des de l'escola es reconeix la importància de la figura de les famílies i es respecta la seva participació i implicació a l'escola, es poden obtenir nombrosos beneficis per l'alumnat, sobretot, aquell més vulnerable.

En aquest sentit, i com destaca la directora en l'entrevista, a l'escola, abans de la pandèmia, es dedicaven molts esforços a fer unes trobades amb les famílies dels infants amb necessitats educatives especials:

“ [...] fèiem aquestes tertúlies X, que ens trobàvem un cop cada quinze dies, fèiem una tarda, quan els nens estaven a l'escola, de les tres fins dos quarts de cinc, fèiem una trobada, que eren com uns berenars, en el que d'alguna manera, posàvem sobre la taula inquietuds, angoixes, perspectiva que tenien les famílies del que vivien a casa, com ho vivien a l'escola, les dificultats que tenien... I era com una mica una posada en comú i cadascú, doncs, abocava aquesta part com més emocional o què els preocupava i... s'aconseguien uns espais amb un clima, ajudaven a tots”.

(Entrevista 2: directora, pregunta 13)

Aquestes trobades eren espais de creixement per totes les persones que hi participaven, docents i famílies, ja que juntes aprenien dels aspectes que s'anaven compartint. Per tant, aquestes tertúlies permetien alhora, compartir visions i unificar mirades i punts de vista, que com defensa Maffiote (2009), és un dels elements més cabdals per aconseguir una escola inclusiva.

En aquest sentit, i com defensa la inspectora d'educació i la mestra de suport a la inclusió:

“Generalment el que demanem és que la comunicació sigui molt intensa, i els SIEI ho acostumen a fer. [...] I també hi ha una part de fer un treball en xarxa, de fer un treball comú escola i família. I que anem unificant el discurs, unificant la mirada per anar caminant cap a la mateixa banda. Si l'escola i la família caminen cap a bandes diferents, és difícil que arribem a bon port. Per tant, és molt important aquesta xarxa, aquesta comunicació amb les famílies. I que a més a més s'ha de cuidar moltíssim perquè cal que la família confiï molt en tot el treball de l'escola”.

(Entrevista 1: inspectora, pregunta 7)

“La veritat és que considerem molt important que hi hagi aquesta comunicació amb la família, sobretot perquè són nens molt vulnerables, i sí que s'intenta fer un traspàs diari de com estan, tant a casa com el que s'ha fet aquí a l'escola”.

(Entrevista 3: MESI, pregunta 5)

Cal destacar doncs, que les famílies amb infants que formen part del Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva cal que puguin coordinar-se i comunicar-se d'una manera molt més intensa, ja que és imprescindible que se sentin participants de l'educació dels seus fills i filles, confiats i oberts a compartir i demanar assessorament o orientacions quan ho necessitin.

12 Conclusions

En aquest darrer apartat del Treball de Fi de Grau m'agradaria fer menció a les conclusions extretes després de finalitzar tot el procés. Per fer-ho d'una manera estructurada i coherent amb la recerca, s'organitzaran les conclusions a partir dels objectius definits de la investigació, que al mateix temps, són les categories emprades durant el marc pràctic. Pel que fa a l'objectiu de dissenyar propostes de millora, cal destacar que les aniré incorporant en cada objectiu/ categoria, perquè sigui més senzill.

Identificar les **estructures o elements de centre** que afavoreixen la inclusió de l'alumnat del SIEI a l'escola

Amb relació a aquest objectiu, m'agradaria destacar la gran labor que es fa a escala de centre. Considero que es dóna molta importància a l'educació en valors, per tal d'anar teixint i construint una comunitat educativa impregnada de valors inclusius, que reconegui la diversitat com un element enriquidor per a tothom. Altrament, considero que aquests aspectes comentats es reflecteixen no només en la manera de fer del centre, sinó que queden plasmats en les estructures organitzatives del centre, promovent sempre propostes que segueixin la línia pedagògica que es defensa. A la vegada, cal destacar que l'escola prioritza moltíssim l'atenció a la diversitat de l'alumnat, ja que el consideren l'element cabdal per aconseguir una escola per a tothom, on tots els infants puguin ser presents, participar de manera autònoma i aprendre a partir de les mesures i els suports que requereixin, sempre prioritzant les mesures i els suports universals, per tal de garantir la convivència de la comunitat educativa i el seu compromís envers el treball que es realitza a l'escola. Penso que és important remarcar que l'escola concep el SIEI com una gran oportunitat d'oferir als infants amb necessitats

educatives especials l'educació de qualitat que mereixen, i tot i que hi ha una sensació generalitzada de manca de recursos, considero que aprofiten al màxim les seves possibilitats per oferir a l'alumnat una educació inclusiva, equitativa i que promogui la igualtat d'oportunitats a tots els infants. Per últim, considero fonamental destacar un últim element. L'equip docent realitza un gran treball de sensibilització amb els infants de l'aula, i és destacable l'actitud de respecte, estima i inclusió amb la qual l'alumnat es mostra.

Analitzar les **funcions de les mestres i els mestres d'educació inclusiva** en el context d'inclusió, investigant les estratègies que utilitzen les mestres del SIEI

En aquest segon objectiu, considero important destacar la figura de les mestres de suport a la inclusió, concretament la que està al capdavant del Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva, que ha estat amb la que més relació he pogut tenir. Penso que gràcies a la seva funció els infants que estan adscrits al SIEI poden ser presents a l'escola ordinària, ja que sense ella, seria impossible. Cal destacar que sempre prioritza estar present a les aules de referència d'aquests infants, ja que entén que és l'única manera de promoure i garantir la seva participació i interacció amb el grup d'iguals, i a la vegada, perquè pugui tenir oportunitats d'aprenentatge juntament amb els seus companys i companyes. Per consegüent, això implica una gran coordinació i planificació amb tots els tutors i tutores de l'aula de cada infant i alhora, realitzar docència compartida dins les aules. En determinades situacions, cal remarcar que la MESI sovint ha d'atendre de manera individualitzada a un infant, i que, tot i que no és la idea principal, ja que la intenció és que pugui atendre a tot l'alumnat de l'aula, és l'única manera de garantir la presència d'aquell infant a l'aula ordinària. Tanmateix, això únicament passa amb infants que presenten unes necessitats molt concretes, ja que si no, s'observa una responsabilitat compartida entre els tutors i tutores i la MESI a l'hora d'acomplir qualsevol proposta a l'aula. Altrament, és important destacar que les MESI i els tutors i tutores manifesten que hi ha una falta d'espais i moments per trobar-se i poder coordinar-se, i que sovint, ho han de fer fora de l'escola. Per tant, com a proposta de millora a escala de centre, considero que s'haurien de planificar més hores de coordinació, i que, tot i que de vegades és molt difícil perquè sorgeixen altres prioritats, s'haurien de poder garantir aquests moments.

Analitzar la **presència, la participació i el progrés** de l'alumnat del SIEI a l'escola ordinària

Pel que fa a aquest tercer objectiu, sobre la presència, la participació i el progrés de l'alumnat del SIEI, és important posar de manifest que a l'escola defensen que el suport sempre es trobi a l'aula de referència dels infants. Comparteixen que, gràcies a aquest

suport, l'escola pot acollir a alumnat amb necessitats educatives especials, i sobretot garantir que puguin participar i interaccionar amb els seus companys i companyes i tenir experiències d'aprenentatge exitoses i enriquidores. Com s'ha mencionat anteriorment, els infants del SIEI són gairebé sempre presents a l'aula, i per tant, com a proposta de millora, proposaria que aquestes sortides que de vegades es fan, s'intentin reduir i minimitzar al màxim, i que únicament es pugui sortir quan sigui estrictament necessari.

Altrament, i pel que fa a l'atenció directa que realitza amb els infants, penso que és destacable la gran varietat de materials i propostes que dissenya per l'alumnat, tenint en compte les necessitats i les prioritats que queden descrits al Pla de Suport Individualitzat de cada infant. Penso que és un aspecte molt positiu a valorar, ja que proporciona a l'alumnat material que els motiven i els permeten participar.

Explorar quina és la funció del **personal extern** que treballa conjuntament amb l'escola i conèixer com és la seva coordinació

En aquest quart objectiu, m'agradaria destacar el treball en xarxa que es realitza des de l'escola amb els professionals externs. Primerament, considero important destacar la relació amb la professional de l'Equip d'Assessorament i Orientació Psicopedagògica, ja que aquest treball en xarxa ha creat un bon vincle i una relació molt propera. Això permet que la coordinació sigui molt fluida i que les orientacions i els assessoraments puguin comentar-se de manera continuada per tal d'oferir als infants intervencions el més ajustades a les seves necessitats. Altrament, i pel que fa als serveis externs com el CREDA o la psicòloga municipal, considero que també s'ha teixit una molt bona relació, i això fa que l'escola i aquestes professionals puguin avançar seguint uns objectius i una línia de treball comuna. En aquest sentit, això afavoreix notablement a l'alumnat amb necessitats educatives, ja que hi ha una coherència entre totes les persones que intervenen, i per consegüent, això fa que l'evolució dels infants sigui molt positiva.

Per últim, i pel que fa a la coordinació amb les professionals de centres privats on alguns infants hi formen part, considero important destacar que la coordinació no és tan fluida. Penso que en aquest sentit, una bona proposta de millora seria poder realitzar més trobades per compartir visions i poder unificar la direcció en la qual es vol avançar, ja que si no, de vegades, el que es realitza dins i fora de l'escola és dissemblant. Per aquest motiu, i amb l'objectiu d'oferir a l'alumnat una educació coherent i de qualitat, seria molt beneficiós reforçar

Analitzar la perspectiva i **col·laboració amb les famílies**

En darrer lloc, i pel que fa a la coordinació i col·laboració de les famílies penso que és convenient destacar la bona relació que s'ha construït amb les famílies, especialment les dels infants que formen part del SIEI de l'escola. Considero que aquestes famílies confien plenament en l'equip docent que intervé amb els seus fills i filles i que això permet unificar punts de vista per avançar conjuntament cap a uns objectius comuns. Aquesta confiança penso que es deu al reconeixement que des de l'escola es fa a les famílies, i per tant, això fa que se sentin valorades, respectades i escoltades.

Com a proposta de millora, penso que és imprescindible que es puguin recuperar quan sigui possible les tertúlies que es realitzaven amb les famílies amb infants amb necessitats educatives especials, ja que aquestes trobades servien per aprendre i créixer conjuntament, famílies i escola.

En darrer lloc, i fent referència a diferents elements a escala general de la recerca, considero important destacar que, en el cas de l'escola on s'ha realitzat la part pràctica del projecte, el SIEI és un suport que realment inclou a l'alumnat amb necessitats educatives especials a l'escola ordinària. Com s'ha comentat anteriorment, la coordinació entre les diferents professionals que atenen als infants del SIEI sovint és insuficient, i per tant, seria una possible proposta de millora, ja que la coordinació i el treball en xarxa és l'única manera de garantir una educació de qualitat i inclusiva per l'alumnat. Per fer-ho, considero que s'haurien d'incorporar a l'horari dels i les professionals més espais per poder fer aquest treball comú, on no només es faci un traspàs d'informació, sinó que es puguin compartir i contrastar visions, i cercar conjuntament intervencions que propiciïn el progrés de tot l'alumnat. Malgrat això, cal destacar que l'atenció directa que s'ofereix als infants a partir d'aquest suport garanteix l'aprenentatge i la igualtat d'oportunitats entre els infants, i per tant, això repercuteix favorablement a què dins l'escola es faci una inclusió de qualitat. En aquest sentit, és important destacar la gran tasca que realitza la Comissió d'Atenció a la Diversitat, ja que es defineixen criteris inclusius amb relació al suport intensiu per a l'escolarització inclusiva, i això es reflecteix en la presència, la participació i el progrés de l'alumnat del SIEI a les aules ordinàries. Altrament, i fent referència a la relació dels infants de l'escola, cal esmentar que és molt positiva. S'observa una actitud molt sensible per part de l'alumnat envers els infants amb necessitats específiques de suport educatiu, i això contribueix favorablement a què dins les aules hi hagi molt respecte, que sempre vulguin ajudar-se i que sense ser-ne conscients, els companys i companyes de cada aula, aconseguixin fer possible una escola inclusiva oberta a tothom.

Considero importat remarcar que, aquest estudi està centrat en l'experiència d'una única escola ordinària, i per tant, els resultats no són representatius de la realitat que es viu en altres escoles. Encara que m'hagués agradat poder fer una investigació més extensa, que englobés altres escoles amb Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI), el temps i la situació no ho possibilitaven. Malgrat això, considero que la investigació ha estat molt enriquidora i útil per adonar-me que aquest suport, si s'aprofita de manera òptima, pot ser un suport molt inclusiu. En aquest sentit, i fent referència a l'escola on s'ha desenvolupat la part pràctica del treball, considero que si totes les escoles anessin avançant en la mateixa direcció que ho fa aquesta, això contribuiria a una millor societat. Una societat més justa, més sensible, més respectuosa, més col·laboradora, i sobretot, més inclusiva.

13 Limitacions i línies de futur

Durant tot el procés d'elaboració del Treball de Fi de Grau hi ha certs aspectes a mencionar que han suposat una limitació. Primerament, i fent referència al marc teòric, la primera limitació amb la qual em vaig trobar va ser la falta d'informació amb relació al Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI). En ser un suport relativament nou, això ha suposat dificultats a l'hora de trobar autors de referència que fessin menció. En moltes ocasions he trobat informació sobre les Unitats de Suport a l'Educació Especial (USEE) que no s'ajustava al que buscava, ja que personalment considero que aquest suport no entén de la mateixa manera la inclusió de l'alumnat, i per tant, en aquest sentit ha estat un procés extens de cerca d'informació. En segon lloc, considero que un cop havia recollit tota la informació, sobretot la informació de l'apartat d'evolució dels suports inclusius, em va sorprendre tota la diversitat de lleis i decrets que feien menció a l'alumnat amb necessitats educatives. El procés d'ordenar-les cronològicament i extreure la informació més significativa va ser llarg, però considero que ha estat molt enriquidor per conèixer els diferents passos que s'han seguit per arribar on ens trobem actualment.

En tercer lloc, considero important destacar una limitació que ha condicionat la part pràctica del treball, malgrat que penso que ha estat superada. A causa de la situació d'emergència sanitària deguda per la Covid-19, les observacions que s'han realitzat han estat més breus del que esperava. Com s'ha comentat anteriorment, el fet de poder fer observacions únicament d'una hora fora del meu grup bombolla, i només una vegada en cada aula amb un infant del SIEI, considero que no m'ha permès profunditzar tot el que m'hauria agradat. Tot i això, estic contenta d'haver tingut l'oportunitat de veure altres

classes a més d'on jo em trobava. Altrament, hi ha hagut una entrevista que he hagut de realitzar telemàticament, i per tant, no ha estat tan propera com m'hauria agradat.

Per altra banda, i fent referència a les línies de futur, considero que el Treball de Fi de Grau m'ha servit moltíssim per la meva imminent tasca com a mestra. A l'haver realitzat la menció d'Educació Inclusiva i Atenció a la Diversitat, i com a futura mestra especialista en suport a la inclusió penso que aquest treball m'ha permès aprendre moltíssimes coses. Primerament, considero que après moltes estratègies i coneixements que no sabia, com per exemple, com s'elaboren els Plans de Suport Individualitzats dels infants del SIEI o com s'utilitza el suport visual amb pictogrames per un infant amb Trastorn de l'Espectre Autista (TEA). Altrament, penso que aquest treball m'ha fet obrir una mica més els ulls i ampliar la mirada amb relació a la inclusió. Penso que el fet d'haver compartit tants moments a l'escola m'ha fet adonar que com a mestra cal dirigir la mirada al context i el que podem oferir a tot aquell alumnat amb necessitats educatives per tal de garantir una igualtat d'oportunitats i l'èxit educatiu.

Per tant, considero que, malgrat les limitacions que s'han trobat al treball, ha estat un procés molt enriquidor que m'ha permès acostar-me moltíssim a la que serà la meva tasca docent.

14 Bibliografia

Ainscow, M; Booth, T (2006). Índex per a la inclusió. Guia per a l'avaluació i millora de l'educació inclusiva. Barcelona: CSIE.

Ainscow, M. (2003). El desarrollo de sistemas educativos inclusivos: ¿Cuáles son las palancas de cambio. *Journal of educational change*, 5(4), 1-20.

Ainscow, M. (2004). *Desarrollo de escuelas inclusivas: Ideas, propuestas i experiencias para mejorar las instituciones escolares*. Madrid: Narcea.

Beal, G. i Bohlen, J. (1996). Planificación de la enseñanza. (1ª ed.). Paidós.

Blaxter, L., Hughes, C. i Tight, M. (2008). Cómo se investiga. (1ª ed.). Graó.

Bray Stainback, S. "L'educació inclusiva: definició, context i motius". Suports, 2001, vol.5, núm.1, p. 18-25.

Campos, G., Lule, N. E. (2012). La observación, un método para el estudio de la realidad. *Xihmai*, 7(13), 45-60.

Coll, C. (2018). La personalización del aprendizaje escolar, una exigencia de la nueva ecología del aprendizaje. *Personalización del aprendizaje*, 5-11.

Decret 299/97, de 25 de novembre, sobre l'atenció educativa a l'alumnat amb necessitats educatives especials (DOGC núm 2528, de 28.11.1997)

Delors, J. (1996.): "Los cuatro pilares de la educación" en *La educación encierra un tesoro. Informe a la UNESCO de la Comisión internacional sobre la educación para el siglo XXI*, Madrid, España: Santillana/UNESCO. Pp. 91-103.

Departament d'Educació. *Documents per a l'organització i la gestió dels centres*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Educació, 2020.

Departament d'Ensenyament. *De l'escola inclusiva al sistema inclusiu. A la col·lecció Materials per a l'atenció a la diversitat*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 2015.

Departament d'Ensenyament. *Projecte de Convivència i èxit educatiu. Continguts de l'aplicació informàtica per a l'elaboració del projecte de convivència*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament d'Ensenyament, 2017.

Decret 150/2017, de 17 d'octubre, de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu. (DOGC núm. 7477, de 19.10.2017)

Echeíta, G., Duk Homad, C. (2008). Inclusión educativa. *REICE. Revista electrónica Iberoamericana sobre calidad, eficacia y cambio en educación*.

Funes, J. (2007). Trabajar en y con la comunidad. Dins J. Bonals i M. Sánchez- Cano (coords): Manual de asesoramiento psicopedagógico (p.231-267). Barcelona: Graó. Crítica y fundamentos.

Llei orgànica 1/1990, de 3 d'octubre, d'Ordencació General del Sistema Educatiu (BOE núm 238, de 4.10.1990)

Llei orgànica 2/2006, de 3 de maig, d'educació (BOE núm. 106, de 4.5.2006)

Llei orgànica 12/2009, del 10 de juliol, d'Educació (DOGC núm. 5422, de 16.07.2009)

Llei orgànica 8/2013, de 9 de desembre, per a la millora de la qualitat educativa (BOE núm. 153, de 27.06.2013)

Maffiotte, E., Tur, M., Serrahima, I. F., & Herranz, P. (2009). Les famílies de la presència a la implicació. *IN. Investigació i Innovació Educativa i Socioeducativa*, 2(1), 143-151.

Miles, M., y Huberman, A. (1984). *Qualitative data analysis*. Beverly Hills: Sage.

Muntaner, J. J. (2010). De la integració a la inclusió: un nuevo modelo educativo. En ARNAIZ, P.; HURTADO, Ma.D. i SOTO, F.J. 25 Años de Integración Escolar en España: Tecnología e Inclusión en el ámbito educativo, laboral y comunitario. Murcia: Consejería de Educación, Formación y Empleo.

Muntaner, J. J. (2017). Prácticas inclusivas en el aula ordinaria. *Revista de Educación inclusiva*, 7(1).

Nosek, B., Banaji, M., & Greenwald, A. (2002). E-Research: Ethics, Security, Design, and Control in Psychological Research on the Internet. *Journal of Social Issues*, 58(1), 161-176. Recuperat de: <https://pdfs.semanticscholar.org/682e/6499349102fdea73b-2caa78c1f2ee704b826.pdf>

O'Brien, P., & Broughton, F. (2007). *Introduction to research methodology for specialist trainees*. London: RCOG.

ONU (1948). Declaración universal de derechos humanos. Disponible a: <http://www.un.org/es/documents/udhr/>

Parellada, C. (2007). «La pedagogia sistèmica: L'educació continua bategant al compàs dels temps». *Guix d'Infantil*, 35.

Pujolàs, P. (2003). *Aprendre junts alumnes diferents. Els equips d'aprenentatge cooperatiu a l'aula*. Vic: Eumo editorial

Ruiz Olabuénaga, J. I. (1999). *Metodología de la investigación cualitativa*. Bilbao: Universidad de Deusto.

Sabariego-Puig, M., Baños, R. V., & Sandín-Esteban, M. P. (2014). L'anàlisi qualitativa de dades amb ATLAS. ti. *REIRE Revista d'Innovació i Recerca en Educació*, 7(2), 119-133.

Sánchez, P. A., Frutos, A. E., & García, C. M. C. (2017). El impacto del contexto escolar en la inclusión educativa. *Revista de Educación Inclusiva*, 10(2), 195-210

Shrader-Frechette, K. S. (1994). *Ethics of scientific research*. Maryland: Rowman & Littlefield.

Stake, R. E. (1998). *Investigación con estudio de casos*. Ediciones Morata.

Torelló, O. M., Rueda, P. O., & Gavaldà, J. M. S. (2018). Docencia compartida como estrategia para la inclusión educativa de alumnos con necesidades específicas de apoyo educativo. *Revista de Educación Inclusiva*, 11(1), 71-90.

UNESCO (1994) *Declaración de Salamanca y Marco de Acción para las Necesidades Educativas Especiales*. Aprobada per la CONFERENCIA MUNDIAL SOBRE NECESIDADES EDUCATIVAS ESPECIALES: ACCESO Y CALIDAD. Salamanca, 7-10 de junio de 1994. Recuperat de: https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000098427_spa

Valenzuela, B. A., Álvarez, R. D. L. Á. C., & Lúgigo, M. G. (2014). Recursos para la inclusión educativa en el contexto de educación primaria. *Infancias Imágenes*, 13(2), 64-75.

15 Annexos

15.1 Annex 1: Entrevista inspectora d'educació

Entrevista Inspectora d'Educació:

1.Marta: Em podria explicar una mica en què consisteix la seva feina?

Entrevistada: Fins ara, fins aquest curs, jo era la directora de l'EAP, jo vinc de Bigues, primer havia sigut una professional de l'EAP i en els últims sis anys era la directora i la nostra feina és un equip d'assessorament psicopedagògic, l'EAP, que assisteix a tots els centres del servei educatiu de Catalunya, públics i concertats, per tant, i que assessora els centres, assessora els professors i als alumnes i les famílies, amb tot el que respecta les necessitats de suport educatiu. La feina consisteix bàsicament en fer valoracions psicopedagògiques, socials i motrius de l'alumnat, per veure quines necessitats educatives presenta i com ha de canviar el context per poder ajudar a aquests alumnes o posar els suports que necessita per progressar en el seu aprenentatge. Per tant és una feina bàsicament de valoració i assessorament als centres, perquè els centres puguin fer canvis del context en l'atenció amb l'alumnat. Aquest curs he iniciat una nova etapa educativa dins de la inspecció d'educació i estic adscrita dins l'àrea de diversitat, i per tant, també la feina de la lluita contra la segregació escolar, a favor de l'equitat i per la inclusió de tot l'alumnat.

2.Marta: Que és per vostè la inclusió? Com definiria una escola inclusiva?

Entrevistada: Per mi la inclusió és intentar aconseguir el màxim de totes les persones i de tots els alumnes, no? Intentar assolir el seu màxim potencial donant a cadascú el que necessita. Seria una personalització dels aprenentatges. I una escola inclusiva és aquella, doncs que dóna els diferents suports perquè tots els alumnes arribin al seu màxim progrés i el seu màxim èxit educatiu.

3.Marta: Quina creu que és la perspectiva que té la comunitat educativa envers la inclusió?

Entrevistada: Doncs depèn... és una pregunta una mica difícil perquè hi ha moltes perspectives diferents, i et trobes des de famílies que lluiten per una inclusió plena dels seus fills amb discapacitat als centres fins a famílies que opten per anar a un centre

d'educació especial perquè estan més tranquil·les. Per tant, és molt variada la perspectiva de la comunitat educativa. Si parlem de docents, doncs, igual. Hi ha docents amb molta capacitat per planificar activitats de diferents nivells per aconseguir diferents objectius, i hi ha docents que no tenen aquesta mirada i que els costa entendre que han de tenir un nen, un o molts, perquè tots són diversos, amb diferents capacitats, sense els suports que ells consideren necessaris. En general, sí que hi ha una perspectiva o una visió de manca de recursos i de suports per poder fer una bona inclusió dels alumnes.

4.Marta: Des del seu punt de vista, com considera que hauria de ser la coordinació de la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD) d'un centre educatiu?

Entrevistada: Doncs, hauria d'anar més enllà del que és parlar d'alumne a alumne. Que no dic que no s'hagi de fer, també és important fer una valoració de com estan els alumnes i que els hi cal, però cal deixar de mirar el dèficit de l'alumne per mirar, centrar la mirada en el context i què pot canviar el centre per millorar el progrés de tot l'alumnat. Per tant, la Comissió d'Atenció a la Diversitat hauria d'intentar fer una anàlisi, una reflexió molt important de com és el centre, de quines mesures universals estan fent servir, de quines mesures addicionals i de quines mesures intenses, i de si aquestes mesures estan sent eficaces i eficients per tal que tots els alumnes progressin cap al seu potencial màxim.

5.Marta: Quina creu que ha de ser la funció d'una Mestre d'Educació Inclusiva?

Entrevistada: Per mi la mestra d'Educació Inclusiva és l'assessor intern del centre i hauria de ser aquella mestra en la que la resta de docents es recolzen o demanen suport quan tenen algun alumne pel qual necessiten programar diferent, pensar una activitat, necessiten un suport una mica més intensiu dels que ells poden donar, no? Un suport addicional... Per tant, seria la persona de referència de l'educació inclusiva dins del centre. I ha de ser el suport de tots els docents i també ha de fer una atenció directa amb l'alumnat amb més necessitats de suport educatiu, sempre dins l'aula. La qual cosa permet fer modelatge i que amb aquesta codocència tots els docents es vagin impregnant d'una manera de fer més inclusiva.

6.Marta: Com considera que hauria de ser la coordinació entre la mestra del SIEI i la mestra tutora de l'aula de cada infant?

Entrevistada: Hauria de ser una coordinació molt intensiva perquè el que és ideal és que es faci codocència. Suport Intensiu a l'Escola Inclusiva vol dir que el suport va on està el nen, no que el nen va on hi ha el suport. Per tant aquesta mestra del SIEI ha d'anar on hi ha la mestra tutora i per tant es tracta de fer una codocència. Tampoc es tracta que la mestra del SIEI estigui només pel nen del SIEI i la mestra per la resta, no. Es tracta de fer codocència, i això requereix una coordinació molt gran per tal de preparar tots els materials per tots els alumnes, no només pel del SIEI. Per tant, és això, tenir dos mestres a l'aula ens permet arribar molt més a tots els alumnes, preparar diferents nivells d'activitats, preparar els suports de maneres diferents i tenir un ventall de mesures universals molt més gran per arribar a més alumnes.

7.Marta: Com considera que hauria de ser la comunicació i coordinació amb les famílies dels infants del SIEI?

Entrevistada: Generalment el que demanem és que la comunicació sigui molt intensa, i els SIEI ho acostumen a fer. Tenen llibretes de comunicació, tenen uns correus per enviar-se generalment fotografies i explicar com ha anat la setmana, el dia, el moment, l'activitat... el que sigui. Pensem que molts d'aquests nens no poden comunicar-se d'una manera molt extensiva amb les famílies, explicar què és el que han fet a l'escola i a l'inrevés. Moltes vegades no poden explicar molt bé que han fet a casa a l'escola. Per tant, la comunicació i la coordinació amb les famílies dels infants del SIEI és primordial per la seva bona evolució. I també hi ha una part de fer un treball en xarxa, de fer un treball comú escola i família. I que anem unificant el discurs, unificant la mirada per anar caminant cap a la mateixa banda. Si l'escola i la família caminen cap a bandes diferents, és difícil que arribem a bon port. Per tant, és molt important aquesta xarxa, aquesta comunicació amb les famílies. I que a més a més s'ha de cuidar moltíssim perquè cal que la família confiï molt en tot el treball de l'escola.

8.Marta: Amb quin personal extern treballa una escola que disposa del SIEI? Com s'ha de realitzar aquest treball en xarxa?

Entrevistada: Tot el personal de Serveis Socials, CSMIJ, psicòlegs externs, logopèdies... No només hi treballa l'escola que té SIEI, hi treballen totes les escoles avui

en dia, tinguin SIEI o no en tinguin. Perquè nens amb necessitats de suport n'hi ha a totes les escoles, tinguin SIEI o no. Aquests serveis externs, que també fan suport als nens en horaris extraescolars, s'ha de fer un treball en xarxa *evidentissimament*, des del centre i des de l'EAP, que són les persones que fan la coordinació amb tots aquests serveis externs. Generalment és l'EAP qui coordina tots aquests treballs en xarxa i es fan reunions periòdiques per tal d'unificar criteris, d'unificar mirades i de veure com es treballa a cadascun dels llocs per tenir un objectiu comú de millora de l'alumne.

9.Marta: Quines propostes de millora considera que les escoles haurien de realitzar?

Entrevistada: Hi ha diferents punts. Jo penso que des de que va arribar el Decret d'Inclusió, al 2017, s'està caminant cap a una mirada diferent, de la diversitat, però que encara queda molt camí per recórrer. Només canviant aquesta mirada i pensant que nosaltres, com a docents, tenim molt a dir en les mesures que estem posant a l'abast dels infants que tenim al davant, només de creure'ns això, que només pel nostre saber fer com a docents, doncs ja un alumne pot millorar molt, ja tenim una part guanyada. Per tant penso que el que hem d'anar fent és un discurs de sensibilització per canviar mirades en el centre, per veure que aquests alumnes són nostres, són de l'escola. No hi ha una escola diferent per aquests alumnes. Cal que l'escola sigui vàlida per a tots els alumnes. Llavors això és un discurs que hem d'anar fent i una mirada que hem d'anar canviant. I pensant que qualsevol docent és capaç, té la capacitat d'ensenyar a qualsevol tipus d'alumne. Per altra banda, també moltes vegades les escoles són molt rígides en alguns dels seus aspectes, com el marc horari, o el grup-classe... En general, la ràtio de professor i alumne en un centre és molt baixa, acostuma a estar entre un professor per cada 11 o 12 alumnes. Però estem estancats en una organització de 25 alumnes per cada classe i un mestre a cada hora. I això dificulta el fet de poder atendre a tots els alumnes per unes ràtios massa elevades per un sol professor. Trencar aquestes barreres, que a vegades ens autoimposem en els centres, amb organitzacions més flexibles, pot ajudar a atendre millor l'alumnat.

Més propostes de millora... serien, doncs evidentment, una millora dels recursos. Si realment volem que tots els alumnes estiguin a les escoles ordinàries, cal que tinguin tots els recursos necessaris. Per tant, els suports, tots, sigui quin sigui, qualsevol, hauria d'anar allà on va l'alumne. I per això encara estem molt lluny. Comencem a tenir més suports inclusius, com els SIEI, però encara estem lluny de tenir les fisioterapeutes que necessitem, estem lluny de tenir les logopedes que necessitem, estem lluny de tenir les

mestres d'educació inclusiva que necessitem a tots els centres... I per tant, bueno, encara ens queda un llarg recorregut per fer, amb tot el que són recursos d'escola inclusiva. I també com a millora seria un canvi en les metodologies, i que també considero molt important. Les metodologies d'aula han de passar a ser competencials i han de ser variades i han de ser múltiples, i això ens permetrà arribar a més alumnes i com diu la Taxonomia de Bloom, i arribar a cada alumne en l'estadi de desenvolupament cognitiu, d'habilitat cognitiva que pugui assolir en cadascuna de les activitats. Penso que aquí hi ha un gran pas a fer, no? En el canvi metodològic de dins les aules. Les escoles que han iniciat aquest canvi veiem que l'alumnat està més tranquil, són més autònoms, poden arribar més lluny segons els seus interessos i motivacions, s'ajuden els uns als altres... Hi ha tot un aprenentatge que és molt positiu per a tot l'alumnat.

15.2 Annex 2: Entrevista directora

Entrevista Directora:

1.Marta: Em podria explicar una mica en què consisteix la seva feina?

Entrevistada: Doncs, la meva feina des de fa sis anys, que estic com a directora del centre, consisteix, doncs, en la part de gestió d'un centre educatiu, des de la vessant pedagògica, organitzativa i funcional, tenint en compte tot el tema de les normatives que en dóna el Departament d'Educació, fins la part més logística del dia a dia. A la vegada, al ser el cap del personal del centre, doncs em toca la responsabilitat d'estar pendent dels nens i nenes de l'escola, de les famílies, dels mestres... de tota la comunitat educativa, per dir-ho així.

2.Marta: De quina manera s'organitza l'equip directiu del centre per garantir una atenció a la diversitat que sigui realment inclusiva?

Entrevistada: D'acord, a veure, nosaltres, com a equip directiu Marta, cada mes fem una planificació de les tasques que tenim previstes, d'acord? Llavors, setmanalment fem una reunió de CAD, que són els dilluns, en el que intervé el referent de l'EAP, diguéssim, la psicòloga municipal i tot l'equip d'educació especial del centre. I nosaltres l'equip directiu, també. Hi ha la cap d'estudis, que és la qui ho presideix, i jo sempre que puc també hi participo. Llavors, a part d'això, setmanalment teníem una franja, que era els

divendres a la tarda, que l'equip d'educació especial també es troba per coordinar, per posar sobre la taula temes que ens preocupin, i avançar una miqueta doncs el treball a fer de cara al dilluns. Llavors, a la vegada, des de l'equip directiu també planifiquem, no sempre, però un cop al trimestre, si pot ser, claustres que són pedagògics, una miqueta per compartir experiències. Això potser aquest any, amb tot el tema que estem passant, doncs no hem pogut fer, però era una tendència de fa forces anys, que teníem un claustre al trimestre era per compartir experiències, de propis companys diguéssim, que ens ajudessin com si diguéssim a nodrir la nostra tasca professional també, no? Aprendre dels companys per dir-ho així. Llavors, per tant això. I les sessions d'avaluació, ens quedarien. Cada final de trimestre fem sessions d'avaluació per escoltar en els mestres i per compartir plegats, diguéssim, la visió que tenim d'aquell grup i d'aquells alumnes. I buscar la manera de com ajudar als nens i nenes. Això una miqueta és l'organització o el que planifiquem. Després, com a equip directiu evidentment que han de quedar en el centre documents teòrics, diguéssim, que recullin la nostra filosofia pedagògica, i en aquí, doncs amb la línia d'atenció a la diversitat o de la inclusió, tenim documents com el PEC, que vam aprovar fa un parell d'anys, en el que es recull doncs una miqueta com és la nostra tendència al treball de l'atenció a la diversitat, i d'altres més específics, com és el Pla d'Atenció a la Diversitat, d'acord? Que cada any, d'alguna manera també revisem, en funció dels recursos que tenim en el centre, en funció dels alumnes que atenem, i com es preveu organitzar aquell any, doncs l'ajustem una miqueta a la realitat. Aquests serien els documents teòrics.

3.Marta: Què és per vostè la inclusió? Considera que aquesta escola és inclusiva? Per què?

Entrevistada: A veure, la inclusió per mi, o per com els companys com equip directiu, per nosaltres és el dret que tenen totes les persones a poder participar d'una vida plena, a la societat d'avui en dia, no? Per exemple, ser escolaritzats i el que això significa, que és compartir molts moments al llarg del dia i el teu creixement i desenvolupament com a persona. Per nosaltres la inclusió és reconèixer les habilitats, les potencialitats i les capacitats que cadascun de nosaltres tenim i a la vegada, ser conscients que cadascú té unes funcions concretes, diguéssim, unes habilitats i unes capacitats diferents, i que per tant, la nostra intervenció va en funció d'aquestes necessitats que tenen les persones, no? I per tant, doncs hem de donar la resposta adient i diversa a cada un dels alumnes. La inclusió és una suma que ens permetrà com si diguéssim, aquest desenvolupament o aquesta educació integral, que és el que d'alguna manera a l'escola

volem, que els nens i les nenes aprenguin i evolucionin i tinguin oportunitats, però també aprenguin dels companys, no? I el més important és aprendre a ser, a ser persona i a poder conviure, i a poder, com si diguéssim, sortir a la societat i desenvolupar-se d'una manera, doncs, el màxim de respectuosa i tolerant. Això és el que volem. I per tant, el que veiem és que la diversitat és una oportunitat per tots els nens, i també pels mestres. El que veiem és que aprenem cada dia, doncs, al costat dels nostres alumnes i que ens donen l'oportunitat per avançar, és com ho veiem, vaja, com ho veig.

Val, referent a si l'escola, doncs, la veig inclusiva, podríem dir que sí, d'acord? Sí que cada any l'escola ens arriba, tant alumnes nous, com mestres nous, i per tant, entre tots hem de fer aquest treball de conscienciar davant de la inclusió, però sí que, tant en la franja d'horari lectiu, per dir-ho així, com la franja de menjador, doncs, penso que l'exemple que donem tots és el de tenir una mirada com molt afectuosa cap als nens i les nenes. I veure allò que a un li pot suposar una dificultat, doncs que també és una oportunitat per avançar, i per tant, doncs, penso que entre tots ho fem possible. Evidentment, que ens queda treball a fer i que de la formació és un esgraó a tenir en compte, però que anem amb aquesta línia. De que sí, que l'escola ho sigui.

4.Marta: Com descriuries la transformació de l'escola envers la inclusió?

Entrevistada: Clar, si nosaltres ens remuntem fa quinze anys, no? De l'escola enrere, els seus inicis l'escola era molt petita, tant en nombre de nens com de mestres. Però sí que va tenir un creixement molt ascendent, és a dir, ràpidament vam créixer molt, en ser una escola de doble línia i per tant, en nombre d'alumnes i nombre de mestres vam créixer i evidentment, de famílies. Això va portar a acollir nens amb més dificultats, i potser, amb el pas del temps, no?, potser fa cinc o sis anys enrere, aquesta rebuda d'alumnes amb més dificultats, o també diagnosticant el centre més dificultats, ha sigut més notable. Llavors, aquest fet va fer que al dia a dia ens haguéssim de buscar, de nodrir-nos de formacions... I també l'empenta dels mateixos professionals de voler saber-ne més, d'engrescar-nos per fer una educació el màxim d'integral i inclusiva, doncs, va fer que forméssim també debats i com si diguéssim, reflexions de temes pedagògics, i d'alguna manera, elaboréssim documents teòrics que ens han donat com la base o el coixí de tot aquest treball de la inclusió. Llavors, la transformació del centre, amb els anys, evidentment, quan vas acumulant experiència, i amb el pas del temps, doncs, veig, o veiem que és un centre, que l'escola X, s'ha transformat en un centre obert a tothom, amb aquesta sensibilitat, que qualsevol nen o nena pot venir, amb l'acolliment que fem amb els nens i nenes, amb les famílies... I a la vegada, doncs també

hem afinat, per exemple, en el treball que es fa a l'aula, en tot el tema de la convivència, de l'educació emocional, de l'atenció a la diversitat... i clar, la base de tot això és el respecte, la tolerància, escoltar l'altre, ajudar-se, el suport, no? Que cada nen té un ritme... Per tant, tot això, entre el treball dels mestres i entre el treball dels nens, pròpiament, que és el més important, doncs genera que, evidentment, l'escola s'ha transformat cap a la línia on estem. I esperem que segueixi endavant.

5.Marta: Quina creu que és la perspectiva que té la comunitat educativa envers la inclusió?

Entrevistada: Vale, primer, pensant en els nens i les nenes, no? Que és el més important, per dir-ho així, el que pensem és que els nens i nenes ens ho posen, com si diguéssim, molt fàcil, d'acord? Mmm... que són persones amb molta sensibilitat, amb una mirada molt neta, diguéssim, i molt clars, molt transparents, i que veuen perfectament aquell o aquella que tenen unes necessitats, i com el poden ajudar... i per tant, tot aquest treball és molt enriquidor. A la vegada, evidentment, a les aules s'ha de parlar d'aquest respecte, d'aquest "ajudar a l'altre", no? De sobretot, de no fer mal, de no malmetre emocionalment a l'altre, i per tant, això és el primer esglaó. I per tant, en aquí sí que hi ha hagut com també una evolució cap a millor, no? Ho hem treballat. Com a equip de mestres, també, perquè en els seus inicis sempre que hem tingut alumnes, no? I ara et dic la meva opinió també com a mestre, quan sempre hem tingut alumnes a la classe que presenten una dificultat, sempre parteixes d'aquella de dir, ostres, t'intranquil·litza, no? Perquè no saps de vegades com afrontar-ho, has provat coses i no et funcionen, en proves d'altres i millor, o no. I per tant, doncs, amb el pas del temps, llavors sempre dius necessito d'ajuda i no la tinc, perquè els recursos són limitats, ja sabem, no? Llavors, amb el pas del temps també hi ha hagut una evolució en aquest sentit, no? Hem estructurat orientacions i dinàmiques per poder ajudar als companys, i entre tots hem fet com si diguéssim, un aprenentatge en aquesta línia, que penso que ens ha anat millor, respecte anys enrere. I hem guanyat. I llavors, respecte al tema de les famílies, sí que nosaltres en les reunions d'inici de curs, les que fem pedagògiques amb les famílies, o les jornades de portes obertes, sempre expliquem una miqueta no, el treball que fem d'atenció a la diversitat, tenint en compte que a l'aula som tots diversos i que davant d'aquesta pluralitat, diguéssim, hem de buscar mecanismes perquè tots tirin endavant. Llavors, s'ha de fer molta pedagogia en aquest sentit i anar traslladant mica en mica amb exemples molt clars, doncs quin és aquest treball que fem a favor de

la inclusió, i les famílies ho han d'anar veient, i ho veuen amb els seus fills, amb els resultats penso, dels seus fills.

6.Marta: Com considera que és la coordinació de la CAD?

Entrevistada: Mira, la CAD és un òrgan, que és la Comissió d'Atenció a la Diversitat, on hi participa la psicòloga municipal, que tenim de l'ajuntament, la psicopedagoga de l'EAP, de l'Equip de psicopedagogs del centre de recursos, d'acord? I les mestres d'educació especial i l'equip directiu, val? Llavors, ens reunim cada setmana, una hora. Ara les fem telemàtiques amb la situació que estem, però si no les fèiem presencials i el que fèiem era, a partir d'un ordre del dia que tenim, d'acord? Recollíem totes aquelles inquietuds o evidències, d'acord?, tan de mestres com dels mateixos assistents, d'aquells alumnes amb necessitats educatives especials, que són o puntuals, o permanents, o el que sigui, d'acord? Llavors d'alguna manera triangulàvem tota la informació des de diferents punts de vista, amb la idea doncs de fer propostes en el mestre per dur terme a l'aula, o de com ajudar a aquells mestres que no saben o tenen dubtes, encaminar proves per obtenir un diagnòstic, no? Encaminar doncs a dir, doncs mira aquest alumne passem-li aquestes proves perquè a veure si així, d'aquesta manera, arribem aquest punt que intuïm que pot ser per aquí... No amb la idea de trobar un diagnòstic, sinó amb la idea de dir, si va per aquí, diguéssim, com el podem orientar perquè millori a l'aula i en el seu aprenentatge del dia a dia, d'acord? Com ajudar en aquesta intervenció. Llavors, de tot el que es parla a la CAD, se'n fa una acta, que llavors compartim amb els assistents via correu electrònic, són uns documents que enviem encriptats i després, cadascú en fa la lectura. I a la setmana següent, doncs ens tornem a reunir, tornem a avançar. Sí que és veritat que en una sessió de la CAD no podem parlar de tot l'alumnat, llavors el dividim normalment, per exemple, en aquesta propera CAD parlem dels alumnes de Cicle Superior, per exemple, o els de Cicle Mitjà, o els de Cicle Inicial. O d'aquelles prioritats que són immediates, perquè hi ha alguna cosa més concreta que s'ha d'intervenir. I llavors, evidentment, molta de la tasca que es fa, evidentment des de les aules, des dels tutors, des dels mestres d'Educació Especial, però sí que, per exemple, si s'ha de tractar una qüestió més emocional, doncs la psicòloga amb la família se l'atén, i s'avancen en temes més emocionals, amb la psicòloga directament amb les famílies. I si són més temes de diagnòstic, potser és l'EAP qui abarca el tema.

7.Marta: En quin moment vau decidir apostar per un SIEI? Com va ser el seu establiment?

Entrevistada: D'acord, nosaltres a l'escola, com deia abans Marta, portàvem anys fent un treball important d'atenció a la diversitat, d'acord? Cap aquesta sensibilització, cap aquesta línia de treball. Llavors, recordo que, perquè del SIEI ja fa tres anys que el tenim, d'acord, com feia cinc anys o així, havíem participat a seminaris, compartint una miqueta la nostra línia de treball, amb aquells alumnes amb Necessitats Educatives Especials, perquè, tot i no tenir el SIEI, evidentment, teníem alumnes amb diagnòstic doncs concrets, i que ens havien fet, de compartir amb seminaris TEA, per exemple, o amb seminaris on hi participava el CSMIJ o el CDIAP, doncs es posaven a la taula, exemples de la nostra escola, o d'altres, i per tant, ja treballàvem amb aquesta línia. Llavors, vull dir que amb això s'havia fet molt treball d'equip d'educació especial. Llavors, tres anys enrere, amb inspecció, reunint-nos amb inspecció, l'equip directiu vam posar sobre la taula que estàvem oberts a poder tenir en el centre un recurs SIEI, com el que tenim. I que per tant, si el Departament hi estava interessat, nosaltres obríem les portes a què això fos possible. Pensem que és un guany i que és cap on les escoles han d'anar, amb aquesta línia de la inclusió. Llavors, feta la sol·licitud, o la proposta o la demanda, diem-li com vulgueu, el Departament ens la va assignar. Des de Serveis Territorials ens van assignar aquest recurs SIEI, i amb el que això implica, que és una mestra d'Educació Especial més, que representa que és com la tutora del SIEI, la tècnica d'Educació Especial, i després de les hores que ja teníem de vetlladors, doncs bé, això d'alguna manera va en funció del nombre d'alumnes que tinguem i del que dictamina l'EAP. Llavors, en aquí, quan preguntes el tema de l'establiment del recurs SIEI, en aquí dir-te que, el primer any, vam rebre el suport de l'equip d'educació especial del Departament, que és d'alguna manera qui implulsa tot el tema dels seminaris d'educació especial i tot el suport dels SIEI, doncs vam rebre el suport d'aquestes persones, que van venir un cop al trimestre, i vam fer unes trobades en què reflexionàvem una miqueta al voltant de tot el treball que es duia a terme amb els nens, a les aules, amb els mestres i amb les famílies. I després, l'any següent, el centre vam sumar tots els esforços, per dir-ho així, per tenir una formació específica a tot el claustre que ens la va fer la Universitat de Vic. Anava adreçada a com fer que l'escola fos inclusiva i com a les aules dur-ho a terme, com abastar tot aquest treball. La línia d'aquesta formació va ser que, és a dir, que ens vam emportar d'aquesta formació que vam fer, que ens va enganxar amb el confinament una miqueta, va ser que, per arribar a ser una escola inclusiva, la base és tenir una bona convivència, i aquesta convivència passa pel respecte i la tolerància que dèiem abans, per aquest "conèixer-nos", que cada persona és diferent, aquesta diversitat, el saber ser

i el saber estar, davant de qualsevol situació, d'acord? I per tant, es van presentar dinàmiques per treballar a l'aula, i per poder incloure tots els nens i les nenes, de tot el treball DUA, diguéssim, i a la vegada, personalitzar materials en funció d'aquells nens i nenes que també ho requereixen, no? És a dir, una cosa no té res a veure amb l'altre. Però sí que, en certs casos sí que cal també tenir un material que complementi, o que ajudi, o que guii, en aquest aprenentatge. I per tant, com si diguéssim, aquest és el recorregut fins a dia d'avui.

8.Marta: Quina perspectiva considera que té el claustre envers el SIEI?

Entrevistada: D'acord, a veure, com a claustre de mestres, com hem dit abans, hem passat per una evolució, hi ha aquesta sensibilitat i aquesta mirada cap a la inclusió. Penso que hem aconseguit que tots els mestres sentin que tots els nens i nenes són de tots, no que és aquell mestre el que té aquell alumne que té més dificultats, sinó que és de tots i que ara el té la mestra de primer, però el curs que ve el tindrà un altre, i per tant, els nens són de tots. Això la primera. I per tant, ens hem d'ajudar. I sí que penso que hi ha aquesta sensibilitat cap entendre la diversitat, d'acord, però a la vegada, és un gran repte aquest. I ens trobem de vegades, bueno que s'han de passar tanques, no? I els recursos són limitats, o s'han de repartir molt ben repartits, tenint en compte que l'escola poden faltar persones i després s'han de cobrir, i llavors, tota aquesta gestió dels recursos, diguéssim, evidentment, hi ha grups que s'han de prioritzar, però hi ha altres vegades que, doncs mancaran en altres classes. Tenint en compte que hem d'atendre a tots els nens i nenes, doncs bé, de vegades hi ha que no es poden mantenir suports, o desdoblaments, o reforços... o la mestra d'Educació Especial ha d'anar a cobrir i no pot fer aquella feina d'atenció a aquells alumnes. Per tant, pateixes en aquest sentit i aquest patiment que tenim l'equip directiu, doncs també la tenen els mestres, que l'estan vivint, diguéssim, directament a les aules quan preveien que venia una mestra a donar un cop de mà i ara no ve, no? I per tant, tot això és complicat i és on trobem a faltar-ho, on hi ha potser la dificultat.

9.Marta: Quina gestió hi ha darrere del SIEI? És a dir, com us organitzeu per tenir sempre en compte l'alumnat SIEI? (Distribució de suports, espais, agrupacions, horaris...)

Entrevistada: D'acord, nosaltres l'equip directiu, a l'inici de curs, a finals d'agost normalment, ja ens trobem per planificar tot el tema d'horaris i de la gestió dels recursos

humans. Llavors, és a dir, tenint en compte que organitzem els mestres tutors en els seus espais i amb el seu grup classe, sempre tenim present que hi ha aquesta flexibilitat de quan gestionem els recursos humans del centre, hem de sempre pensar en les necessitats que hi ha. I per tant, els horaris tant d'Educació Especial com de vetlladores, com de tècniques d'Educació Especial, són sempre flexibles i modelables, en funció de les necessitats que hi hagi dels nens i les nenes o del que pugui succeir. Per tant, si podem dir que a l'inici de curs marquem un horari i al cap d'una setmana veiem que... doncs el canviem, i si han passat dos mesos i l'hem de tornar a canviar, doncs també el tornem a ajustar. Tot a fi doncs que bueno, la bona convivència funcioni i s'atengui bé a tots els nens i les nenes. Llavors, nosaltres a l'escola compartim les decisions dels suports a la CAD. Per tant, quan nosaltres tenim dibuixats els horaris, els compartim a la CAD, amb la psicopedagoga de l'EAP, amb la psicòloga i amb les mestres d'Educació Especial. I diem, aquest és el nostre plantejament, com ho veieu? I a partir d'aquí fem canvis, d'acord? Si nosaltres havíem previst que en el grup d'on hi ha un alumne hi anaven cinc hores de vetlladora, però es considera que hi ha moments on fa falta més, s'afegeix. Però acaba sent el que deia, sobre la marxa, i quan es posen en funcionament, on tu veus si hi ha la necessitat. Que per exemple, a les tardes els nens i les nenes estan més moguts, o estan més irritables, o necessitem d'un suport, doncs potser hores del matí les recol·loquem a la tarda... una miqueta així. Per tant, les hores de vetllador les acabem sempre recol·locant en funció d'això, i les hores d'Educació Especial també, va una miqueta per la línia, seria aquesta.

10.Marta: Considera que hi ha una actitud inclusiva i respectuosa a l'escola? Per què?

Entrevistada: Bé, jo crec que, tant en horari lectiu, com deia abans, com en la franja de menjador, perquè tots els espais de l'escola són importants, en totes les franges, diguéssim, al llarg del dia, penso que sí que hi ha una actitud de respecte, cap als nens i les nenes, i una actitud inclusiva. Penso que el treball que s'està fent, de fa temps, al voltant de, a favor diguéssim de l'educació emocional, ajudar en aquesta convivència... que hi ha cicles que s'ha de com si diguéssim, activar en funció del desenvolupament de la personalitat, diguéssim, a mesura que es van fent grans i tot això, sempre poden haver-hi coses, però sí que hi ha un treball molt latent i molt sistemàtic de l'educació emocional. Sí que es va moldejant, o cada mestre pot com si diguéssim, hi ha una mica de màniga ampla, en el sentit que poden aportar ells en funció del que es troben, però sí que hi ha unes dinàmiques o unes activitats concretes que es poden treballar a tots

els nivells. Llavors, això ajuda en aquesta inclusió i en aquest respecte, i també, el que penso és que molt hi va també en l'exemple que fem tots, diguéssim, en l'exemple d'adults i petits a favor de la inclusió.

11.Marta: Amb quin personal extern es treballa conjuntament? Com es realitza el treball en xarxa amb aquests professionals?

Entrevistada: Nosaltres partim de que és molt important que hi hagi una bona coordinació i un bon treball en xarxa d'acord? I que la comunicació és fonamental. Llavors, l'EAP ens ve un cop a la setmana, que són els dilluns, i al final del dia fem la CAD, que participen en aquestes CAD. Llavors, la psicòloga municipal ve els dimecres, i també hi participa en les trobades de la CAD. La fisio de l'EAP, que en ve per una alumna en concret, ve un cop a la setmana, en la franja que li pertoca i fem les coordinacions mensuals amb ella i amb la tutora, i evidentment amb la família perquè hi intervé directament i amb la família doncs també s'hi fa periòdicament una devolutiva. Llavors, amb el CREDA tenim la Rosa, que és qui ens ve a fer el suport amb aquells alumnes que s'atén des del CREDA, d'acord? Ve unes hores concretes i es fa coordinacions amb les mestres tutores i amb la mestra d'educació especial i doncs periòdicament també amb les famílies, del retorn a final de cada trimestre. Després amb el CSMIJ i amb el CDIAP, en funció dels alumnes que hi assisteixen, es fan les coordinacions o aquestes entrevistes, doncs cada quan s'estableixen normalment és cada mes, cada mes i mig, en funció una miqueta de l'evolució de l'alumne. Però sí, amb el CSMIJ i el CDIAP. Sí que amb el CSMIJ, qui té via directe és l'EAP, i per tant, molta informació del CSMIJ ens la vehicula l'EAP. I llavors ens queden els centres privats, que hi ha moltes famílies que van en centres privats, i després si hi ha centres que atenen a diversos alumnes es fan coordinacions i es revisen tots els nens i nenes. I si són que només atenen a un nen en concret, doncs és amb aquell alumne. Llavors qui assisteix en aquestes coordinacions? És la tutora, o les tutores, i les mestres d'Educació Especial que també hi treballen.

12.Marta: Quina perspectiva considera que tenen les famílies dels alumnes del SIEI envers aquest suport?

Entrevistada: Nosaltres quan expliquem a les famílies que a l'escola disposem d'aquest suport SIEI, les famílies doncs ho accepten bé, al contrari, vull dir que estan obertes perquè és el que ens toca, que és com si diguéssim, viure la diversitat i l'escola acaba

sent com si diguéssim, un reflex de la societat, per tant, no hem d'amagar res, és el que hi ha. I per tant, doncs, l'acollida de tots els nens i les nenes és benvinguda i només faltaria. Per tant, la resta de famílies, doncs bé, les famílies que tenen alumnes que són del SIEI els hi agrada participar d'una normalitat, per dir-ho així, i no ser diferent i no haver d'anar enloc diferent, vull dir, viure com les altres famílies. Llavors, per tant, doncs, la perspectiva que tenen és bona per totes dues bandes.

13.Marta: Com és la comunicació i la coordinació amb les famílies dels infants del SIEI?

Entrevistada: Nosaltres, de sempre, la nostra escola s'ha caracteritzat per ser una escola oberta a les famílies, a la participació de les famílies a l'aula, si sortim a fer una passejada, si anàvem d'excursió, i participar directament en les activitats a l'escola, d'acord? Per tant, no havia de ser diferent amb els alumnes SIEI, o amb Necessitats Educatives Especials. Tot el contrari, hem d'ajudar-los encara més. Llavors, l'escola sempre ha sigut molt oberta, molt flexible en què arribava un nen nou a l'escola, si ja en una situació normal, per dir-ho així, quan arriba un nen nou, es fa una acollida, pot venir el dia abans, pot veure l'escola, pot fer el recorregut, ve amb la família, i tot, doncs amb alumnes que tenen dificultats, doncs es fa no un dia abans, una setmana abans ja s'està treballant en aquest tema. Doncs, de conèixer les persones que estaran amb ell, de conèixer l'espai, de fer el recorregut, de flairar, com si diguéssim l'escola uns dies abans. I per tant, això ajuda. El fet que les famílies d'alumnes amb Necessitats Educatives Especials puguin acompanyar als seus fills a l'aula, i participar i veure com treballem els mestres, com és la vida a dins l'aula, ajuda i nodreix com si diguéssim aquesta confiança, i per tant, la imatge és conèixer. I per tant, doncs endavant, ho fem així, ho hem fet sempre així. Fins ara, que amb tot el tema de la pandèmia, s'ha limitat. No s'ha restringit del tot, però sí que hi ha algunes coses que no són tan freqüents. Llavors, penso que aquesta comunicació és diària, ara bé, sí que n'hi han com unes establertes per l'escola, llavors, en funció de l'alumne, se'n fan de quinzenals, se'n fan de mensuals, amb la participació de la tutora, la mestra d'Educació Especial, la psicòloga, l'EAP, o qui hagi de participar. És a dir, una cosa no treu l'altre, tot i que hi hagi comunicació diària, que existeix a dia d'avui, perquè venen a la fila i entren, com si diguéssim, n'hi ha unes sistematitzades, que d'alguna manera registrem, o prenem actes del que s'hagi tractat, d'acord?.

Llavors nosaltres des de l'escola el que sempre, ja quan vam tenir el tema del SIEI, el que volíem era fomentar aquesta relació amb les famílies, que tenen alumnes SIEI, per

dir-ho d'alguna manera, amb la resta. Llavors, quan hem fet activitats obertes amb les famílies, convidàvem o generàvem aquesta proximitat, de coneixença entre les famílies, i fer-se com si diguéssim afinitat, famílies entre elles de grup-classe, generar afinitat. I per tant, des de l'escola això també volíem potenciar-ho. I ho potenciem amb les festes tradicionals, amb l'obertura a l'escola...

Llavors, amb les famílies que són amb alumnes amb Necessitats Educatives Especials, des de fa ja dos anys, diguéssim, fa temps enrere, fèiem aquestes tertúlies X, que ens trobàvem un cop cada quinze dies, fèiem una tarda, quan els nens estaven a l'escola, de les tres fins dos quarts de cinc, fèiem una trobada, que eren com uns berenars, en el que d'alguna manera, posàvem sobre la taula inquietuds, angoixes, perspectiva que tenien les famílies del que vivien a casa, com ho vivien a l'escola, les dificultats que tenien... I era com una mica una posada en comú i cadascú, doncs, abocava aquesta part com més emocional o què els preocupava i... s'aconseguien uns espais amb un clima, ajudaven a tots. També, ajudaven a les famílies i es coneixien, una. Empatitzaven. I a la vegada, com a mestres, veies el punt de vista, el patiment, o com se sentien les famílies. El que els hi agradava i el que no, el que els hi costava i on havíem nosaltres d'ajudar més, potser coses que nosaltres no veiem... És a dir, era un punt de creixement molt bèstia a nivell emocional i bé, ho hem de seguir, quan tot això torni a encaminar-se de nou, diguéssim, ho hem de tornar a reprendre perquè era una bona eina per aquesta unió, com si diguéssim. Perquè al cap i a la fi, escola i família hem d'anar junts per l'educació d'aquests nens i nenes de tots, i amb aquests nens doncs en especial, cal aquest treball conjunt.

14.Marta: A nivell d'escola, considera que s'hauria de realitzar alguna proposta de millora?

Entrevistada: Tant a mig curs com a final de curs, amb l'equip de mestres fem valoració del treball que s'està fent a dia d'avui. I coincidim amb el que els mestres, i no només aquest any, cada any podríem dir que és la tònica d'expressar el mateix, i és el poc temps per fer aquestes coordinacions, per organitzar-nos per planificar... És a dir, nosaltres en l'horari nostre tenim moltes hores d'atenció amb l'alumnat directe, i aleshores, de treball entre professionals, diguéssim, és molt reduïda. Entre les reunions que es fan de cicle, o de programació de nivell, l'atenció a les famílies, el treball personal... es veu tan reduït les hores de coordinació que és difícil de vegades, o cal deixar de fer alguna cosa, per trobar aquell espai de reflexionar què hem fet amb els nens, o de la proposta didàctica que hem fet, que ens ha anat bé, que hauríem de

millorar, com ho podríem enfocar per atrapar més aquell alumne, si fa falta doncs demanar a la família que ens ajudin amb això, o que ens col·laborin portant... perquè les famílies justament, perquè abans no t'ho havia dit, però qualsevol família de l'escola que nosaltres demanem, mireu ens podríeu fer, ajudar... estan encantats i entregats a fer qualsevol cosa per l'escola. És a dir, per exemple, vam fer amb la família del X, un panell, que s'hi van abocar en cos i ànima, en fer allò, i poso aquest exemple perquè és el més vistós, que tenim a baix i que serveix per a molts altres nens, però, a classes d'infantil, amb nens i nenes que també s'ha donat l'oportunitat, des d'un joc de memory, d'un plafó de números, d'un plafó de lletres... Qualsevol cosa de manualitat, ens han fet coses molt bones que han aprofitat els seus fills, però és que també la resta. I ha unit això. Per tant, el que veig és això no, el punt de coordinació entre mestre d'Educació Especial, els tutors, el treball en equip d'Educació Especial... perquè moltes vegades la mestra d'Educació Especial d'infantil fa una consciència fonològica, però és que ens aniria fantàstica per cicle inicial... clar, si no hi ha hagut el moment de dir, mira he fet això, o he recuperat aquest material, posem-ho en comú... És a dir, tot això ens ajudaria també a estalviar-nos de vegades fer feina... Una miqueta posar sobre la taula qüestions, i... en fi, avançaríem amb aquest tema. Però el temps és el que tenim, que dèiem abans Marta, i costa una mica, però bueno, hem de millorar-ho, això sí, ho tenim clar.

15.3 Annex 3: Entrevista mestra de suport a la inclusió

Entrevista mestra de suport a la inclusió

1.Marta: Com definiria la tasca d'una Mestra d'Educació Inclusiva?

Entrevistada: Poder fer una tasca, bueno, conjuntament amb la mestra tutora, i poder oferir les eines i les estratègies perquè l'alumne que té necessitats educatives pugui estar treballant realment dins l'aula com els altres, ja sigui adaptant feines... fent el treball que calgui, que s'hagi de fer.

2.Marta: Què és per vostè la inclusió? Considera que aquesta escola és inclusiva? Per què?

Entrevistada: Vale, per mi la inclusió ja forma part d'una manera de viure i entendre el món, no únicament de l'àmbit educatiu, sinó que forma part d'una cosa més gran. I... sí

que considero que l'escola és inclusiva, almenys així ho intentem, no? Perquè, bueno, tenim molts alumnes amb moltes dificultats, que intentem que estiguin, no? Que puguin..., bueno, que l'escola formi part de la seva vida diària. I que sigui un lloc on ells puguin viure.

3.Marta: Considera que l'escola disposa dels recursos necessaris per vetllar i assegurar la inclusió de tot l'alumnat? Quins diria que són els que utilitzeu?

Entrevistada: A dia d'avui, sí que considero que disposem dels recursos humans, sobretot, no? Que penso que són els més importants, per la inclusió de tot l'alumnat. Llavors, els recursos que utilitzem per assegurar això, la inclusió de tot l'alumnat, sobretot són els recursos humans, i crec que és molt important. Perquè hi ha des de les vetlladores, l'educadora, la mestra d'educació especial... i que tot aquest treball que es fa en equip, permet assegurar la inclusió dels alumnes dins de l'escola. Que és molt important fer aquest treball en equip amb tots els mestres que participen i que estan atenent als nens amb necessitats educatives.

4.Marta: Com és la coordinació entre el professorat del SIEI i el professorat de l'aula de cada infant?

Entrevistada: Bueno, aquest any, per primera vegada, ens han posat una hora de coordinació, que la tenim els dimarts als migdies, per tal de que ens puguem coordinar a l'hora de preparar les tasques i poder adaptar els materials que necessitaran aquests alumnes per poder treballar a l'aula. Sí que ens trobem que tenim una hora de coordinació, però i que tenim diferents alumnes que estan a diferents aules, i llavors, se'ns fa una mica complicat dividint-se per coordinar-nos amb tots els tutors. Llavors, ho anem fent de vegades a fora de les hores de coordinació, però sí que considerem que són bàsiques aquestes hores, això, per poder adaptar diferents tipus de materials pels alumnes. I aquest any també, l'educadora, també té l'hora de coordinació perquè es va demanar. Perquè fins ara no la teníem. Vull dir que també és molt important que ella la pugui tenir, i pugui contribuir a l'hora de participar a elaborar feines, material... per aquests nens amb els tutors. Vull dir que és una més de l'equip.

5.Marta: Com és la comunicació i la coordinació amb les famílies dels infants del SIEI?

Entrevistada: La veritat és que considerem molt important que hi hagi aquesta comunicació amb la família, sobretot perquè són nens molt vulnerables, i sí que s'intenta fer un traspàs diari de com estan, tant a casa com el que s'ha fet aquí a l'escola. Acostumem a fer-ho a través d'una llibreta viatgera, on apuntem, què ha fet el nen, les

activitats que ha fet. I al matí, bueno ara les famílies, aquest any amb el tema de la Covid no poden entrar a dins de l'escola, però aquest any sí que els poden acompanyar fins a la fila, per tant, hi ha un dels alumnes amb els quals sí que veiem a la mare. Sempre fem un traspàs de com ha anat i de com està. Perquè ho considerem molt important. I llavors, acostumem a fer tres reunions segures amb la família, per parlar de l'evolució del nen, en la què ens acompanya l'EAP i tots els professionals que hi intervenen amb l'alumne en concret i llavors, si cal fer-ne alguna més la fem. Però estem molt en contacte amb la família per qualsevol cosa que pugui fer, que nosaltres puguem entendre la reacció del nen. Amb totes les famílies.

6.Marta: Amb quin personal extern es treballa conjuntament? Com es realitza el treball en xarxa amb aquests professionals?

Entrevistada: Doncs mira, de personal extern treballem amb el CDIAP, llavors amb les psicòlogues municipals que tenim aquí a l'escola, que ens les posa l'ajuntament, i llavors també amb Serveis Socials. Cada tres cops l'any, fem una comissió social, en la que hi ha totes les treballadores socials de l'ajuntament, la treballadora social de l'EAP, l'EAP i les psicòlogues municipals. Llavors parlem d'aquells casos que es porten des de Serveis Socials. L'Equip Directiu també sempre hi és en aquestes coordinacions. Llavors també estem nosaltres, les mestres d'educació especial. Llavors també ens coordinem amb el CREDA, que hi ha nens que tenen servei de CREDA i també fem reunions conjuntes amb ells i les tutores més la família. I amb el CDIAP, els nens d'educació infantil que van al CDIAP, també ens coordinem amb ells, que normalment a les reunions amb el CDIAP també ens acompanya l'EAP.

I si hi ha algun nen que rep algun servei extern de l'escola, que va amb algun centre, a fer algun tipus de teràpia o això, també ens acostumem a coordinar dos cops a l'any amb els professionals que l'atenen per tal de saber el tipus de treball que s'està fent amb ells, de com els podem ajudar des d'aquí a l'escola, que ells coneguin com els atenem en aquí... Vull dir per fer una mica de treball conjunt.

7.Marta: Considera que tots els mestres i les mestres que conformen el claustre defensen i vetllen per la inclusió? Per què?

Entrevistada: Bueno, al principi, la majoria de mestres sí. A mesura que ha anat passant el temps, i veuen la manera de treballar, que veuen que sí que és possible tenir alumnes amb dificultats a dins de l'aula... i sobretot si hi ha un recurs humà. Vull dir que ells el que esperen molt és que hi hagi un recurs humà per poder atendre aquest nen i poder ser dues mestres a l'aula. Llavors, si ho veuen així, ells se senten més tranquils.

Al principi sí que va costar més perquè clar, ells s'imaginaven que sense cap tipus de recurs humà dins de l'aula, haver d'atendre un nen amb unes necessitats molt concretes i se'ls hi feia com una muntanya haver de fer front a tot això. Però com que de fet tampoc tenim tots els alumnes de SIEI que hauríem de tenir a l'escola, sí que és possible, tenim els recursos humans distribuïts bastant equitativament i la majoria d'hores estan cobertes i hi ha dos docents a l'aula. I clar, veuen els beneficis que hi ha d'haver-hi dues persones a l'aula i de com arriba a enriquir el fet de tenir un nen amb certes dificultats a dins de l'aula, el que aporta en els altres. I ho viuen bé, ho viuen bé. Sobretot això, tenint en compte de poder ser dos docents a dins de l'aula.

8.Marta: Els infants del SIEI estan sempre o passen la majoria del temps dins l'aula ordinària? Per quin motiu?

Entrevistada: Gairebé sempre, estan la majoria del temps dins de l'aula, perquè considerem que ells formen part del seu grup classe. I que no els tenim separats els alumnes del SIEI, com si fos d'un grup d'aula de SIEI, sinó que ells formen part del grup d'aula dels seus companys. Per tant, intentem la majoria de vegades, estar dins de l'aula. I si hi ha algun moment donat que hem de sortir per fer una activitat més concreta, perquè ells tenen una necessitat d'haver de sortir, doncs sortim perquè disposem d'un espai per poder-ho fer, que és un espai compartit per altres alumnes d'educació especial o pel que faci falta, perquè el CREDA també el fa servir... Vull dir que és un espai habilitat per això, i se surt sense cap problema. Però la major part del temps estan a dins de l'aula.

9.Marta: Els infants del SIEI necessiten suports addicionals o intensius? Quins suports i en quines situacions?

Entrevistada: Necessiten... els infants del SIEI necessiten com el SIEI diu, suports intensius, val, per tant, el fet d'estar amb ells, ja sigui per part de l'educadora, o per part d'una mestra d'educació especial, ja fa que sigui un suport intensiu, i gairebé la majoria de vegades, els necessiten.

10.Marta: Quines mesures, específiques d'un alumne del SIEI, necessita? Són mesures descrites dins del seu Pla de Suport Individualitzat?

Entrevistada: Les mesures que utilitzem amb ell, que estan recollides en el seu Pla Individualitzat és la utilització sobretot de suport visual, que fem ús dels pictogrames, tant per l'organització com la planificació del pla del dia. Llavors, a l'hora de fer el menú, per exemple, també fem servir tot de suport visual, o les consignes del carnetoltes,

també utilitzem tots els pictogrames... Perquè en ell li sigui molt més fàcil reconèixer-ho tot. Vull dir que fem ús de molt suport visual. Llavors, adaptacions de materials, flexibilització del temps de treball i realització de les tasques, suport i acompanyament en les habilitats socials i en la interacció amb els altres, que això també formaria part del suport intensiu. El procediment d'acollida, no? De com el recollim al matí, a l'hora de portar-lo a la família, tant a l'hora de marxar també, com s'explica com es fa el traspàs d'informació... Estructures d'activitats predictibles, que ell pugui preveure tot allò passarà i acompanyament a l'hora del pati.

11.Marta: Considera que hi ha una actitud inclusiva i respectuosa dins les aules, i que els infants tenen en compte la diversitat? Per què?

Entrevistada: Si, sobretot perquè el fet de que tinguin un company amb unes certes necessitats, amb ells ja els fa molt més sensibles cap aquest tipus de persones. Vull dir que s'enriqueixen mútuament. I llavors també un tema que es porta treballant des d'educació infantil i a primària, que es fa molt des de l'àrea de valors, per fer-los conscients a partir de contes, a partir de curtsmetratges, poder parlar i fer tot un treball del respecte cap a la diversitat. I els nens realment en són molt conscients i es poden veure moltes actituds, sobretot a l'hora del pati, que l'acompanyen... i a dins de l'aula també. Vull dir que les aules on hi ha un alumne amb moltes necessitats, els seus companys tenen una sensibilitat especial cap amb ells. Vull dir que es nota molt i bueno, és un gran enriquiment per tots.

12.Marta: Considera que s'hauria de realitzar alguna proposta de millora a nivell d'escola?

Entrevistada: Sobretot tenir en compte poder disposar d'alguna hora més de coordinació perquè moltes vegades no hi ha temps i el dia a dia, allò que t'empeny a fer les coses a correuita, sense temps per parar a pensar, què és el que estem fent amb ell, què és el que s'està treballant, quins materials podem adaptar... I el dia a dia ens apreta molt. Ens faltaria poder trobar aquests petits espais per poder-nos coordinar, seure tot l'equip de treball que està intervenint amb l'alumne en qüestió i poder posar les coses sobre la taula.

15.4 Annex 4: Entrevista tutora

Entrevista tutora:

1.Marta: Em podria explicar una mica en què consisteix la seva feina?

Doncs sóc mestra de l'escola X i aquest curs m'ha tocat ser tutora de primer, i això, el que aquest any faig és ser mestra de nens i nenes de sis anys.

2.Marta: Com definiria la tasca de tutora?

Doncs per mi la tasca de tutora és un paper molt important, perquè a part de passar moltes hores amb els nens, i a més a més, aquest any, al ser un any "COVID", que faig assignatures que diguéssim no sóc especialitzada en elles, doncs, passes moltes hores amb aquest grup, els nens i nenes et tenen com a referent, i clar, vulguis o no, tens molt de pes i tens un paper molt important, no?

També tens molta relació amb les famílies, un dia a dia que clar, com aquest any tampoc podem fer entrevistes presencials, i només ens veiem a la porta durant les sortides, hem d'aprofitar aquest vincle i aquests moments del dia a dia per explicar com ha anat el dia. Per aquest motiu, aquest any tenim molta relació a través dels ordinadors, a partir de missatges via correu electrònic, on les famílies saben que quan hi ha qualsevol cosa jo els responc via email. És a dir, és una tasca on hi ha molt de vincle amb els nens i amb les famílies.

3.Marta: Què és per vostè la inclusió? Considera que aquesta escola és inclusiva?

Per què?

Per mi la inclusió és molt important, perquè jo l'entenc com que tots a la classe hi tenen un lloc, tenen el seu espai, i per tant, que no són els nens qui s'han d'adaptar a un lloc, a una escola, sinó que l'escola s'ha d'adaptar a cada nen... llavors, per mi això és la inclusió, que tothom hi té cabuda.

D'altra banda, t'explico una mica el meu cas. Jo sóc nova d'aquest curs a l'escola, i pel que jo veig al centre i pel que jo, sobretot, veig que fem a la meva classe, som inclusius. A la classe tenim un nen SIEI totes les hores del dia a l'aula, i ja et dic, tot el que fem amb ell, les activitats, i tot això, són sempre relacionades amb el que estem treballant tots, i sempre, dins l'aula. Sempre que és convenient es realitzen les adaptacions necessàries per garantir la seva participació. Llavors, jo crec que sí, que és una escola inclusiva, i per tant, que la inclusió a classe la fem.

4.Marta: Considera que l'escola disposa dels recursos necessaris per vetllar i assegurar la inclusió de tot l'alumnat? Quins diria que són els que utilitzeu?

Sí que considero que l'escola disposa de recursos, més que res perquè si no no es podria fer aquesta inclusió de la que estem parlant, total, i per tant gràcies a això ho podem fer, perquè sinó, ja et dic, seria impossible. De fet, quan un recurs, una persona es posa de baixa, tot ens trontolla. Aquí és quan et dones compte que sense això no es podria fer res. Quins són els que utilitzem? Doncs a l'aula entra la mestra d'educació especial, després tenim l'educadora d'educació especial, i a més a més també disposem de vetlladores.

5.Marta: Com és la coordinació entre el professorat del SIEI i vostè?

Doncs aquesta coordinació és diària, és una coordinació imprescindible per la nostra feina, perquè vulguis o no, has de comunicar cada dia com ha estat aquest nen. Hem de parlar molt, s'ha de parlar, s'ha de reflexionar també molt, i trobar moments per també poder seure i poder programar juntes, que potser no és tant com m'agradaria, però que ja ho fem diàriament parlant, que tampoc és que no ho fem, sinó que ho fem d'aquesta manera, no tan formal, vull dir. I... i sobretot això, és una comunicació molt estreta perquè com també després ens comuniquem molt amb les famílies, doncs vulguis o no, tots hem d'anar a l'una. La comunicació ha de fluir i per això és el més important de la nostra feina.

6.Marta: Com és la comunicació i la coordinació amb la família de l'infant del SIEI?

Doncs mira, aquest any amb el tema COVID, intentem que les trobades siguin mínimes, per evitar riscos, però vulguis o no, hi són, perquè aquesta família necessita rebre un petit feedback cada dia. Llavors també hi ha molta comunicació via correu, qualsevol cosa que els hem de comunicar o explicar, si hem vist bé aquest nen, si no l'hem vist bé, qualsevol cosa que hagi fet, doncs també els hi enviem un correu. Però ja et dic, si no hi hagués aquest any COVID, seguiria sent una comunicació diària, perquè doncs quan ve la mare al matí, ja ens anticipa si ha dormit bé, si ha estat bé a casa, si ha esmorzat bé, llavors també, vulguis o no, això t'ajuda a saber com portar-lo aquell dia, com programar-li les activitats aquell dia, o saber si tiraràs més de fer activitats més manipulatives, o activitats més sensorials on es pugui relaxar, d'anar a donar un volt si ho necessita...

7.Marta: Amb quin personal extern es treballa conjuntament? Com es realitza el treball en xarxa amb aquests professionals?

Doncs mira, primer de tot l'EAP, diguéssim que fa un treball d'assessorament a les escoles i també hi és present a les reunions que fem online amb les famílies. I també això que et dic, ens assessora, de tant en tant passa per l'aula, fa observacions del nen, i llavors també parlem de què funciona, què no funciona tant i també ens donen recursos i orientacions. A part, el nen SIEI va a un centre extern, que es diu X, i en aquest centre extern, ells treballen, aquest any a nivell online, però si no ha estat sempre presencial, i treballen diguéssim continguts diversos, ho fan a través de la tauleta, i treballen molt la comunicació. Aquí a l'escola, està clar que treballem també molt la socialització, llavors diguéssim que cadascuna ens encarreguem de fer dos coses diferents, perquè aquesta socialització, quan en X està aquest centre extern no hi ha socialització, perquè és un treball individual, en canvi aquí a l'escola, treballem molt la socialització, també la comunicació, però és una mica més ampli. Allà només se centren a treballar diversos continguts, on fan diverses assignatures...

8.Marta: Els infants del SIEI estan sempre o passen la majoria de temps dins l'aula ordinària? Per quin motiu?

Sí, sempre, totes les hores el nen SIEI passa totes les hores a classe. Sí que és cert que té un horari reduït, hi ha algunes tardes que no ve a l'escola, perquè fa teràpia en un centre extern. Llavors, diguéssim que això és l'únic que fa, aquest horari adaptat i totes les hores les passa a la classe. Si hi ha moments en concret on l'infant té unes necessitats, perquè es posa nerviós o creiem necessari que pot sortir per anar a relaxar-se o anar a l'aula SIEI concreta que tenim, per relaxar-se i això, sí que s'utilitza també, però molt poques vegades. S'intenta reconduir sempre dins l'aula, i en moment molt puntuals surt, i després torna a entrar.

9.Marta: Els infants del SIEI necessiten suports addicionals o intensius? Quins suports i en quines situacions són necessaris?

Si, el nen SIEI que tenim a l'aula necessita suports addicionals, com a suport addicional tenim l'educadora d'educació especial i la mestra d'educació especial, i com a intensiu, el suport SIEI. A nivell de en quines situacions són necessaris, doncs sempre, perquè si

no no es podria dur a terme aquesta inclusió, necessitem d'aquests recursos personals per poder atendre les necessitats de l'infant.

10.Marta: Considera que hi ha una actitud inclusiva i respectuosa dins les aules? Diria que els infants tenen en compte la diversitat? Per què?

Doncs si, considero que hi ha una actitud inclusiva i molt respectuosa, però sobretot perquè també es fa un treball previ, t'explico una miqueta la situació d'aquest curs. Com es van barrejar grups de P5, clar hi havia molts nens que ja coneixien al nen SIEI, i hi havia molts altres que no el coneixien, llavors clar prèviament es va fer tot un treball d'entendre què és l'autisme, amb contes, amb dinàmiques de grup... i tot això va facilitar que els infants poguessin entendre aquest nen, perquè actua així, com és... sobretot perquè els nens entenguessin com és i perquè es comporta com es comporta. Llavors, a partir d'aquest treball, vulguis o no, els nens es van començar a apropar molt més a ell. És un treball que s'ha de fer contínuament.

Després d'haver fet aquest treball previ, jo considero que el tenen molt en compte, que l'estimen molt, que el valorem molt a classe, diàriament, i moltes vegades, aturem la classe per comentar alguna cosa que ell ha fet super bé, el tenim molt en compte. I això és una cosa bàsica, és a dir, si el mestre el té en compte, els nens el tindran en compte. Vulguis o no, tu com a mestra ets el model, i els nens faran el que vegin que tu fas, llavors, cada dia estem veient que això funciona, i que per exemple avui, en una activitat que hem fet de missatges, doncs aquest nen també rep missatges de..."t'estimo X" o "ets el meu amic"... i tot això, si no hi ha un valor, un treball de, aquí som tots una pinya, som tots una família, no existiria.

11.Marta: Considera que s'hauria de contemplar alguna proposta de millora a nivell d'aula?

Doncs a nivell de coordinació amb la mestra d'educació especial i amb l'educadora d'educació especial, del SIEI, doncs sí que és veritat que hi ha moments que t'agradaria més poder-te comunicar, trobar moments on aturar-nos, reflexionar una miqueta i parlar sobretot el que anem fent... I aquests moments a vegades, pel dia a dia, costa trobar. Doncs això sí que seria una de les propostes que milloraria.

15.5 Annex 5: Anàlisi Projecte Educatiu de Centre

Projecte Educatiu de Centre (PEC)

Gestió de l'aula / escola

En el Projecte Educatiu de Centre no es fa referència a la gestió específica d'aula, però sí que queden detallats els recursos de centre, específicament la planificació i organització d'aquests. En el PEC queda reflectida la línia de treball que se segueix, on un dels eixos vertebradors que defineixen el centre educatiu és la inclusió, garantint i vetllant sempre per una atenció a la diversitat per aprendre a ser i fer. Altrament, i fent referència a l'organització del centre, convé ressaltar que, tot i que el lideratge del centre educatiu està al cap de l'equip directiu, queda especificat que, a partir de l'equip de coordinació, dels grups de treball del Claustre i el Consell Escolar, el treball conjunt ha de ser un aspecte molt present, per garantir que totes les propostes i iniciatives que van sorgint al dia a dia, puguin escoltar-se i tenir el lloc que mereixen. En aquest sentit, un dels criteris que es defineixen en el PEC en referència a l'estructura organitzativa i la gestió és la inclusió, on queda detallada la importància d'oferir i vetllar igualtat d'oportunitats entre tot l'alumnat. Pel que fa a la gestió de recursos del centre, que indirectament implica la gestió de les aules, cal destacar l'èmfasi que es dóna a l'optimització dels recursos humans i materials, sempre amb l'objectiu de garantir un funcionament i una distribució que respongui a les necessitats del centre de manera equitativa i ajustada, i per consegüent, que garanteixi la inclusió de tot l'alumnat que forma part del Centre Educatiu. En particular, hi ha un punt concret del PEC que fa referència a la dotació del Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI) al curs 2018-2019. Aquest aspecte posa de manifest que el centre disposa de més professionals que alhora treballen dins les aules.

Rol de la mestra tutora i la mestra d'Educació Inclusiva

Dins del Projecte Educatiu de Centre queda detallada en un apartat específic l'acció tutorial. En aquest sentit, i com queda detallat en aquest punt, el tutor o tutora és el principal responsable del procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat d'aquella aula, i alhora, del seu desenvolupament personal. Per aquest fet, es detalla el valor i la importància que té la coordinació entre tots els docents que treballen conjuntament per assolir aquest objectiu, i per consegüent, aquest seguiment que es requereix durant tota l'etapa educativa.

Pel que fa al rol del tutor o tutora, cal esmentar diverses finalitats que queden definides en el PEC. D'entrada, cal destacar la col·laboració amb les famílies, un aspecte imprescindible a tenir en compte per tal de garantir un seguiment conjunt on s'ofereixi als pares, mares o tutors aquell assessorament o l'oportunitat de participar activament en el procés d'ensenyament i aprenentatge dels seus fills o filles.

Altrament, el tutor o tutora ha de saber identificar i atendre les diferents necessitats educatives que poden generar-se a l'aula, i per tant, saber donar una resposta i l'ajuda educativa ajustada a cada infant. Així mateix, i per tal de garantir una atenció a la diversitat, queda esmentada la notorietat de la tutora a l'hora de coordinar-se amb l'equip de mestres que intervé amb l'alumnat de l'aula. En darrer lloc, cal ressaltar la responsabilitat dels tutors i tutores a l'hora de generar un clima de confiança, respecte i tolerància a l'aula.

Pel que fa al rol de la mestra d'Educació Inclusiva, queda específicament detallat que, tot l'equip de mestres i educadors d'educació especial han de prioritzar ser presents a les aules, acompanyant a tot l'alumnat, i en especial, oferir l'ajuda educativa necessària a tots aquells infants amb Necessitats Educatives de Suport Educatiu i infants amb Necessitats Educatives Especials. En aquest sentit, les mestres d'Educació Especial fan docència compartida amb els mestres tutors/es, que es coordinen diàriament per garantir una educació inclusiva.

Altrament, les mestres d'Educació Especial formen part de la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD), on es detallen mesures i suports que cal introduir, es detallen intervencions a realitzar a l'aula i es fa un seguiment de tot aquell alumnat amb Necessitats Educatives de Suport Educatiu, entre d'altres.

A més a més, han de participar en l'elaboració dels Plans de Suport Individualitzat (PI), conjuntament amb l'equip directiu i l'Equip d'Assessorament i orientació Psicopedagògica (EAP).

Presència, Participació i Progrés Alumnat SIEI

Des del curs 2018-2019, l'escola disposa del Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI), i per tant, disposa d'una mestra d'educació especial i una educadora especial, que se sumen a la plantilla de mestres que el centre disposa. En el Projecte Educatiu de Centre queda esmentada la voluntat del centre d'apostar per una educació inclusiva, on tothom pugui formar-hi part, oferint una igualtat d'oportunitats a tot l'alumnat i garantint una atenció a la diversitat i una resposta educativa tan sensibilitzada com sigui possible a les necessitats. Per aquest motiu, l'escola s'organitza i es planifica tenint en compte aquestes necessitats, garantint sempre que tot l'alumnat pugui ser present a les aules, participar i aprendre, dels seus companys i companyes, i amb ells/es. Per assegurar sempre aquesta inclusió, l'escola defensa la cooperació, l'autonomia, el compromís i el respecte com a aprenentatges transversals, i a la vegada, un seguit de mesures que afavoreixin aquests aprenentatges, com per exemple, la personalització dels aprenentatges. Altrament, es defensa el suport individual com una possibilitat per optimitzar el procés d'ensenyament i aprenentatge de l'alumnat, tenint sempre present la importància de planificar i proposar activitats a l'aula que permetin que tot l'alumnat pugui prendre partit. En aquest sentit, el centre té com a objectiu la identificació i eliminació de les barreres en l'aprenentatge i la participació que poden trobar els nens i nenes durant el procés d'ensenyament i aprenentatge.

Coordinació dels diferents professionals

En el Projecte Educatiu de Centre es detallen concretament els professionals que treballen conjuntament. Primerament, trobem el personal que treballa al centre, que són 28'5 mestres, distribuïts en tutories, especialitats i càrrecs directius. A més a més, el centre disposa d'una Tècnica d'Educació Infantil (TEI) i una Tècnica d'Educació Especial (TEE). Altrament, i fent referència als serveis de Col·laboració amb el Departament d'Educació, el centre disposa d'una Psicopedagoga de l'EAP, una logopeda del servei del CREDA i dues vetlladores. En darrer lloc, el centre compta amb dues psicòlogues municipals i l'equip de Serveis Socials, format per educadora i treballadora social.

Molts d'aquests professionals es coordinen a través de les reunions setmanals que realitza la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD), on es fa un seguiment dels alumnes que ho requereixen.

Comunicació i coordinació amb les famílies

El centre defensa una educació caracteritzada per la participació i implicació de totes les famílies que formen part de la comunitat educativa. En aquest sentit, es defensa una escola oberta a les famílies, on hi hagi una coordinació conjunta que permet-hi establir vincles, a través de la confiança i el respecte. Per tal que tot l'alumnat pugui gaudir d'un procés d'ensenyament i aprenentatge el més enriquidor possible, cal que la família i l'escola vagin de la mà, i per tant, l'escola defensa la transcendència de donar un espai a les famílies perquè puguin formar part del creixement dels seus fills i filles.

15.6 Annex 6: Anàlisi Projecte de Convivència

Projecte de Convivència

A partir del Projecte de Convivència i a partir del diagnosi dels resultats recollits del Centre Educatiu, ens centrem en l'apartat d'inclusió, el sisè tema del document que ens ocupa. Primerament ens centrarem en les actuacions que queden descrites, fent referència al **centre**, **l'aula** i **l'entorn** (pàg 18). En segon lloc ens centrarem en la planificació de centre en referència a la inclusió, destacant els recursos que s'utilitzen per donar resposta a les diferents actuacions de centre i destacant les responsables de cadascuna d'elles (pàg 71).

Gestió de l'aula / centre

- **“Concretar en la Programació general anual de centre les accions previstes per fomentar una educació inclusiva”**

Formació de centre: Escola inclusiva - incloure a la PGA (Programació General Anual)

- **“Incloure en les NOFC (Normes d'Organització i Funcionament de Centre) normes clares que garanteixin el respecte a tothom independentment de la seva condició, capacitat o característiques”**

NOFC (revisió dels apartats que fan referència a la inclusió)

Revisar cada curs, les NOFC i garantir el respecte a tots els membres de la comunitat

- **“Detectar les necessitats específiques dels alumnes (físiques, cognitives, afectives i relacionals, i socials)**

Realitzacions de proves inicials a l'inici de curs - Valoracions psicopedagògiques a primer de primària (EAP i psicòlogues municipals). Graelles i registres diversos proporcionats als tutors segons necessitats

- **“Fer ús de mètodes d'aprenentatge cooperatiu (treball d'investigació, ensenyament recíproc, aprenentatge entre iguals, projectes compartits, etc)**

Formació de centre sobre treball cooperatiu i escola inclusiva. Anar incorporant de forma extensiva mètodes que afavoreixin la personalització dels aprenentatges

Rol de la mestra tutora i la mestra d'Educació Inclusiva

- **“Dissenyar en el Pla d'acció tutorial activitats que fomentin el coneixement i el respecte per la diversitat de l'alumnat”**

El Pla d'acció tutorial recull tot tipus d'activitats programades per afavorir el coneixement el respecte (educació emocional)

Incloure dins el PAT (Pla d'acció tutorial) la programació de les sessions per donar a conèixer la diversitat fomentar el respecte.

- **“Incloure en el Pla de formació de centre actuacions formatives relacionades amb l'atenció a la diversitat i la inclusió”**
- Formació de centre (curs 19-20): Escola inclusiva (marc teòric i assessorament a la pràctica)

Presència, Participació i Progrés Alumnat SIEI

- **“Fer servir materials específics per atendre la diversitat de l'alumnat**

Afavorir l'ús i la utilització de les orientacions proporcionades pel departament en l'àmbit d'atenció a la diversitat. Recordant en els claustres, els cicles... els recursos dels que disposem per atendre a la diversitat - Proporcionar als i les mestres, a l'inici de curs, els links i recursos que posa a la nostra disposició el Departament d'Educació. Disponibles en format digital i en paper

Coordinació dels diferents professionals

- **“Aportar les experiències que es duen a terme en el centre als seminaris de traspàs primària-secundària, reunions amb altres centres de l’entorn, espais virtuals d’intercanvi o pràctica compartida”**

Seminaris d’EE, SIEI: traspàs acords - Espais digitals: publicar les experiències i pràctiques d’inclusió del centre.

Comunicació i coordinació amb les famílies

- **“Donar a conèixer a la comunitat escolar espais de debat, jornades i formació sobre educació inclusiva”**

Espai amb les famílies: Tertúlies X - Plafons informatius - correus electrònics a fi de fer difusió de les activitats planificades

- **“Utilitzar l’aplicació informàtica Escola i Família per tal de fomentar l’acció tutorial compartida”**

A les reunions d’inici de curs incorporar l’adreça de la pàgina Web Escola i família per afavorir aquest recurs

- **“Organitzar conjuntament amb les AMPA activitats i jornades que fomentin la convivència, el coneixement mutu entre les famílies i el respecte a la diversitat”**

Les tertúlies X: Continuar oferint un espai per a les famílies i els professionals, d’acompanyament i sensibilització. Escola de Pares conjuntament amb l’AMPA organitzar conferències, taules rodones i diferents recursos amb implicació de les famílies.

15.7 Annex 7: Anàlisi Pla d'Atenció a la Diversitat

Pla d'Atenció a la Diversitat (PAD)

Document pendent de revisió Curs 2020-2021

Gestió de l'aula / centre

Dins d'aquest document es fa referència al SIEI, definint el recurs i els alumnes que s'atenen. En un apartat concret d'aquest document, que fa referència a la dedicació horària, es remarca que el recurs SIEI ha de ser un suport per a tot l'alumnat, i per tant, les mestres de suport a la inclusió han de ser presents i tenir un paper prioritari davant la gestió de l'aula, conjuntament amb la tutora o tutor de l'aula.

Més endavant, en el document queda detallat l'alumnat que rep mesures específiques. Cal destacar que l'escola atén a alumnes SIEI, alumnes que presenten N.E.S.E amb dictamen, alumnes amb informe SCD (Situació sociocultural desfavorida), alumnes amb PI (Pla de Suport Individualitzat) i alumnes amb trastorns d'aprenentatge.

Altrament, es detallen les metodologies que s'han d'utilitzar per afavorir la inclusió dins les aules, destacant la codocència, els racons, el treball cooperatiu, els projectes i la programació multinivell.

Rol de la mestra tutora i la mestra d'Educació Inclusiva

L'escola compta amb mestres especialistes en el suport a la inclusió (MESI), concretament una Mestra de Suport a la Inclusió, que atén a l'alumnat d'Educació Infantil, una mestra de Suport a la Inclusió que atén a 4t i a Cicle Superior, una Mestra de Suport a la Inclusió del SIEI i de l'alumnat de Cicle Inicial i 3r. Altrament, el centre hi ha una auxiliar d'Educació Especial i dues vetlladores.

En aquest document, es destaca la importància que els professionals es coordinin, per tal d'atendre les necessitats que puguin haver-hi al centre. En aquest sentit, es

detalla que la tutora o tutor de cada aula ha de treballar conjuntament amb les mestres de suport a la inclusió per tal d'oferir a l'alumnat l'ajuda educativa necessària per poder garantir l'èxit educatiu de cadascun dels infants de l'escola.

“L'objectiu del suport ha de ser treballar per aconseguir que l'escola s'adapti a les necessitats de tot l'alumnat, és a dir, elaborar conjuntament amb els tutors/es una programació d'aula flexible i oberta que respongui a les necessitats de suport educatiu de cada un dels nostres alumnes i ajudar a dissenyar una metodologia educativa que ajudi al professorat a incloure efectivament a tot l'alumnat”.

Altrament, en el Pla d'Atenció a la Diversitat queden detallades les funcions de l'equip de suport: (p. 5 - 6)

- **Col·laborar en la planificació, l'elaboració, el seguiment i l'avaluació del pla individualitzat de l'alumnat amb n.e.e.**

- **Assessorar i orientar en relació a estratègies organitzatives i metodològiques.**

- **Orientar i facilitar la recerca i/o l'elaboració de materials curriculars adients per atendre la diversitat**

- **Col·laborar en la detecció i anàlisi de les necessitats educatives de l'alumnat.**

- **Participar en l'avaluació i la promoció de l'alumnat amb n.e.e.**

- **La intervenció amb l'alumnat amb n.e.e. es fa majoritàriament dins l'aula**

ordinària, de forma coordinada amb el professorat.

- **Elaborar un pla anual amb la proposta d'actuacions de millora.**

- **Coordinar-se amb l'equip directiu per planificar, seguir i avaluar la tasca**

desenvolupada per l'equip de suport i del professorat que hi treballa amb l'alumnat amb n.e.e.

- **Orientar en relació a les pautes d'actuació Família –centre.**

- **Participar amb l'equip de cicle en l'organització i el desenvolupament d'activitats que facilitin la participació de tot l'alumnat.**

- **Coordinacions amb els serveis externs que intervenen amb l'alumnat amb n.e.e.**

Altrament, en el Pla d'Atenció a la Diversitat queda detallada la relació entre la tutora o el tutor i la mestra de suport a la inclusió, remarcant el que representa treballar conjuntament. En aquest sentit, es destaca que s'han de garantir coordinacions

periòdiques, mínim una al mes, les sessions compartides amb el mateix grup a l'aula i la realització conjunta de l'adaptació de la programació i l'avaluació.

Presència, Participació i Progrés Alumnat SIEI

Actualment, el SIEI del Centre Educatiu atén a sis alumnes. En el Pla d'Atenció a la Diversitat es destaca la importància que el recurs SIEI ha d'oferir i garantir, sempre que sigui possible, per fer el suport dins les aules de referència de cada alumne/a. D'aquesta manera, es vetlla per la presència a l'escola ordinària i dins de les aules de l'alumnat que forma part del SIEI. En aquest sentit, al Pla d'Atenció a la Diversitat queden detallades algunes de les mesures metodològiques que es realitzen a nivell de centre per atendre les necessitats de l'alumnat. Algunes d'aquestes mesures són el desdoblament dels grups-classe, poder realitzar codocència o docència compartida, realitzar racons i l'atenció individualitzada dins o fora de l'aula. A partir d'aquests suports es permet fer una atenció molt més individualitzada, i per consegüent, permet ajustar l'ajuda educativa d'una manera molt més acotada a les necessitats del grup-classe per garantir oportunitats d'èxit educatiu a tot l'alumnat, i amb especial atenció a aquell alumnat amb alguna Necessitat Específica de Suport Educatiu.

Altrament, i fent referència a les mesures curriculars que adopta el centre educatiu per atendre a la diversitat, cal destacar-ne, primerament, les universals. En aquest document es detalla que, les programacions d'aula puguin ser les més obertes i flexibles possibles, amb la intenció d'arribar a proposar programacions multinivell. En aquest sentit, aquestes programacions han de tenir present la diversitat de l'aula i com donar una resposta ajustada, a partir de mesures d'atenció a la diversitat que garanteixin la participació i el progrés de tot l'alumnat dins l'aula. A més, es manifesta la importància de diversificar metodologies didàctiques dins les aules per poder donar cabuda a tot l'alumnat. Per aquest motiu, cal remarcar també l'ús de metodologies obertes i la flexibilització d'objectius i continguts que siguin necessaris per anar avançant d'una manera coherent i sensible a les diferents necessitats de cada aula.

En darrer lloc, en el Pla d'Atenció a la Diversitat es detallen les mesures específiques d'atenció a la diversitat. Es fa referència als Plans Individualitzats (PI), on es detalla el procés d'elaboració, d'establiment i d'avaluació dels resultats.

Coordinació dels diferents professionals

En el Pla d'Atenció a la Diversitat es detallen els recursos humans, concretament els professionals externs a l'escola que treballen conjuntament amb tot l'equip docent. Aquestes professionals són presents a l'escola en franges estipulades, concretades en el document que ens ocupa. L'escola compta amb una fisioterapeuta de l'EAP, una logopeda del CREDA, una psicòloga municipal i la psicopedagoga de l'EAP. Altrament, en aquest document es fa referència a l'assessorament que l'escola pot disposar en les avaluacions i la presa de determinades decisions, de diferents professionals, concretament, dels professionals dels serveis educatius de la zona (EAP i LIC), els serveis específics per a alumnes amb discapacitat auditiva (CREDA), serveis específics per a alumnes amb discapacitat visual (CREDV) i serveis educatius específics per a alumnes amb greus trastorns del desenvolupament i de la conducta (CRETDIC).

Dins del Pla d'Atenció a la Diversitat trobem un punt dedicat a la Comissió d'Atenció a la Diversitat. Dins del centre educatiu, aquesta comissió té com a funció l'organització dels recursos personals i materials per aconseguir garantir una educació inclusiva que atengui a la diversitat de l'escola. Queden detallats els següents objectius: (p. 14)

- 1. Establir criteris d'atenció a la diversitat, organitzar i planificar per prioritats els nens que s'han de derivar a l'EAP (dictàmens, diagnòstic, nens susceptibles de diagnòstic) i altres serveis.**
- 2. Fer el seguiment dels alumnes que estan atesos en serveis externs (serveis socials, psicòlegs privats, logopedes, CSMIJ, CREDA, CDIAP, optometristes...) i fer les coordinacions pertinents. Després de cada avaluació, recollir en graelles les actuacions d'atenció a la diversitat que s'han fet amb cada alumne/a.**
- 3. Revisar dinamitzar, i optimitzar el pla d'atenció a la diversitat. Reunió en equip per fer la revisió de les tasques dels membres de la CAD.**
- 4. Valorar la necessitat d'elaborar un PI a demanda del/ la tutora, les propostes de repetició o de flexibilització.**
- 5. Identificar l'alumnat susceptible de rebre el suport del i valorar la realització de demandes al CREDA.**
- 6. Participar en la Comissió Social (Formada pels membres de la CAD + l'educador/a Social i la Treballadora Social de l'Ajuntament i la Treballadora Social de l'EAP i la Coordinadora LIC), per tal de coordinar els esforços amb els infants amb risc social.**

Comunicació i coordinació amb les famílies

En aquest document també es fa referència a l'àmbit de les famílies. En aquest document queda descrita la importància de col·laborar amb totes les famílies de l'escola, especialment amb aquelles famílies que tenen infants amb necessitats educatives.

“Els mestres especialistes de suport a la inclusió han de coordinar les intervencions en el centre per garantir que, en el marc dels àmbits definits anteriorment, els alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu (NESE), i especialment dels alumnes adscrits al SIEI”

15.8 Annex 8: Observacions

Característiques de l'observació	Actuacions de les Mestres d'Educació Inclusiva del centre, especialment la mestra del SIEI a diferents aules, tan d'educació infantil com educació primària.
Propòsit de l'observació	Determinar el grau d'inclusió del centre, observant quina és l'atenció a la diversitat i conèixer el paper de les mestres d'Educació inclusiva del centre, especialment la mestra del SIEI.
Temporalització de l'observació	Cada observació té una temporalització d'una hora aproximadament.

Observació 1.

DISSENY OBSERVACIÓ GRAU D'INCLUSIÓ DEL CENTRE		
Data:	Grup – classe: P4 A	Hora: 11h
Categories	Rangs d'observació	Observacions
Gestió aula/ centre	<ul style="list-style-type: none"> – Participació de l'alumnat: el o la mestra promou la participació activa de tot l'alumnat mitjançant diferents organitzacions d'aula – Distribució de l'alumnat: quan es 	Durant la primera estona, i després d'haver tornat del pati, la mestra llegeix un llibre sobre les figures geomètriques que un infant de l'aula ha portat. L'alumnat està disposat en rotllana i escolten a la mestra. La mestra va fent preguntes als

	<p>treballa en equips, els grups estan constituïts de manera heterogènia.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Mesures i suports: les aules disposen de recursos personals i materials i es realitzen actuacions que afavoreixen l'aprenentatge de tot l'alumnat – Gestió del temps: Es respecten els diferents ritmes de treball a l'aula i es dóna una resposta ajustada – Pràctiques educatives inclusives: S'ofereixen a l'aula propostes educatives diversificades adaptades a les necessitats de l'aula 	<p>infants, promovent així la participació activa de tot l'alumnat. L'alumna que forma part del SIEI respon les preguntes que la mestra li fa. A l'aula es troba la mestra tutora i l'educadora d'educació especial, que és present per atendre les necessitats de l'aula. Un dels infants de l'aula marxa de la rotllana i les dues mestres el conviden a tornar. Tot i que en un principi l'alumne decideix escoltar des d'un punt més llunyà de l'aula, al final decideix tornar. En tot moment es dóna temps i espai a l'alumne.</p> <p>Al cap d'una estona, arriba la mestra de música. Els infants continuen disposats en cercle i comencen a cantar cançons sobre la Vella Quaresma. Tots els infants participen.</p>
<p>Rol mestra Educació Inclusiva i mestra tutora</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Visió que els i les docents tenen sobre la diversitat: Els i les mestres tenen en compte a tot l'alumnat i valoren la diversitat com un element enriquidor a l'aula – Docència compartida o codocència: es realitza codocència i hi ha una responsabilitat 	<p>Totes les mestres que intervenen a l'aula durant aquesta estona tenen en compte a tots els infants que formen part de l'aula. Plantegen activitats obertes que permeten que tots els infants puguin participar activament.</p> <p>En aquest cas, a l'aula hi són presents una mestra i una educadora. Tot i que la mestra és</p>

	<p>compartida entre les dues mestres</p> <ul style="list-style-type: none"> – Rol de la Mestre d'Educació Inclusiva: la mestra d'Educació Inclusiva no únicament intervé individualment amb l'alumne amb necessitats educatives, sinó que col·labora amb el tutor o tutora per promoure l'aprenentatge de tot l'alumnat 	<p>la que porta la classe, l'educadora també participa a la classe. No només està amb l'alumna del SIEI, sinó que intervé amb tots els infants.</p>
<p>Presència, participació i accés alumnat SIEI</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Presència de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI és sempre present a l'aula o hi és la majoria del temps – Participació de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI participa activament a l'aula – Progrés de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI té oportunitats d'aprenentatge dins l'aula 	<p>L'alumna que forma part del SIEI és present en tot moment dins l'aula. Les mestres promouen que l'alumna participi activament en les activitats que es realitzen a l'aula. Altrament, l'alumna aprèn coses noves conjuntament amb els seus companys. Coneixen noves figures geomètriques a través del conte i practiquen entre tots i totes una nova cançó amb la mestra de música.</p>

Observació 2.

DISSENY OBSERVACIÓ GRAU D'INCLUSIÓ DEL CENTRE		
Data:	Grup – classe: 1r B	Hora: 9.00h

Categories	Rangs d'observació	Observacions
Gestió aula/ centre	<ul style="list-style-type: none"> – Participació de l'alumnat: el o la mestra promou la participació activa de tot l'alumnat mitjançant diferents organitzacions d'aula – Distribució de l'alumnat: quan es treballa en equips, els grups estan constituïts de manera heterogènia. – Mesures i suports: les aules disposen de recursos personals i materials i es realitzen actuacions que afavoreixen l'aprenentatge de tot l'alumnat – Gestió del temps: Es respecten els diferents ritmes de treball a l'aula i es dóna una resposta ajustada – Pràctiques educatives inclusives: S'ofereixen a l'aula propostes educatives diversificades adaptades a les necessitats de l'aula 	<p>A primera hora, un cop l'alumnat ja està assegut, es comencen a realitzar les rutines. Cada dia s'escolten i es canten tres cançons. Tots els infants de l'aula participen activament. Un cop finalitzat, els infants que tenen algun càrrec assignat aquella setmana el comencen a fer, i els companys i companyes que no en tenen, comencen a llegir el conte que tenen al calaix. L'infant del SIEI, que està amb la Mestra d'Educació Inclusiva, comença a fer el pla del dia i el menú. A partir de diferents pictogrames, van construint el que faran durant aquell dia i les mestres que hi haurà a l'aula. D'aquesta manera, l'alumne preveu tot el que farà durant aquell dia. En aquest sentit, s'utilitza aquest recurs material que permet a l'alumne percebre d'una manera visual l'organització d'aquell dia.</p> <p>En tot moment es respecten els diferents ritmes de l'aula, i per tant, es deixen els espais necessaris perquè cada infant pugui resoldre el que ha de fer en aquell moment.</p>

<p>Rol mestra Educació Inclusiva i mestra tutora</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Visió que els i les docents tenen sobre la diversitat: Els i les mestres tenen en compte a tot l'alumnat i valoren la diversitat com un element enriquidor a l'aula – Docència compartida o codocència: es realitza codocència i hi ha una responsabilitat compartida entre les dues mestres – Rol de la Mestra d'Educació Inclusiva: la mestra d'Educació Inclusiva no únicament intervé individualment amb l'alumne amb necessitats educatives, sinó que col·labora amb el tutor o tutora per promoure l'aprenentatge de tot l'alumnat 	<p>Les dues mestres que hi ha a l'aula durant el matí es mostren sempre amb una actitud molt respectuosa i inclusiva. Valoren molt a cadascun dels infants que formen part de l'aula i vetllen perquè tots i totes puguin aprendre. Ofereixen ajudes educatives cada vegada que és necessari; durant els càrrecs o per llegir.</p> <p>En aquest cas, la mestra d'Educació Inclusiva està sempre amb l'infant del SIEI, ja que sempre ha de tenir a una persona que l'acompanyi en el que es fa a l'aula. Tot i això, es posa de manifest la responsabilitat compartida que tenen les dues mestres a l'aula, ja que en tot moment s'observa com les dues mestres estan pendents de tot l'alumnat.</p>
<p>Presència, participació i accés alumnat SIEI</p>	<ul style="list-style-type: none"> – Presència de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI és sempre present a l'aula o hi és la majoria del temps – Participació de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI participa activament a l'aula 	<p>L'infant del SIEI de l'aula en qüestió és present en tot moment. Durant tot el matí no abandona l'aula en cap moment. Altrament, participa amb tot el grup – classe a les diferents rutines que es realitzen, i a l'hora de llegir, ell duu a terme el pla del dia i el menú, una tasca que du a terme cada dia. En aquest cas, l'infant té oportunitats</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – Progrés de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI té oportunitats d'aprenentatge dins l'aula 	d'aprenentatge cada dia quan es proposen aquestes dues tasques. Cada vegada les realitza de manera més autònoma.
Coordinació diferents professionals (treball en xarxa)	<ul style="list-style-type: none"> – Contacte continuat: els diferents professionals es coordinen de manera continuada – Aspectes tractats en les coordinacions: es treballa conjuntament per assolir uns objectius comuns 	En aquest cas, la coordinació entre la tutora i la mestra d'Educació Inclusiva és continuada. En aquest cas, les rutines que es realitzen cada matí estan molt pactades, i per tant, es treballa per assolir els objectius que hi ha darrere de la realització del pla del dia i el menú.

Observació 3.

DISSENY OBSERVACIÓ GRAU D'INCLUSIÓ DEL CENTRE		
Data:	Grup – classe: 3r B	Hora: 11:00h
Categories	Rangs d'observació	Observacions
Gestió aula/ centre	<ul style="list-style-type: none"> – Participació de l'alumnat: el o la mestra promou la participació activa de tot l'alumnat mitjançant diferents organitzacions d'aula – Distribució de l'alumnat: quan es treballa en equips, els 	Després del pati, i d'haver fet una estona de relaxació amb música de fons, els infants de l'aula es disposen a fer racons de matemàtiques. L'alumnat s'agrupa en grups de quatre i es reparteixen els materials necessaris per dur els racons a terme. Tot l'alumnat participa

	<p>grups estan constituïts de manera heterogènia.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mesures i suports: les aules disposen de recursos personals i materials i es realitzen actuacions que afavoreixen l'aprenentatge de tot l'alumnat - Gestió del temps: Es respecten els diferents ritmes de treball a l'aula i es dóna una resposta ajustada - Pràctiques educatives inclusives: S'ofereixen a l'aula propostes educatives diversificades adaptades a les necessitats de l'aula 	<p>activament amb els companys i companyes del grup d'iguals.</p> <p>Durant aquesta estona, a l'aula hi ha dues mestres, la tutora i la mestra de suport a la inclusió. En aquest sentit, es realitza codocència o docència compartida.</p> <p>En dur a terme racons, les propostes que és realitzen a l'aula són diversificades i flexibles, de tal manera que es poden adaptar a les diferents necessitats de l'aula. Cada infant té total llibertat per anar avançant al seu ritme.</p> <p>Durant l'estona dels racons, es presenta a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu un material adaptat per anar treballant la numeració.</p>
<p>Rol mestra Educació Inclusiva i mestra tutora</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Visió que els i les docents tenen sobre la diversitat: Els i les mestres tenen en compte a tot l'alumnat i valoren la diversitat com un element enriquidor a l'aula - Docència compartida o codocència: es realitza codocència i hi ha una responsabilitat 	<p>En tot moment, les dues mestres es mostren amb una actitud molt respectuosa i sensible a les necessitats de l'aula. És notable la visió positiva que tenen envers la diversitat. Com s'ha dit anteriorment, es realitza docència compartida, i en tot moment s'observa una coordinació entre les dues mestres, que comenten diferents</p>

	<p>compartida entre les dues mestres</p> <ul style="list-style-type: none"> - Rol de la Mestre d'Educació Inclusiva: la mestra d'Educació Inclusiva no únicament intervé individualment amb l'alumne amb necessitats educatives, sinó que col·labora amb el tutor o tutora per promoure l'aprenentatge de tot l'alumnat 	<p>aspectes que van sorgint durant el transcurs de les activitats. S'observa com hi ha una responsabilitat compartida entre les dues. La mestra de suport a la inclusió (MESI) intervé amb els alumnes amb necessitats específiques de suport educatiu, però també ho fa amb els altres infants de l'aula. En tot moment, la MESI vetlla per garantir el progrés de tot l'alumnat de l'aula, prioritzant quan és necessari, l'atenció als infants amb necessitats educatives especials.</p>
<p>Presència, participació i accés alumnat SIEI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Presència de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI és sempre present a l'aula o hi és la majoria del temps - Participació de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI participa activament a l'aula - Progrés de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI té oportunitats d'aprenentatge dins l'aula 	<p>En aquesta aula hi ha una alumna que forma part del SIEI. Durant tota l'activitat l'alumna és present a l'aula i en cap moment marxa a un altre espai. Participa activament a l'aula i a l'activitat que se li proposa.</p> <p>Durant el racó de matemàtiques que realitza, s'observa com l'alumna al principi no acaba d'entendre l'activitat i la realitza aleatòriament. Tot i això, i després de fer-ho conjuntament, l'alumna es mostra més interessada en l'activitat. En aquest sentit, s'ofereixen oportunitats d'aprenentatge dins l'aula, adaptats a les necessitats de l'alumna.</p>

Observació 4.

DISSENY OBSERVACIÓ GRAU D'INCLUSIÓ DEL CENTRE		
Data:	Grup – classe: 1r B	Hora:
Categories	Rangs d'observació	Observacions
Gestió aula/ centre	<ul style="list-style-type: none"> – Participació de l'alumnat: el o la mestra promou la participació activa de tot l'alumnat mitjançant diferents organitzacions d'aula – Distribució de l'alumnat: quan es treballa en equips, els grups estan constituïts de manera heterogènia. – Mesures i suports: les aules disposen de recursos personals i materials i es realitzen actuacions que afavoreixen l'aprenentatge de tot l'alumnat – Gestió del temps: Es respecten els diferents ritmes de treball a l'aula i es dóna una resposta ajustada 	<p>Durant el matí, i després de realitzar les rutines i els càrrecs de tot l'alumnat, es realitza un desdoblament. Mig grup marxa a fer informàtica amb un mestre i l'altre mig grup es queda a l'aula per realitzar uns racons de català. L'alumnat es disposa en grups heterogenis.</p> <p>Tot l'alumnat participa activament en els racons que es proposen, treballant els transports i els esports. El material que es presenta està pensat per arribar a tothom, i per tant, cada infant va realitzant el que se'ls demana al seu ritme, respectant a tot l'alumnat i donant l'ajuda educativa necessària en cada situació. En aquest sentit, la proposta educativa que es presenta s'intenta aproximar al màxim a una proposta didàctica multinivell, ja que es proposa una</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - Pràctiques educatives inclusives: S'ofereixen a l'aula propostes educatives diversificades adaptades a les necessitats de l'aula 	<p>activitat oberta i flexible, amb múltiples opcions de treball per cada infant.</p>
<p>Rol mestra Educació Inclusiva i mestra tutora</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Visió que els i les docents tenen sobre la diversitat: Els i les mestres tenen en compte a tot l'alumnat i valoren la diversitat com un element enriquidor a l'aula - Docència compartida o codocència: es realitza codocència i hi ha una responsabilitat compartida entre les dues mestres - Rol de la Mestra d'Educació Inclusiva: la mestra d'Educació Inclusiva no únicament intervé individualment amb l'alumne amb necessitats educatives, sinó que col·labora amb el tutor o tutora per promoure l'aprenentatge de tot l'alumnat 	<p>Durant la realització dels racons hi ha dues mestres a l'aula. Es realitza docència compartida, tot i que la Mestra de Suport a la Inclusió està la gran majoria del temps amb l'infant del SIEI, ja que així ho requereix. Tot i això, durant el matí s'observa la comunicació permanent que hi ha entre les dues tutores i s'observa una responsabilitat compartida.</p> <p>En el cas de la Mestra d'Educació Inclusiva, durant els racons va estar la majoria del temps amb l'infant del SIEI, realitzant amb ell l'adaptació corresponent. Cal destacar que aquest infant requereix d'un suport intensiu, i per tant, sempre ha d'estar acompanyat, ja sigui per la Mestra de Suport a la Inclusió, l'educadora o la vetlladora. No obstant això, en algunes ocasions ajudava als infants que presenten més necessitats.</p>
<p>Presència, participació i</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Presència de l'alumnat: L'alumnat que forma part 	<p>L'alumne que forma part del SIEI sempre hi és present a l'aula, i</p>

<p>accés alumnat SIEI</p>	<p>del SIEI és sempre present a l'aula o hi és la majoria del temps</p> <ul style="list-style-type: none"> - Participació de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI participa activament a l'aula - Progrés de l'alumnat: L'alumnat que forma part del SIEI té oportunitats d'aprenentatge dins l'aula? 	<p>per tant, durant aquesta activitat també. L'alumne va participar activament en el racó que tractava sobre els esports, amb un material adaptat per ell. En tot moment va treballar el mateix contingut que els seus iguals, els esports, a partir d'un material molt més visual i manipulatiu, pensat per ell.</p> <p>En aquest sentit, l'alumne té oportunitats d'aprenentatge dins l'aula, ja que realitza una activitat com els seus companys i companyes, tenint en compte les seves necessitats.</p>
-------------------------------	---	--

Observació 5:

DISSENY OBSERVACIÓ GRAU D'INCLUSIÓ DEL CENTRE		
Data:	Grup – classe:	Hora:
Categories	Rangs d'observació	Observacions
<p>Coordinació diferents professionals (treball en xarxa)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Contacte continuat: els diferents professionals es coordinen de manera continuada - Aspectes tractats en les coordinacions: es treballa conjuntament per assolir uns objectius comuns 	<p>Com cada dilluns, a l'escola es realitza una reunió de la Comissió d'Atenció a la Diversitat. En aquesta reunió hi són presents diferents professionals, tant del centre com externs. En aquesta ocasió va ser-hi present la Cap d'Estudis del centre, les tres Mestres de Suport a la Inclusió, la psicòloga municipal i la</p>

		<p>psicopedagoga de l'Equip d'Assessorament i orientació Psicopedagògic (EAP). En aquest sentit, i al trobar-se un dia a la setmana, la coordinació entre totes les professionals que hi intervenen és continuada. Es manifesta la importància que li donen a aquestes reunions, ja que troben essencial poder compartir vivències i sensacions.</p> <p>Durant aquesta coordinació es tracten diversos aspectes, sempre posant sobre la taula els objectius comuns de la CAD. En aquest cas, la coordinació va començar amb la participació d'una tutora de l'escola, ja que s'havien de comentar diferents aspectes que la preocupaven. En la majoria d'ocasions les tutores no hi són present, exceptuant aquelles situacions en les quals es creu convenient. Després d'haver parlat sobre aquest aspecte, es segueixen comentant els diferents punts del dia. Es realitza un seguiment de tot l'alumnat que rep una atenció d'algun servei extern i es comenta la situació de diferents infants que creuen que s'han de derivar a l'EAP o altres serveis. A més, es comenten diferents mesures que es poden dur a terme per optimitzar el procés</p>
--	--	--

		d'ensenyament i aprenentatge de tot l'alumnat.
--	--	--

Observació 6.

DISSENY OBSERVACIÓ GRAU D'INCLUSIÓ DEL CENTRE		
Data:	Grup – classe:	Hora:
Categories	Rangs d'observació	Observacions
Comunicació i coordinació famílies	<ul style="list-style-type: none"> – Comunicació i coordinació amb les famílies: es disposa d'espais per dur a terme un diàleg permanent i recíproc 	<p>La comunicació i coordinació amb les famílies és permanent. Aquest any, amb el Covid-19, les famílies no entren a l'escola. Tot i això, a l'hora de marxar, si hi ha algun tema prioritari, poden comunicar-se en aquell moment. Les famílies disposen del correu electrònic de la tutora per qualsevol cosa i es duen a terme tres reunions fixes al curs, de manera telemàtica. En el cas de l'infant que forma part del SIEI, de primer de primària, la mare l'acompanya cada dia a la fila que es fa al pati de l'escola. En aquest moment, la comunicació és essencial, ja que la mare pot fer el traspàs d'informació que creu convenient i que dona molta informació a les mestres. A l'hora de marxar es fa el mateix, les mestres expliquen com han vist a aquell infant durant el dia, tot i</p>

		que tenen una llibreta viatgera on se'ls apunta tot el que s'ha fet.
--	--	--

15.9 Annex 9: Full d'informació als participants i consentiment Informat

FULL D'INFORMACIÓ ALS PARTICIPANTS

Dades

- **Titul del projecte:** El Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva
- **Nom i cognoms de l'estudiant:** Marta Munuera i Serra
- **Centre al qual pertany:** Universitat de Vic – Universitat Central de Catalunya (UVic – UCC)
- **Nom de la institució o institucions a la qual es porta a terme el projecte:** Escola El Colomer

Descripció

- **Objectius Treball de Fi de Grau:**
  - Descriure i analitzar el funcionament i l'organització del SIEI per tal de conèixer si són un suport inclusiu per l'alumnat
    1. Analitzar la presència, la participació i el progrés de l'alumnat del SIEI a l'escola ordinària
    2. Identificar les estructures o elements de centre que afavoreixen la inclusió de l'alumnat del SIEI a l'escola
    3. Explorar quina és la funció del personal extern que treballa conjuntament amb l'escola i conèixer com és la seva coordinació
    4. Analitzar les funcions de les mestres i els mestres d'educació inclusiva en el context d'inclusió, investigant les estratègies que utilitzen les mestres del SIEI
    5. Analitzar la perspectiva i col·laboració amb les famílies
  - Analitzar l'experiència d'una escola amb SIEI i veure quines propostes de millora es podrien dur a terme per aconseguir una major inclusió
    1. Dissenyar les propostes de millora
- La participació consisteix en la realització d'una entrevista relacionada amb els objectius de la recerca, detallats anteriorment. Les preguntes que es plantejaran hauran estat dissenyades prèviament i se'n podran afegir sempre que sigui convenient i significatiu per la recerca.
- L'entrevista tindrà una durada d'una hora aproximadament, que es realitzarà en una sola trobada, i serà enregistrada, mantenint sempre la protecció de dades i l'anonimat dels participants.

- El participant té dret a retirar-se en qualsevol moment d'una part o de la totalitat de l'estudi, sense expressió de causa o motiu i sense conseqüències; la possibilitat de clarificar dubtes abans d'acceptar participar-hi i el dret a conèixer els resultats.
- El treball d'investigació podrà ser afegit al Repositori Institucional de la Universitat de Vic, sempre mantenint l'anonimat.

Garantia de protecció de dades

- Garantim la protecció de dades, assegurant la confidencialitat de tota la informació tractada, preservant la privacitat, tal com s'exposa a la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i en el Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD).
- Garantim que totes les dades utilitzades a partir de l'entrevista seran utilitzades mantenint l'anonimat, i quedaran únicament registrades al document oficial del Treball de Fi de Grau, al OneDrive UVic - UCC, un document compartit únicament amb la tutora de la recerca.

DECLARACIÓ DE CONSENTIMENT INFORMAT

Jo..... amb DNI .....

Declaro que:

1. Declaro que he llegit el full d'informació al participant sobre l'estudi esmentat.
2. He estat informat/da de l'objectiu de l'estudi i de participar en una entrevista centrada en l'estudi sobre el Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva (SIEI).
3. Dono el meu consentiment a ser enregistrat/da al llarg de l'entrevista i se m'ha assegurat que es mantindrà la confidencialitat de les meves dades personals, d'acord amb la Llei orgànica 3/2018, de 5 de desembre, de protecció de dades personals i garantia dels drets digitals i el Reglament general (UE) 2016/679, de 27 d'abril de 2016, de protecció de dades (RGPD).
4. El consentiment l'atorgo de manera voluntària.

Signant aquest document declaro el meu consentiment a participar i ser enregistrat/da.

Signatura del o la participant

Signatura de l'estudiant (investigador/a)

....., ... de ..... de .....

GARANTIA DE PROTECCIÓ DE DADES D'acord amb el que disposa la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades des de caràcter personal, us informem que les dades recollides només seran utilitzades exclusivament per la realització d'aquest estudi, sempre mantenint la confidencialitat. En qualsevol moment podreu exercir els drets d'accés, cancel·lació i rectificació de les vostres dades per a totes o algunes d'aquestes finalitats adreçant-vos a l'estudiant.

15.10 Annex 10: Full d'autorització observacions

AUTORITZACIÓ

En/ Na..... com a director/a o responsable del centre educatiu .....autoritza que es puguin realitzar diverses observacions amb relació al Suport Intensiu per a l'Escolarització Inclusiva, amb la finalitat exclusiva de recollir dades per a la realització del Treball de Final de Grau de l'estudiant ..... de la Facultat d'Educació, Traducció i Ciències Humanes de la Universitat de Vic (UVic -UCC).

Per la seva part, l'estudiant s'ha compromès a: "respectar els drets fonamentals de les persones, siguin infants o persones adultes; demanar el consentiment de les persones que col·laborin o participin en el treball; respectar l'esfera privada de totes les persones, grups o institucions que participin o estiguin relacionades amb el treball; utilitzar la informació obtinguda només amb finalitats científiques i donar compte dels resultats del treball a les persones, grups o institucions col·laboradores".

Signatura

..... de ..... de 2021.

GARANTIA DE PROTECCIÓ DE DADES D'acord amb el que disposa la Llei Orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, us informem que les dades recollides només seran utilitzades exclusivament per la realització d'aquest estudi, sempre mantenint la confidencialitat. En qualsevol moment podreu exercir els drets d'accés, cancel·lació i rectificació de les vostres dades per a totes o algunes d'aquestes finalitats adreçant-vos a l'estudiant.

15.11 Annex 11. Quadre d'anàlisi dels resultats per categories

	Entrevista 1. Inspectora educació	Entrevista 2. Directora	Entrevista 3. MESI	Entrevista 4. Tutora
Categoria 1. Gestió aula/centre	<p>Coordinació CAD d'un centre educatiu – cal deixar de mirar el dèficit de l'alumne per centrar la mirada en el context</p> <p>Reflexionar sobre què es pot canviar a escala de centre per garantir el progrés de tot l'alumnat</p> <p>CAD -anàlisi i reflexió</p>	<p>Setmanalment reunió de la CAD (EAP, psicòloga municipal, equip d'educació especial del centre i equip directiu)</p> <p>Recollir inquietuds i evidències (mestres i assistents), alumnat amb necessitats educatives (puntuals o permanents)</p> <p>Triangular tota la informació – propostes als mestres, encaminar proves per obtenir diagnòstics... Prioritats.</p> <p>Franja dels divendres tarda (coordinació ed. Especial)</p>	<p>Importància dels recursos humans per garantir la inclusió de l'alumnat</p> <p>Recursos humans: vetlladores, educadora d'educació especial i mestres de suport a la inclusió</p> <p>Importància del treball en equip per assegurar la</p>	<p>L'escola disposa de recursos per garantir la inclusió</p> <p>Sense recursos humans seria impossible garantir la inclusió de tot l'alumnat</p> <p>Recursos humans dins l'aula: mestra de suport a la inclusió, educadora d'educació especial i vetlladores</p>

	<p>sobre les mesures universals, addicionals i intenses</p> <p>(bona gestió i organització d'aquestes mesures)</p> <hr/> <p><u>Punts febles:</u> <i>deixar de mirar dèficit</i></p> <p><u>Punts forts:</u> <i>centrar mirada context. Treball intens de reflexió (millores de centre per garantir el progrés i mesures emprades per</i></p>	<p>Claustres pedagògics (un al trimestre)</p> <p>Sessions d'avaluació</p> <p>Documents de centre teòrics (PEC, Pla d'Atenció a la Diversitat...) + revisió documents en funció dels recursos, alumnat que s'atén i organització anual</p> <p>SIEI: tercer any que el centre compta amb aquest suport.</p> <p>Abans de tenir SIEI era una escola amb alumnat amb diagnòstic concret.</p> <p>Participació seminaris TEA, CSMIJ, CDIAP.. Molt treball equip Ed. Especial.</p>	<p>inclusió</p> <p>Evolució de la perspectiva per part dels docents de l'escola – ser conscients de la importància dels recursos humans per donar resposta als infants amb més necessitats</p> <p>Codocència</p> <p>Recursos humans distribuïts equitativament (la majoria d'hores estan cobertes i són dues persones a l'aula)</p>	<hr/> <p><u>Punts febles:</u> <i>si manquen recursos humans no garantim inclusió</i></p> <p><u>Punts forts:</u> <i>es disposa de recursos humans</i></p>
--	--	---	--	--

	<p><i>l'atenció a la diversitat)</i></p>	<p>Sol·licitud al Departament per un SIEI. Serveis Territorials assigna el recurs. (Una MESI i una educadora més).</p> <p>Primer any suport de l'equip d'educació especial del Departament.</p> <p>Formació específica inclusió a tot el claustre (Universitat de Vic)</p> <p>Claustre= sensibilitat i mirada cap a la inclusió. Patiment per la gestió dels recursos</p> <p>Flexibilitat gestió de recursos humans, tenir en compte les necessitats del centre (equitat). Compartir aquesta organització dels recursos a la CAD.</p> <p>Actitud respectuosa i inclusiva en totes les</p>	<p>Diversitat = enriquiment</p> <hr/> <p><i>Punts febles:</i> <i>angoixa en el repartiment de recursos humans</i></p> <p><i>Punts forts:</i> <i>recursos humans per garantir la inclusió, treball en equip professionals, canvi en la mirada cap a la inclusió, codocència, valorar la diversitat</i></p>	
--	--	---	--	--

		<p>franges. “Treball molt latent i molt sistemàtic d’educació emocional”</p> <hr/> <p><i>Punts febles:</i> <i>recuperar coordinacions MESI, patiment envers la gestió dels recursos humans</i></p> <p><i>Punts forts:</i> <i>Comunicació molt intensa professionals interns i externs (CAD), formacions específiques inclusió del professorat i participació en seminaris, equitat en la distribució de recursos humans</i></p>		
--	--	---	--	--

	Projecte Educatiu de Centre	Projecte de convivència	Pla d’Atenció a la Diversitat
Categoria 1. Gestió aula/	Eixos vertebradors: inclusió, atenció a la	Programació general anual (accions per	SIEI – suport per tot l’alumnat (presència dels mestres de suport a la inclusió dins les

<p>centre</p>	<p>diversitat per aprendre a ser i fer.</p> <p>Organització de centre: lideratge educatiu (equip directiu, coordinació, grups de treball i consell escolar)</p> <p>Estructura organitzativa i gestió de la inclusió – igualtat d'oportunitats per tot l'alumnat</p> <p>Optimització dels recursos humans i materials (distribució equitativa per garantir la inclusió)</p> <p>SIEI: suport que s'afegeix als recursos humans del centre – codocència</p>	<p>garantir una educació inclusiva)</p> <p>Formació de centre -Escola inclusiva i treball cooperatiu</p> <p>Normes d'Organització i Funcionament de Centre – garantir el respecte de tothom (inclusió)</p> <p>Identificació necessitats educatives de l'alumnat (físiques, cognitives, afectives i relacionals, i socials)</p> <p>Proves inicials</p> <p>Valoracions psicopedagògiques (EAP i</p>	<p>aules ordinàries)</p> <p>Gestió d'aula - tutors/es i mestres de suport a la inclusió (coordinació)</p> <p>Atenció a la diversitat:</p> <p>Alumnat del SIEI, alumnes NESE amb dictamen, alumnes amb informe SCD, alumnes amb PI i alumnes amb trastorns d'aprenentatge</p> <p>Metodologies per afavorir la inclusió: codocència, racons, treball cooperatiu, projectes i programació multinivell</p>
----------------------	---	---	---

		psicòloga municipal) Mètodes d'aprenentatge cooperatiu a les aules – personalització dels aprenentatges	
--	--	---	--

	Observació 1	Observació 2	Observació 3	Observació 4	Observació 5	Observació 6
Categoria 1. Gestió aula/centre	Es promou la participació activa de l'alumnat A la classe es troba la mestra tutora i l'educadora d'educació	Tots els infants participen activament en les activitats que es proposen a l'aula A l'aula són	A l'aula es treballa a partir de racons didàctics . L'alumnat s'agrupa amb grups cooperatius i tot	-	A l'aula es promou una metodologia per afavorir l'atenció a la diversitat: desdoblament	-

	<p>especial com a suport de la nena adscrita al SIEI</p> <p>Es respecten els espais i el temps de cada infant</p> <p>Es proposen pràctiques educatives que inclouen a tot l'alumnat</p>	<p>presentes dues mestres, la mestra tutora i la mestra de suport a la inclusió</p> <p>Corresponsabilitat entre les dues professionals</p> <p>A l'aula hi ha recursos materials per atendre les necessitats de l'infant del SIEI: ús de pictogrames (pla del dia)</p>	<p>l'alumnat participa activament a l'activitat</p> <p>A l'aula hi ha dues mestres</p> <p>Propostes a l'aula diversificades i flexibles (adaptar les necessitats de l'aula)</p> <p>Es respecten els diferents ritmes de treball a l'aula</p>		<p>Es realitzen racons didàctics de català</p> <p>L'alumnat, disposat en grups heterogenis, participa activament amb els diferents materials proposats</p> <p>Material obert i flexible per poder arribar a tothom (oferint ajuda educativa necessària)</p>	
--	--	--	---	--	---	--

		Respecte pels ritmes de l'aula (es dóna espai)	L'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu realitza un racó a partir d'un material adaptat		Proposta de racons que s'intenta aproximar al multinivell	
--	--	---	--	--	---	--

	Relació amb el marc teòric	Investigadora/ estudiant
Categoria 1. Gestió aula/ centre	Índex per la inclusió (Crear cultures inclusives, generar polítiques inclusives i desenvolupar pràctiques inclusives) <u>(Booth i Ainscow)</u>	Triangulada la informació extreta dels tres instruments es poden destacar aspectes positius i propostes de millora. Primerament, s'observa a partir dels tres instruments la importància de les mesures d'atenció a la diversitat que es realitzen a les aules. Per exemple, es descriuen diverses metodologies que afavoreixen la inclusió (racons, treball cooperatiu, codocència...) Altrament, es posa de manifest la importància de la Comissió d'Atenció a la Diversitat, una comunicació molt intensa i continuada on hi participen tant professionals interns com externs del centre. En aquestes comissions es tracten diversos aspectes, prioritant qüestions lligades a l'alumnat, i sobretot, es fa un

	<p>Mesures i suports d'atenció a la diversitat (gestió dels recursos humans per donar resposta a la diversitat) <u>(Decret 150/2017)</u></p> <p>Les 3P (presència, participació i progrés dins les aules en general) <u>(Ainscow i Muntaner)</u></p>	<p>treball de reflexió sobre les possibles mesures i suports a incorporar a les aules per donar una resposta més ajustada a les necessitats de cada aula. En aquest sentit, es valora l'equitat com l'element a tenir més en compte a l'hora de distribuir els recursos humans. Hi ha una sensació generalitzada d'angoixa pels recursos humans, ja que hi ha aules amb infants amb unes necessitats molt concrets i permanents, que necessiten un suport continuat.</p> <p>Cal destacar l'evolució en la mirada envers la inclusió que s'ha desenvolupat al llarg dels anys amb el claustre de mestres, a partir de formacions específiques sobre inclusió i amb la participació de l'equip de mestres de suport a la inclusió en diversos seminaris.</p> <p>Dins de l'aula, la codocència és un element habitual a les aules, sobretot aquelles on hi ha un infant adscrit al SIEI del centre. S'observa una responsabilitat compartida per part de les dues mestres que intervenen a l'aula.</p> <p>En darrer lloc, convé ressaltar la presència, la participació i el progrés de tot l'alumnat dins l'escola ordinària i les aules de referència.</p>
--	--	---

	Entrevista 1. Inspectora educació	Entrevista 2. Directora	Entrevista 3. MESI	Entrevista 4. Tutora
<p>Categoria 2. Rol de la mestra tutoria i la Mestra de</p>	<p>MESI – ha de ser l'assessor/a interna del centre. Recolzament i suport</p>	<p>-</p>	<p>Tasca MESI + tutora – oferir eines i estratègies per garantir la presència de l'alumnat amb</p>	<p>Importància en la relació amb les famílies</p>

<p>Suport a la Inclusió</p>	<p>Persona de referència de l'educació inclusiva dins del centre</p> <p>Suport als tutors i tutores amb els que treballa</p> <p>Atenció directa amb l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu (dins l'aula)</p> <p>Modelatge + codocència</p> <p>Coordinació MESI i tutor/a – molt intensiva (codocència)</p> <p>SIEI – El suport va on es troba l'infant, no l'infant on està el suport</p>		<p>NESE dins l'aula ordinària.</p> <p>Adaptació de feines quan sigui necessari</p> <p>Disposar d'hores de coordinació per trobar-se amb els tutors: adaptar materials, compartir visions... Manca de moments per poder trobar-se. No són suficients.</p> <p>L'educadora també participa en aquestes coordinacions</p>	<p>Coordinació amb la MESI (codocència). Diària i imprescindible. Importància de reflexionar, trobar moments per compartir, programar... manca de moments per fer-ho</p> <p>Comunicació molt estreta, anar a la una</p> <p>Coordinació educadora i vetlladores</p>
--	--	--	---	---

	<p>Codocència – coordinació per elaborar materials, diferents nivells d'activitats, ventall molt més ampli de suports i mesures universals</p> <hr/> <p><u>Punts forts:</u> recolzament i suport per part de la MESI, atenció directa a l'alumnat, modelatge, codocència (coordinació intensiva)</p> <p><u>Punts febles:</u> prioritzar sempre portar els suports on està l'infant i no al revés</p>		<p><u>Punts forts:</u> MESI ofereix estratègies i eines (presència), coordinació molt intensiva entre les docents, paper de l'educadora d'educació especial</p> <p><u>Punts febles:</u> Mancança d'espais i temps per coordinar-se. No és suficient</p>	<p><u>Punts forts:</u> coordinació amb MESI/ educadora / vetlladora i tutor/a – mateixa línia de treball (famílies), codocència, comunicació intensa i continuada</p> <p><u>Punts febles:</u> pocs moments per coordinar-se</p>
--	---	--	---	---

	Projecte Educatiu de Centre	Projecte de convivència	Pla d'Atenció a la Diversitat
<p>Categoria 2. Rol de la</p>	<p>Tutor/a – principal responsable de l'aula – coordinació amb tots els</p>	<p>Pla d'acció tutorial – elaboració promovent el</p>	<p>Mestres especialistes en el suport a la inclusió (MESI):</p>

<p>mestra tutoria i la Mestra de Suport a la Inclusió</p>	<p>professionals que hi intervenen</p> <p>Treballar conjuntament amb altres docents per assolir objectius comuns</p> <p>Col·laboració amb les famílies (seguiment, assessorament i participació)</p> <p>Identificació de les diferents necessitats educatives de l'aula i saber donar resposta – atenció a la diversitat</p> <p><u>Mestra de Suport a la Inclusió</u> – presència dins les aules ordinàries</p>	<p>coneixement i el respecte per la diversitat</p> <p>Dissenyar un treball global d'educació emocional</p>	<p>Tres mestres de suport a la inclusió, auxiliar d'Educació Especial i dues vetlladores</p> <p>Coordinació professionals (atendre necessitats del centre)</p> <p>Tutors i tutores – treballar conjuntament amb les MESI (oferir a l'alumnat ajuda educativa ajustada – garantir l'èxit educatiu)</p> <p>L'escola s'ha d'adaptar a les necessitats de l'alumnat (programacions d'aula flexibles i obertes - metodologies inclusives)</p> <p><u>Mestra de suport a la inclusió:</u></p> <p>Planificació, elaboració, seguiment i avaluació PI</p>
---	---	---	---

	<p>Acompanyament alumnat – ajuda educativa (NESE i NEE)</p> <p>Docència compartida amb tutors/es (coordinació i treball en xarxa)</p> <p>Participació a la CAD – mesures i suports, intervencions, seguiment...</p> <p>Elaboració dels Plans de Suport Individualitzat (PI)</p> <p>Treball en xarxa amb l'EAP</p>		<p>Assessorament estratègic organitzatives i metodològiques</p> <p>Elaboració materials (atenció a la diversitat)</p> <p>Detecció i anàlisi necessitats educatives</p> <p>Participació avaluacions</p> <p>Intervencions dins les aules ordinàries (coordinació docents)</p> <p>Pla anual propostes de millora</p> <p>Coordinació amb l'equip directiu (planificació, seguiment i avaluació tasca MESI)</p>
--	--	--	--

			<p>Orientacions famílies</p> <p>Participació cicles (elaborar activitats que fomentin la participació)</p> <p>Coordinació serveis externs alumnat NEE</p> <p>Coordinacions periòdiques, sessions compartides, adaptació programació (tutors i tutores)</p>
--	--	--	--

	Observació 1	Observació 2	Observació 3	Observació 4	Observació 5	Observació 6
Categoria 2. Rol de la mestra tutoria i la Mestra de	Codocència – les dues mestres tenen en compte a tot	Actitud inclusiva i respectuosa per part de les mestres	Actitud molt respectuosa i inclusiva per part de les dues	-	Docència compartida (mestra de suport a la	-

<p>Suport a la Inclusió</p>	<p>l'alumnat</p> <p>L'educadora intervé amb tots els infants, no únicament amb la del SIEI</p>	<p>Garanteixen el progrés de tot l'alumnat</p> <p>S'ofereixen ajudes educatives ajustades</p> <p>Responsabilitat compartida, tot i que la MESI està la major part del temps amb l'infant del SIEI (necessitats molt concretes)</p>	<p>mestres</p> <p>Visió molt positiva de les docents envers la diversitat</p> <p>Docència compartida (molta coordinació) – responsabilitat compartida</p> <p>La mestra de suport a la inclusió intervé amb tot l'alumnat de l'aula, sempre prioritzant l'atenció a la alumna del SIEI</p>		<p>inclusió i tutora)</p> <p>MESI- suport individualitzat a l'infant del SIEI (necessitats concretes)</p> <p>Responsabilitat compartida (molta coordinació i preparació de materials)</p>	
--	--	--	---	--	---	--

	Relació amb el marc teòric	Investigadora/ estudiant
<p>Rol de la mestra tutoria i la Mestra de Suport a la Inclusió</p>	<p>Funcions mestres de suport a la inclusió i rellevància de la coordinació amb els tutors/es – codocència (Torelló / De l'escola inclusiva al sistema inclusiu)</p> <p>Tasques de cada professional (ampliar marc teòric)</p> <p>“Què vol dir fer de mestre?” (ampliar marc teòric)</p>	<p>Després d'analitzar detalladament les dades extretes de la categoria 2 a partir dels tres instruments, convé destacar algunes idees. Primerament, és important remarcar la figura de la mestra de suport a la inclusió, professional que ha de fer un treball de suport i recolzament als tutors i les tutores, i a altres especialistes, fer una atenció directa amb l'alumnat, prioritzant el suport individualitzat per aquell alumnat que forma part del SIEI. En aquest sentit, les mestres de suport a la inclusió fan docència compartida a diferents aules, i per tant, la coordinació és molt intensiva. Altrament, i com afirmava una de les mestres de suport a la inclusió del centre educatiu, és essencial oferir eines i estratègies als tutors i tutores, per tal de garantir i vetllar per la presència de tot l'alumnat dins l'aula ordinària. Altrament, es destaca la figura de l'educadora d'educació especial i les vetlladores, professionals que també fan atenció directa amb els infants, i que sovint no se'ls dóna les mateixes hores per coordinar-se. Es remarca la importància que aquestes dues professionals, sobretot l'educadora, puguin participar en les coordinacions amb els tutors i tutores de referència de cada grup en el que intervenen, i alhora, poder tenir un espai per poder fer un traspàs diari d'informació, tant a les i els docents com a les famílies. Es posa de manifest que les hores de coordinació són molt reduïdes i que no permeten coordinar-se en condicions, ho han de fer en nombroses ocasions fora de l'horari lectiu. En darrer lloc, cal destacar que en ocasions els infants amb necessitats educatives, sobretot els infants adscrits al SIEI surten fora de l'aula. Tot i que és en ocasions molt puntuals, cal prioritzar sempre que sigui possible, que el suport es trobi dins l'aula de referència de l'infant, i que no hagi de ser l'infant qui surti de l'aula per tenir aquest suport.</p>

	Entrevista 1. Inspectora educació	Entrevista 2. Directora	Entrevista 3. MESI	Entrevista 4. Tutora
<p>Categoria 3. Presència, Participació i Progrés Alumnat SIEI</p>	<p>“Aconseguir el màxim de totes les persones [...] intentar assolir el seu màxim potencial donant a cadascú el que necessita”</p> <p>Personalització dels aprenentatges</p> <p>Donar els suports necessaris per arribar al màxim progrés i èxit</p>	<p>“Dret que tenen totes les persones a poder participar d’una vida plena en la societat d’avui dia [...] per exemple, ser escolaritzats”</p> <p>Reconèixer habilitats, potencialitats i capacitats.</p> <p>Intervenció dels i les mestres dirigida a les necessitats de l’alumnat</p> <p>Inclusió= suma que permet una educació integral (aprendre, evolucionar i tenir oportunitats)</p> <p>“Aprendre a ser, a ser persona i a</p>	<p>“La inclusió forma part d’una manera de viure i entendre el món, no únicament de l’àmbit educatiu, sinó que forma part d’una cosa més gran”</p> <p>Presència de l’alumnat a l’escola ordinària</p> <p>Escola formi part de la vida diària, on hi puguin viure (alumnat amb NEE)</p> <p>Gairebé sempre els infants del SIEI estan dins l’aula ordinària (formen part del seu grup-classe)</p>	<p>“Tots a la classe tenen un lloc, tenen el seu espai [...] l’escola s’ha d’adaptar a cada nen”.</p> <p>Tothom té cabuda dins l’escola</p> <p>Presència de l’alumnat del SIEI dins l’aula ordinària, la gran majoria d’hores.</p> <p>Horari reduït, teràpia a un centre extern</p>

	<p>educatiu de tot l'alumnat</p> <p>Perspectives molt diferents sobre la inclusió. Famílies que lluiten per una inclusió plena i famílies que opten per un centre d'educació especial</p> <p>Docents amb molta capacitat de planificar activitats que puguin arribar a tothom i docents que no tenen aquesta mirada tan inclusiva</p>	<p>poder conviure”</p> <p>Respecte i tolerància</p> <p>Diversitat = oportunitat</p> <hr/> <p>Creixement notable de l'escola – acollir alumnat amb més necessitats “centre obert a tothom”</p> <p>Formacions professorat</p> <p>Convivència, educació emocional, atenció a la diversitat...</p>	<p>Es surt sempre que l'infant mostra una necessitat d'haver de sortir de l'aula</p> <p>Els infants del SIEI necessiten gairebé la majoria d'hores un suport intensiu per part de l'educadora, la MESI o la vetlladora</p> <p>Les mesures que s'utilitzen amb els infants del SIEI queden descrites al PI</p> <p>Exemple: suports visuals (pictogrames), adaptacions materials, flexibilització del temps de treball i realització de tasques, suport i acompanyament en les habilitats socials i interacció amb els altres...</p> <p>Actitud molt respectuosa i inclusiva dins</p>	<p>Només surt de l'aula en situacions molt concretes, quan hi ha una necessitat específica – s'intenta sempre reconduir la situació dins l'aula</p> <p>Participació en totes les activitats, sempre tenint en compte les adaptacions necessàries (relacionades amb el que treballa el grup – classe)</p> <p>Suports: atenció de l'educadora, la MESI i vetlladores.</p>
--	---	---	--	--

	<p>Perspectiva o visió de manca de recursos i suports (necessaris per garantir una bona inclusió)</p> <hr/> <p><u>Punts forts:</u> <i>personalització dels aprenentatges, suports per garantir les 3 P</i></p> <p><u>Punts febles:</u> <i>perspectives diferents dins la comunitat educativa, docents amb visions diferents envers la inclusió. Perspectiva de manca</i></p>	<p>Establiment SIEI</p> <p>Perspectiva comunitat educativa: alumnat molt sensibilitzat, orientacions i dinàmiques per ajudar l'equip de mestres, molta pedagogia amb les famílies a favor de la inclusió</p> <hr/> <p><u>Punts forts:</u> <i>intervenció mestres dirigida a donar resposta a les necessitats, educació integral, la diversitat com una oportunitat, formació contínua del professorat</i></p>	<p>les aules. Enriquir-se de la diversitat present a l'aula</p> <p>Molt treball des de l'àrea de valors</p> <p>Infants conscients de les necessitats de l'aula (sensibilitat especial cap als companys i companyes amb més necessitats)</p> <hr/> <p><u>Punts forts:</u> <i>Presència alumnat SIEI aules ordinàries, suports intensius (garantir inclusió), ús de mesures universals, addicionals i intenses, actitud respectuosa i inclusiva del grup d'iguals dels infants amb necessitats educatives especials</i></p> <p><u>Punts febles:</u> <i>sortides fora de l'aula de</i></p>	<p>Recursos humans essencials per garantir la inclusió de l'infant del SIEI</p> <p>Actitud inclusiva i respectuosa dins l'aula (treball de sensibilització a partir de contes, dinàmiques de grup...)</p> <p>Treball continuo</p> <p>"Tots som una pinya"</p> <hr/> <p><u>Punts forts:</u> <i>presència i participació dels infants</i></p>
--	---	--	--	---

	<i>de recursos (garantir inclusió)</i>	<u>Punts febles:</u> <i>cal fer més pedagogia amb les famílies a favor de la inclusió</i>	<i>referència de l'alumnat (minimitzar-les al màxim)</i>	<i>del SIEI dins l'aula ordinària, es contemplen adaptacions per garantir el progrés i l'èxit educatiu de tot l'alumnat, recursos humans i actitud molt respectuosa dins l'aula</i> <u>Punts febles:</u> <i>sortides fora de l'aula (minimitzar-les)</i>
--	--	--	--	--

	Projecte Educatiu de Centre	Projecte de convivència	Pla d'Atenció a la Diversitat
Categoria 3. Presència, Participació i Progrés Alumnat SIEI	SIEI – Mestra de suport a la inclusió i educadora d'educació especial Educació inclusiva – igualtat d'oportunitats per tot l'alumnat (atenció a la diversitat i resposta	Atenció a la diversitat – emprar materials específics (utilitzar tots aquells recursos que es van recollint: claustrs, cicles, formacions,	SIEI – sis alumnes (garantir i oferir suport dins les aules ordinàries) Presència alumnat SIEI dins l'escola ordinària i les aules de referència

	<p>educativa sensibilitzada)</p> <p>Presència de l'alumnat a les aules ordinàries</p> <p>Participació en el procés</p> <p>Aprendre dels companys i companyes, i conjuntament amb ells i elles</p> <p>Cooperació, autonomia, compromís i respecte</p> <p>Personalització dels aprenentatges</p> <p>Suport individualitzat (activitats que promoguin la participació de tots els infants)</p>	<p>orientacions del Departament d'Educació...</p>	<p>Mesures metodològiques: desdoblaments, codocència, racons, atenció individualitzada... (ajuda educativa ajustada i contingent) – garantir la igualtat d'oportunitats / èxit educatiu</p> <p>Mesures curriculars universals: programacions d'aula obertes i flexibles (multinivell) – garantir la participació i el progrés</p> <p>Diversificació de metodologies didàctiques (donar cabuda a tot l'alumnat)</p> <p>Flexibilització d'objectius i continguts</p> <p>Mesures específiques d'atenció a la diversitat: Plans Individualitzats (PI)</p>
--	---	---	--

	Identificació i eliminació de barreres en l'aprenentatge i la participació		
--	---	--	--

	Observació 1	Observació 2	Observació 3	Observació 4	Observació 5	Observació 6
Categoria 3. Presència, Participació i Progrés Alumnat SIEI	L'alumna del SIEI és present a l'aula ordinària en tot moment L'alumna participa i aprèn amb els seus companys i	L'infant del SIEI és present a l'aula de referència Participa en les rutines que es realitzen i en els càrrecs Es presenten	L'alumna del SIEI realitza els racons a l'aula ordinària. No marxa en cap moment. Participa activament en la activitat proposada, mostrant-se motivada	-	Presència de l'infant adscrit al SIEI a l'aula ordinària Participació activa en el racó sobre esports, amb un material adaptat	

	companyes	oportunitats d'aprenentatge per l'infant (autonomia)	<p>pel que fa.</p> <p>Al principi no acaba d'entendre l'activitat, però finalment, i després de treballar en equip, l'activitat es converteix en una oportunitat d'aprenentatge</p>		<p>(suport visual – pictogrames/ material manipulatiu)</p> <p>Es presenten oportunitats d'aprenentatge per aquest alumne</p>	
--	-----------	--	---	--	--	--

	Relació amb el marc teòric	Investigadora/ estudiant
<p>Categoria 3.</p> <p>Presència,</p> <p>Participació i</p> <p>Progrés</p> <p>Alumnat SIEI</p>	<p>Educació inclusiva</p> <p>(<u>Ainscow, Booth, Stainback,</u></p> <p><u>Echeita i Duck</u>)</p> <p>Inclusió de qualitat</p>	<p>Un cop analitzades totes les dades a partir els instruments, cal ressaltar certs aspectes. En primer lloc, cal destacar que la importància que la inspectora d'educació destaca envers la personalització dels aprenentatges, on l'alumnat sigui el protagonista del seu procés d'ensenyament i aprenentatge i els i les docents ofereixin una ajuda educativa ajustada durant tot el procés. En aquest sentit, l'escola també defensa aquest plantejament, intentant sempre oferir oportunitats d'aprenentatge a l'alumnat que els permeti construir aprenentatges valuosos. En aquest sentit, i per fer-ho possible, l'escola defensa que és indispensable que hi hagi els suports necessaris per donar resposta a les necessitats,</p>

	<p>Personalització dels aprenentatges <u>(De l'escola inclusiva al sistema educatiu inclusiu)</u></p> <p>Presència, Participació i progrés <u>(Ainscow i Muntaner)</u></p>	<p>prioritzant de manera més intensiva els suports a l'alumnat que forma part del SIEI. Per aquest motiu, la intervenció dels i les mestres sempre ha d'estar centrada a donar resposta a la diversitat present a les aules, valorant-la com un element enriquidor per tots i totes, i per tal de garantir la presència, la participació i el progrés de cadascun dels infants que formen part del centre educatiu. Per tal d'oferir aquest educació inclusiva, a l'escola s'empren mesures i suports universals, addicionals i intensius, sempre tenint en compte tot l'alumnat, realitzant metodologies obertes i flexibles, adaptacions materials, suport individualitzat... Tanmateix, i tot i que a l'escola els infants del SIEI surten de l'aula ordinària en comptades vegades, caldria minimitzar al màxim aquestes sortides fora de l'aula de referència dels infants.</p> <p>Altrament, es posa de manifest la importància de les formacions específiques al professorat amb relació a la inclusió, ja sigui a través d'una formació general per l'equip docent, com seminaris més específics per l'equip de mestres de suport a la inclusió.</p> <p>Pel que fa al treball pedagògic de centre, es defensa un treball a favor de la inclusió, d'una manera molt latent, per anar construint una escola inclusiva i amb una actitud molt respectuosa envers la diversitat.</p> <p>En darrer lloc, cal destacar l'opinió de la inspectora d'educació envers les diferents perspectives de la comunitat educativa amb relació a la inclusió. Les diferents visions i mirades tant de les famílies com els i les docents són diverses, i per tant, és important que des de les escoles es pugi fer molta més pedagogia per aconseguir comunitats educatives inclusives.</p>
--	--	--

	Entrevista 1. Inspectora educació	Entrevista 2. Directora	Entrevista 3. MESI	Entrevista 4. Tutora
<p>Categoria 4. Coordinació dels diferents professionals</p>	<p>Serveis Socials, CSMIJ, psicòlegs externs, logopèdies...</p> <p>Suport extern en horaris extraescolars</p> <p>Treball en xarxa, des del centre i des de l'EAP, coordinacions amb tots els serveis externs</p> <p>Reunions periòdiques (unificar criteris, unificar mirades,</p>	<p>Apostar per una bona coordinació i un bon treball en xarxa</p> <p>Equip d'Assessorament Psicopedagògic, un cop per setmana i participa a les reunions de la CAD.</p> <p>Psicòloga municipal un cop per setmana i participa a la CAD.</p> <p>Fisioterapeuta de l'EAP, atén a una alumna en concret, un cop per setmana + coordinacions mensuals fisioterapeuta, tutora i família.</p> <p>CREDA – atenció directa a l'alumnat i coordinació</p>	<p>CDIAP (ed. Infantil)</p> <p>Coordinacions on acompanya l'EAP)</p> <p>Comissions socials: Psicòlogues municipals, serveis socials, treballadora social EAP, l'EAP, equip directiu, MESI -</p> <p>Coordinacions amb serveis socials per parlar sobre aquells infants que atenen</p> <p>CREDA – reunions conjuntes (CREDA, tutora, MESI i famílies)</p>	<p>EAP- assessorament i presència a les reunions en determinats infants.</p> <p>Observacions a l'aula per donar recursos i orientacions</p> <p>Infant SIEI – centre privat: coordinació.</p> <p>Treball de comunicació i socialització</p>

	<p>objectiu comú de millora de l'alumne)</p> <hr/> <p><u>Punts forts:</u> <i>coordinació molt intensa i continuada, reunions per unificar objectius</i></p> <p><u>Punts febles:</u> -</p>	<p>MESI i tutors i tutores + periòdicament amb les famílies</p> <p>CSMIJ – molta informació vehiculada per part de l'EAP.</p> <p>CDIAP</p> <p>Centres privats - coordinacions tutors i tutores i equip de mestres d'educació especial que hi intervenen</p> <hr/> <p><u>Punts forts:</u> <i>bona coordinació i treball en xarxa, coordinació professionals interns i externs,</i></p>	<p>Serveis externs de l'escola – centres privats: coordinació dos cops a l'any (treball en xarxa, compartir objectius)</p> <hr/> <p><u>Punts forts:</u> <i>coordinacions professionals interns i externs, comissió social i centres privats</i></p> <p><u>Punts febles:</u> <i>en determinades ocasions, els objectius i el ritme de treball no són els mateixos dins del centre que fora. Cal unificar criteris.</i></p>	<hr/> <p><u>Punts forts:</u> <i>assessorament EAP (recursos i orientacions)</i></p> <p><i>Coordinació centres privats</i></p> <p><u>Punts febles:</u> <i>cal unificar criteris amb professionals que intervenen fora de l'horari lectiu</i></p>
--	--	---	---	---

		<p><i>coordinació centres privats</i></p> <p><u>Punts febles:</u> -</p>		
--	--	--	--	--

	Projecte Educatiu de Centre	Projecte de convivència	Pla d'Atenció a la Diversitat
<p>Categoria 4. Coordinació dels diferents professionals</p>	<p>Personal intern de centre:</p> <p>mestres tutors/es, especialistes, càrrecs directius, Tècnica d'Educació Infantil, Tècnica d'Educació Especial i vetlladores</p> <p>Personal extern:</p> <p>psicopedagoga de l'EAP, logopeda del CREDA, equip de Serveis Socials (educadora i treballadora social)</p> <p>Coordinacions entre els professionals –</p>	<p>Compartir experiències i pràctiques inclusives amb els diferents professionals:</p> <p>seminaris EE, SIEI, espais digitals...</p>	<p>Recursos humans del centre:</p> <p>Fisioterapeuta EAP</p> <p>Logopeda CREDA</p> <p>Psicòloga municipal</p> <p>Psicopedagoga EAP</p> <p>Assessorament en les avaluacions i presa de decisions (EAP, ELIC, CREDA; CREDV i CRETIC)</p> <p>Comissió d'Atenció a la Diversitat (organització</p>

	Comissió d'Atenció a la Diversitat (reunions setmanals)		<p>recursos personals i materials – educació inclusiva):</p> <p>Criteris d'atenció a la diversitat . organitzar i planificar prioritats</p> <p>Seguiment alumnes atesos en serveis externs i coordinacions</p> <p>Revisar i millorar el PAD</p> <p>Valoracions de les demandes dels tutors/es</p> <p>Identificació necessitats i demandes CREDA</p> <p>Participació Comissió Social</p>
--	--	--	--

	Observació 1	Observació 2	Observació 3	Observació 4	Observació 5	Observació 6
Categoria 4. Coordinació dels diferents professionals	-	Coordinació interna (tutora i mestra de suport a la inclusió)	-	Cada dilluns es realitza la Comissió d'atenció a la diversitat (CAD).	-	-

		<p>Coordinació molt intensa i continuada</p> <p>Planificació i elaboració conjunta dels materials, seguint uns objectius comuns</p>		<p>A la trobada hi són presents professionals interns de centre: cap d'estudis i mestres de suport a la inclusió.</p> <p>Com a professionals externs de centre: La psicopedagoga de l'EAP i la psicòloga municipal.</p> <p>Coordinació intensa i continuada</p> <p>Prioritzar aquelles situacions de centre més urgents</p>		
--	--	---	--	---	--	--

				<p>Seguiment de l'alumnat que rep suport extern</p> <p>Comentar casos que s'han de derivar algun servei extern: EAP, CREDA...</p> <p>Es posen sobre la taula mesures a tenir en compte per millorar l'atenció educativa a l'escola</p>		
--	--	--	--	--	--	--

	Relació amb el marc teòric	Investigadora/ estudiant
<p>Categoria 4. Coordinació dels diferents professionals</p>	<p>Coordinació interna i externa de centre <u>(ampliar marc teòric)</u></p> <p>Comissió Atenció a la Diversitat</p> <p>Treball en xarxa <u>(De l'escola inclusiva al sistema inclusiu)</u></p>	<p>Després d'analitzar les dades que es desprenen de la categoria 4, cal posar de manifest diversos elements. Primerament, s'observa que el centre educatiu dóna molta importància a les coordinacions dels diferents professionals, ja siguin interns o externs de centre. En aquest sentit, es defensa que ha de ser molt intensa i continuada, per tal d'unificar objectius i avançar cap a una mateixa direcció, per aconseguir una escola inclusiva.</p> <p>En segon lloc, cal destacar les dues comissions que més transcendència tenen a l'escola amb relació a la inclusió, que són la Comissió d'Atenció a la Diversitat (CAD) i la Comissió Social. A partir d'aquestes comissions es defineixen intervencions i es reflexiona sobre com garantir una escola vetllada per la igualtat d'oportunitats entre tot l'alumnat.</p> <p>En tercer lloc, es remarca la figura de la psicopedagoga de l'EAP, una professional que assessora i dóna orientacions que serveixen molt als professionals del centre per donar una resposta ajustada a la diversitat.</p> <p>En quart lloc, es mencionen els diferents professionals externs que hi poden intervenir sempre que és necessari: CREDA, CREDV, CSMIJ, CDIAP, ELIC, CRETIC, psicòloga municipal, EAP...</p> <p>Per últim, cal destacar la coordinació amb centres privats que treballen amb l'alumnat fora de l'horari lectiu. Cal remarcar que sovint avancen amb diferents ritmes i objectius, i per tant, és important tenir en compte que s'han d'unificar criteris i mirades per tal d'avançar cap a un objectiu comú, que sempre tingui relació amb l'èxit educatiu dels infants.</p>

	Entrevista 1. Inspectora educació	Entrevista 2. Directora	Entrevista 3. MESI	Entrevista 4. Tutora
<p>Categoria 5. Comunicació i coordinació amb les famílies</p>	<p>Comunicació i coordinació molt intensa amb les famílies (llibretes de comunicació, correus...)</p> <p>Comunicació primordial (bona evolució)</p> <p>Treball en xarxa, treball comú escola – família)</p> <p>Unificar discurs, unificar mirada – caminar cap a la</p>	<p>Bona predisposició de les famílies envers el suport SIEI.</p> <p>Escola oberta a les famílies (participació a l'aula, excursions, activitats escolars...)</p> <p>Acollida més extensa per les famílies amb infants amb necessitats educatives</p> <p>Ajudes i nodrir confiança</p> <p>Comunicació diària amb les famílies.</p> <p>Coordinacions establertes i sistematitzades per l'escola (quinzenals, mensuals</p>	<p>Comunicació i coordinació famílies – element essencial</p> <p>Importància amb aquells infants més vulnerables: traspàs diari d'informació (llibreta viatgera)</p> <p>Comunicació diària en les entrades i sortides (alumnat NEE)</p> <p>Reunions establertes amb les famílies (acompanyament per part</p>	<p>Feedbacks diaris (alumnat SIEI)</p> <p>Comunicació via correu, llibreta viatgera...</p> <p>Comunicació diària a les entrades i sortides (anticipar informació i traspàs)</p> <p>Coordinació i comunicació tutora i MESI per vetllar per una bona coordinació amb les famílies</p>

	<p>mateixa direcció</p> <p>Cuidar moltíssim aquesta comunicació (confiança envers el treball que es fa a l'escola per part de les famílies)</p>	<p>trimestre...)</p> <p>Establiment SIEI – fomentar relació amb les famílies d'aquests infants: “Les tertúlies X”</p> <p>Una tarda cada quinze dies es feia una trobada (compartir inquietuds, angoixes, perspectives...) - aturades</p>	<p>de l'EAP i tots els professionals que intervenen amb l'alumne en qüestió)</p> <p>Molt contacte</p>	
	<p><u>Punts forts:</u> coordinació i comunicació molt intensa (garantir bona evolució), unificar objectius</p> <p><u>Punts febles:</u> -</p>	<p><u>Punts forts:</u> escola oberta a les famílies, més intensa famílies amb infant al SIEI, confiança, comunicació molt intensa</p> <p><u>Punts febles:</u> s'han perdut les tertúlies a causa de la covid-19. Essencial recuperar aquests espais de creixement entre famílies</p>	<p><u>Punts forts:</u> comunicació i coordinació intensa (element central), molt contacte (diari i en reunions)</p> <p><u>Punts febles:</u> contacte més reduït a les entrades i sortides a causa de la covid-19</p>	<p><u>Punts forts:</u> comunicació diària i molt intensiva. Coordinació tutora i MESI (famílies)</p> <p><u>Punts febles:</u> contacte més reduït a les entrades i sortides a causa de la covid-19</p>

	Projecte Educatiu de Centre	Projecte de convivència	Pla d'Atenció a la Diversitat
<p>Categoria</p> <p>5. Comunicació i coordinació amb les famílies</p>	<p>Participació i implicació famílies</p> <p>Escola oberta a les famílies</p> <p>Coordinació conjunta (confiança i respecte)</p> <p>Escola i família (treball comú)</p> <p>Famílies presents en el procés d'ensenyament i aprenentatge, i en el creixement dels seus fills i filles</p>	<p>Espais de debat, jornades i formació sobre educació inclusiva "Tertúlies X"</p> <p>Aplicació informàtica Escola i Família (acció tutorial compartida)</p> <p>AMPA i escola – organitzar activitats i jornades a l'escola (convivència, coneixement i respecte a la diversitat)</p>	<p>Col·laboració amb totes les famílies, especialment les famílies amb fills i filles amb necessitats educatives</p> <p>Coordinar intervenció</p>

	Observació 1	Observació 2	Observació 3	Observació 4	Observació 5	Observació 6
<p>Categoria</p> <p>5.Comunicació</p> <p>i coordinació</p> <p>amb les</p> <p>famílies</p>	-	-	-	-	-	<p>Coordinació i comunicació permanent i molt intensiva (família SIEI)</p> <p>Comunicació diària en les entrades i sortides</p> <p>Correu electrònic i llibreta viatgera</p> <p>Tres reunions fixes a l'any (s'afegeixen totes les que siguin necessàries)</p> <p>Importància comunicació:</p>

						traspàs d'informació
--	--	--	--	--	--	----------------------

	Relació amb el marc teòric	Investigadora/ estudiant
<p>Categoria</p> <p>5.Comunicació i coordinació amb les famílies</p>	<p>Comunicació i coordinació famílies</p> <p><u>(De l'escola inclusiva al sistema inclusiu, Maffiote, Parellada)</u></p>	<p>A partir de tots els instruments de recollida de dades, dins la categoria 5 hi ha diferents aspectes que convé mencionar. Primerament, cal destacar la importància que es dona en la coordinació i comunicació amb les famílies. Es defensa una comunicació molt intensa i continuada, sobretot amb aquelles famílies amb infants amb necessitats educatives i encara més amb famílies amb infants del SIEI. D'aquesta manera, si la coordinació és constant, s'afavoreix la bona evolució dels infants dins del procés d'ensenyament i aprenentatge.</p> <p>El propòsit principal d'aquesta coordinació és unificar objectius, per tal de caminar cap al mateix punt. D'aquesta manera, si les famílies observen que l'escola està oberta a la seva participació es genera molta més confiança.</p> <p>Altrament, i com s'ha comentat en la categoria 2, és essencial que la mestra de suport a la inclusió i els tutors i tutores tinguin també una bona coordinació, per tal de teixir un vincle amb les famílies que els faci creure en el treball que es realitza a l'escola.</p> <p>En darrer lloc, cal destacar la importància de recuperar les tertúlies X, que es realitzava amb les famílies cada quinze dies. A causa del covid-19, aquestes trobades s'han perdut, i per tant, seria molt interessant poder tornar-les a introduir.</p>

